

VÝROČNÍ ZPRÁVA DIVADLA JOSEFA KAJETÁNA TYLA, P.O.

O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2022

OPERA | ČINOHRA | MUZIKÁL | BALET

TŘI SCÉNY PLNÉ EMOCÍ

DOC. MGA. MARTIN OTAVA, PH.D

DJKT•

DIVADLO J. K. TYLA V PLZNI

OPERA | ČINOHRA | MUZIKÁL | BALET

TŘI SCÉNY PLNÉ EMOCÍ

OBSAH

1. ÚVOD	6
2. ÚDAJE O ORGANIZACI	8
Základní údaje	8
Poslání a cíle organizace	8
Struktura organizace	8
Zaměstnanci	9
3. ZPRÁVA O ČINNOSTI ORGANIZACE	10
Hlavní činnost	11
Doplňková činnost	32
4. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ	33
Základní ukazatele rozpočtu	33
Náklady	35
Vlastní výnosy	36
Příspěvek na investice	36
Tvorba a čerpání fondů	37
Hospodářský výsledek	37
Produkce	37
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 o svobodném přístupu k informacím	37
5. ZÁVĚR	38
6. PŘÍLOHY	39
Příloha č. 1	39
Příloha č. 2	40
Příloha č. 3	46
Příloha č. 4	100
Příloha č. 5	107

1. ÚVOD

Rok 2022 byl dalším rokem, který prověřil naši odolnost a schopnost rychle reagovat na aktuální situaci. Jeho začátek byl ve znamení doznívající pandemické krize a s ní spojenou nižší návštěvností. Stáli jsme proti on-line přenosům z celého světa, představením dostupných na pár kliknutí, a bohužel stále vysokou nemocností, která zapříčinila ne málo zrušených repríz. Naštěstí se ukázalo, že živé umění a bezprostřední emoce jsou nenahraditelné. Pomalu se diváci začali do divadla vracet, naše průměrná návštěvnost se v roce 2022 oproti předešlému roku zvedla o 7 procent, tedy se vyšplhala na 78,8 %. Z toho mám velkou radost, i když to samozřejmě není číslo, kterým jsme se mohli chlubit před pandemií. Poslední roky změnila nákupní chování diváků, kteří nyní už nenakupují vstupenky s takovým předstihem jako dříve, spíše dávají přednost rozhodnutí na posledních chvíli. V únoru zasáhla informace o napadení Ukrajiny a s ní i hrozba energetické chudoby, zvyšování nákladů a inflace. Naši bezprostřední reakcí bylo nejen zděšení nad samotným skutkem, ale také myšlenka, jak bychom mohli pomoci. Uspořádali jsme komponovaný večer na podporu ukrajinského Akademického divadla hudební komedie M. Vodyanyho v Oděse, se kterým jsme v minulosti spolupracovali. Výtěžek ze vstupného byl určen na podporu umělců a umělecko-technických zaměstnanců oděského divadla. Připojili jsme se také do humanitní sbírky a věnovali představení pohádky o *Křemílkovi a Vochomůrkovi* ukrajinským dětem.

Ale rok 2022 přinesl i mnoho krásných věcí. Uvedli jsme 17 nových inscenací a 3 obnovené premiéry, 2 z toho byly pohádky na Malé scéně. Odehráli jsme na našich scénách krásných 511 představení, zúčastnili jsme se 3 zahraničních a 14 tuzemských zájezdů, hostovali jsme na 9 domácích přehlídkách, s operou *Alceste* na 1 mezinárodním festivalu, podíleli jsme se na Mezinárodním festivalu Divadlo, kde jsme se reprezentovali rodinným dramatem *Králičí nora*, zorganizovali jsme 5. ročník muzikálového festivalu Na scénu! Získali jsme si pozornost v různých anketách i při udílení prestižních ocenění, na Cenu Thálie byli nominováni tři naši umělci, z nichž Lumír Olšovský cenu získal, a pět jich obdrželo uznání v podobě širší nominace. Druhá polovina roku 2022 se nesla v duchu oslav, protože 27. září uplynulo 120 let od otevření Velkého divadla. Tuto událost jsme připomněli rozsáhlou výstavou, výročním udílením Cen ředitele DJKT a slavnostním koncertem.

V čele akcí mimo běžný repertoár stanula po šesté open-air Noc s operou. Tentokrát jsme v lochotínském amfiteátru uvedli představení dvě – operu *Macbeth* a muzikál *Elisabeth*. Kromě ní jsme divákům nabídli mimo jiné *Balet Gala*, cyklus *Operních a Muzikálových matiné*, *Baletní inspirace*, kdy členové souboru představují vlastní choreografie, Mozartovo *Requiem* přímo v katedrále sv. Bartoloměje a muzikálový koncert *Jsmě muzikál! v Besedě*. Završili jsme uvedením vítězných muzikálů první ročník soutěžního projektu INTRO a zároveň vyhlásili jeho pokračování. Nesmím zapomenout zmínit projekt Kultura seniorům regionu, Literární kavárnu, Baletní ateliéry, předpremiérová setkání, lektorské úvody a výstavy – představili jsme kvůli epidemii dvakrát odloženou výstavu *Jsmě muzikál! 70 + 2*, která byla původně naplánovaná k výročí 70 let od uvedení prvního muzikálu v Plzni, výstavu ilustrací studentů Ateliéru komiks a ilustrace pro děti FDULS Západočeské univerzity v Plzni s názvem *Obr*, náš tradiční *Plzeňský salón*, jenž se soustředí na prezentaci plzeňských a regionálních umělců, v uplynulém roce byl doplněn o připomenutí Jiřího Trnky a Josefa Skupy, a také rozsáhlou výstavu *90 obrazů k nedožitým 90. narozeninám Jiřího Kovaříka*. Novinkou pak bylo spuštění činoherního podcastového kanálu Čin&hra a nová tvář webových stránek divadla.

Během divadelních prázdnin jsme Novou scénu vybavili elektroakustickým řetězcem umělého dozvuku Ambiance renomované francouzské značky L-Acoustics. Jednalo se o vůbec první takto komplexní instalaci na světě, která spojuje několik jednotlivých systémů dohromady. Dozvuk umožňuje akusticky upravit divadelní sál přímo na míru konkrétnímu žánru i dílu a diváci mohou očekávat výbornou akustiku u činohry, opery, muzikálu a baletu, ale i u velkých filharmonických či symfonických koncertů. O pořízení elektroakustického dozvuku jsme usilovali od otevření Nového divadla a mého nástupu do funkce ředitele DJKT, po celou dobu jsme byli v kontaktu se zřizovatelem divadla, městem Plzní, i se správcem budovy, Obytnou zónou Sylván, se kterým jsme na projektu spolupracovali. Investici 13 miliónu korun bez DPH do této moderní technologie schválilo Zastupitelstvo města Plzně v únoru 2022, a umožnilo tak divadlu uvolnit potřebnou částku z rezervního fondu divadla. Všem zúčastněným patří moje velké poděkování, protože elektroakustický dozvuk dělá z Nové scény unikátní jevištní prostor.

doc. MgA. Martin Otava, Ph.D.
ředitel DJKT

2. ÚDAJE O ORGANIZACI

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název organizace:	Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
Sídlo:	Palackého náměstí 30, 301 00 Plzeň
Statutární zástupce:	doc. MgA. Martin Otava, Ph.D., ředitel
Zřizovatel:	Statutární město Plzeň
IČO:	00078051
DIČ:	CZ00078051

POSLÁNÍ A CÍLE ORGANIZACE

Základním posláním organizace je divadelní a koncertní činnost, předmětem činnosti je:

a) hlavní činnost

- pořádání veřejných divadelních představení (opera, opereta, činohra, balet a muzikál) v budovách divadla i v jiných kulturních zařízeních
- pořádání koncertů ve stejném rozsahu jako u divadelních představení
- pořádání i poskytování jiných kulturních, vzdělávacích, osvětových a veřejně prospěšných akcí i služeb, včetně výstav a festivalů
- vydávání periodických a neperiodických tiskovin
- Divadlo Josefa Kajetána Tyla je členem zájmového sdružení právnických osob – Mezinárodní festival DIVADLO Plzeň

b) doplňkové činnosti

- provozování ubytovacích zařízení pro zaměstnance organizace
- půjčování předmětů divadelních výprav
- hudební, dramatická, pohybová a baletní výuka pro děti a mládež
- výkon jiných souvisejících činností se souhlasem zřizovatele

STRUKTURA ORGANIZACE

Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT) je čtyřsouborové divadlo se třemi domácími scénami:

Velké divadlo

Nové divadlo

- Nová scéna
- Malá scéna

Organizační struktura:

Vedení a správa divadla

- Kancelář ředitele a náměstka
- Finanční útvar
- Personální útvar
- Mzdový útvar
- Obchodní útvar
 - obchodní oddělení
 - marketingové oddělení
 - tiskové oddělení

umělecké soubory

• Soubor opery - správa souboru- opera soli- opera sbor- opera orchestr• Soubor muzikálu - správa souboru- solisté s povinnostmi sboru	• soubor činohry - správa souboru- herci• soubor baletu - správa souboru- tanečníci

umělecko-technický provoz

• Velké divadlo (VD) - správa VD- jevištní provoz- zvuk- světla• Nové divadlo (Nová scéna NS, Malá scéna MS) - správa ND- jevištní provoz- zvuk- světla	• Divadelní dílny - správa dílen- doprava- výroba kostýmů- výroba dekorací- garderoba a vlásenky

Organizační schéma DJKT v příloze č. 1

ZAMĚSTNANCI

Počet pracovníků ve fyzických osobách byl **410 osob, v přepočtených 386,23 pracovníků.**
Průměrný plat byl za sledované období ve výši **34 927.** Po dobu uzavření divadla se podařilo udržet plnou zaměstnanost a vytížit všechny zaměstnance. Nebyla obsazována uvolněná pracovní místa (např. mateřská dovolená, odchody do důchodu apod.)

3. ZPRÁVA O ČINNOSTI ORGANIZACE

V roce 2022 DJKT připravilo 17 premiér a zařadilo tři obnovené premiéry. Z uvedených 20 premiér se jednalo o 4 světové a 2 české premiéry.

V hledištích svých tří scén odehrálo 517 vlastních představení, která vidělo 137 506 diváků. Celkem 3 divadelní scény navštívilo 138 515 diváků.

Návštěvnost v prvním pocovidovém roce opět stoupla na 78,75 %.

Průměrná cena vstupenky byla 285 Kč.

Doplatek zřizovatele na jednu vstupenku v tomto období činil 2 149 Kč.

V tomto období DJKT odjelo 18 tuzemských a 3 zahraniční zájezdy.

HLAVNÍ ČINNOST

PREMIÉRY

V roce 2022 DJKT připravilo 20 premiér, z toho 4 světové, 2 české a 3 obnovené premiéry.

PŘEHLED PREMIÉR DJKT ZA ROK 2022

CHRISTOPH WILLIBALD GLUCK

ALCESTE

PREMIÉRA 15. LEDNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

Libreto
Hudební nastudování
Dirigent
Režie
Scéna
Kostýmy
Světelný design
Dramaturgie
Sbormistr a asistent dirigenta
Choreografie
Videoprojekce
Hudební příprava

Ranieri de' Calzabigi
Michael Hofstetter
Michael Hofstetter / Jiří Petrdlík
Tomáš Ondřej Pilař
Petr Vitek
Eva Jiřikovská
Daniel Tesař
Zbyněk Brabec
Jakub Zicha
Martin Šinták
Lukáš Masner
Maxim Averkiev, Martin Marek

ARTHUR MILLER

ČARODĚJKY ZE SALEMU

PREMIÉRA 5. ÚNORA 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ DJKT

Překlad
Režie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Hudba
Pohybová spolupráce
Sbormistryně
Světelný design

Kateřina Hilská
Adam Doležal
Zdeněk Janál
Michal Syrový
Agnieszka Pátá-Oldak
Petr Zeman
Jiří Pokorný
Anna-Marie Lahodová
Jakub Sloup

JEANINE TESORI / LISA KRON / ALISON BECHDEL

FUN HOME

ČESKÁ PREMIÉRA 26. ÚNORA 2022 NA MALÉ SCÉNĚ DJKT

Hudba
Libreto
Předloha (grafický román)
Český text
Režie
Hudební nastudování
Choreografie
Dirigent
Dramaturgie
Scéna a kostýmy
Lighting design
Sound design

Jeanine Tesori
Lisa Kron
Alison Bechdel
Hana Nováková
Lumír Olšovský
Pavel Režný
Pavel Klimenda
Pavel Režný
Pavel Bár
Andrea Pavlovičová
Lumír Olšovský
Matouš Pilný

JAN REJENT / PAVEL LOCHMAN / RICHARD ŠEVČÍK

SRDCE

Scénář a libreto
Choreografie a režie
Hudba
Scéna a kostýmy
Světelný design
Projekce
Odborná spolupráce
Supervize

SVĚTOVÁ PREMIÉRA **5. LEDNA** 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ NÁRODNÍHO DIVADLAPREMIÉRA **5. BŘEZNA** 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ DJKT

Milana Pokorná
Richard Ševčík
Jan Rejent, Pavel Lochman
Marek Cpin
Igor Staškovič
Jakub Mareš
Jan Pirk, Eva Pokorná
Jiří Pokorný

DIANA ŘEHÁČKOVÁ / VOJTĚCH FRANK

PÍSEŇ PRO NINU

Libreto
Hudba a instrumentace
Režie
Hudební nastudování a dirigent
Choreografie
Dramaturgie
Scénografická spolupráce
Kostýmní spolupráce
Lighting design
Sound design

MUZIKÁL ZÍSKAL 2. MÍSTO V PROJEKTU INTRO '21

PREMIÉRA **12. BŘEZNA** 2022 NA MALÉ SCÉNĚ DJKT

Diana Řeháčková
Vojtěch Frank
Natalie Gregor
Pavel Kantořík
Lukáš Homola (posluchač HAMU)
Pavel Bár
Matěj Pacholík
Andrea Pavlovičová
Jakub Nosek (posluchač FDULS ZČU)
Tomáš Lorenc

D. ŠOSTAKOVIČ / A. PÄRT / P. MALÁSEK / L. VACULÍK

LADY MACBETH – 1865

Libreto
Choreografie, režie, výběr hudby
Hudba
Hudební režie
Scéna a projekce
Kostýmy
Odb. poradce pro znakový jazyk
Světelný design
Asistent choreografie
Asistent režie
Zvukový design

SVĚTOVÁ PREMIÉRA **19. BŘEZNA** 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ DJKT

Zdeněk Prokeš, Libor Vaculík
Libor Vaculík
Dmitrij Dmitrijevič Šostakovič, Arvo Pärt, Petr Malásek
Petr Malásek
Petr Hloušek
Roman Šolc
Kristýna Voříšková
Jakub Sloup, Libor Vaculík
Zuzana Hradilová, Jiří Pokorný
Miroslav Hradil
Matouš Pilný

FLORIAN ZELLER

PRAVDA

Překlad
Režie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Hudba
Hudbu nahráli
Světelný design

PREMIÉRA **2. DUBNA** 2022 VE VELKÉM DIVADLE

Michal Zahálka
Thomas Zielinski
Klára Špičková
Pavel Svoboda
Jana Smetanová
Ivan Acher
Ivan Acher, Tereza Marečková
Antonín Pflieger

DUNCAN MACMILLAN

LIDÉ, MÍSTA, VĚCI

PREMIÉRA 20. DUBNA 2022 NA MALÉ SCÉNĚ DJKT

Překlad
Režie
Dramaturgie
Scéna a kostýmy
Hudba
Pohybová spolupráce
Videodotáčky
Světelný design

Kateřina Holá
Josef Kačmarčík
Zdeněk Janál
Ján Tereba
Jakub Rataj
Richard Ševčík
Lukáš Kellner (SUTNARKA/MULTILAB)
Jakub Sloup

TOMÁŠ JAVORSKÝ / JAN KAŇKA

**KOUZELNÉ HODINKY
DOKTORA KRONERA**

MUZIKÁL ZÍSKAL 1. MÍSTO V PROJEKTU INTRO '21

PREMIÉRA 23. DUBNA 2022 NA MALÉ SCÉNĚ DJKT

Libreto
Hudba a instrumentace
Režie
Hudební nastudování a dirigent
Choreografie
Dramaturgie
Scénografická spolupráce
Kostýmní spolupráce
Projekce
Sound design

Tomáš Javorský
Jan Kaňka
Vilém Dubnička
Dalibor Barta
Eva Rezová (posluchačka HAMU)
Pavel Bár
Matěj Pacholík
Andrea Pavlovičová
Denisa Jurášová, Kryštof Rozumek (posluchači FUDLS ZČU)
Tomáš Lorenc

JOSEPH HAYDN

STVOŘENÍ

PREMIÉRA 23. DUBNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

Text
Hudební nastudování
Dirigent
Režijní spolupráce
Dramaturgie
Sbormistr
Hudební příprava

Gottfried van Swieten
Jiří Štrunc
Jiří Štrunc
Michal Lieberzeit
Zbyněk Brabec
Jakub Zicha
Maxim Averkiev, Martin Marek

JIŘÍ ANTONÍN BENDA

BENDA 300.2.2.

PREMIÉRA 25. KVĚTNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

Hudební režie
Dirigent
Korepetitor
Světelný design

Věra Šustíková
Jiří Petrdlík
Maxim Averkiev
Antonín Pflieger

JANA HAVLATOVÁ

**O JENÍČKOVI A MAŘENCE
ANEB JAK TO DOBŘE DOPADLO**OBNOVENÁ PREMIÉRA **4. ČERVNA** 2022 NA MALÉ SCÉNĚ DJKT

Hudba
Libreto
Instrumentace
Režie
Hudební nastudování
Choreografie
Scéna a kostýmy
Lighting design
Sound design

Jana Havlatová
Jana Havlatová
Svatopluk Kůrka
Lilka Ročáková
Pavel Kantořík
Charlotte Režná, Kristýna Potužníková
Lilka Ročáková
Vratislav Mikan
Tomáš Lorenc

SYLVIE BODOROVÁ

QUO VADISSVĚTOVÁ PREMIÉRA **11. ČERVNA** 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ DJKT

Libreto
Hudební nastudování
Dirigent
Režie
Scéna
Kostýmy
Světelný design
Projekce
Dramaturgie
Choreografie
Sbormistr
Asistent režie
Asistent dirigenta
Hudební příprava
Mistr zvuku

Sylvie Bodorová, Martin Otava
Jiří Petrdlík
Jiří Petrdlík / Jiří Štrunc
Martin Otava
Daniel Dvořák
Dana Haklová
Antonín Pflieger
Michal Lieberzeit
Zbyněk Brabec
Jiří Pokorný
Jakub Zicha
Michal Lieberzeit
Jan Mára
Maxim Averkiev, Martin Marek
Matouš Pilný

ANTONÍN DVOŘÁK

O RUSALCEOBNOVENÁ PREMIÉRA **1. ŘÍJNA** 2022 NA MALÉ SCÉNĚ DJKT

Libreto
Hudební nastudování
Režie a úprava
Scéna a kostýmy
Světelný design
Dramaturgie
Choreografie
Hudební příprava
Klavírní doprovod

Jaroslav Kvapil
Josef Kurfiřt
Lilka Ročáková
Tomáš Ondřej Pilař
Antonín Pflieger
Zbyněk Brabec
Petra Parvoničová
Maxim Averkiev, Martin Marek
Maxim Averkiev, Martin Marek

EDUARD BASS

KLAPZUBOVA JEDENÁCTKA

PREMIÉRA 15. ŘÍJNA 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ DJKT

Režie
Dramatizace a dramaturgie
Dramaturgická spolupráce
Scéna
Kostýmy
Hudba
Světelný design
Asistent režie

Thomas Zielinski
Johana Němcová
Klára Špičková
Lukáš Kuchinka
Andrea Králová
Ivan Acher
Antonín Pflieger
Libor Stach

BEDŘICH SMETANA

DALIBOR

PREMIÉRA 22. ŘÍJNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

Libreto
Hudební nastudování
Dirigent
Režie
Scéna
Kostýmy
Světelný design
Choreografie souborů
Dramaturgie
Sbormistr
Asistent dirigenta
Asistent režie
Hudební příprava

Josef Wenzig, Ervín Špindler
Jiří Štrunc
Jiří Petrdlík / Jiří Štrunc
Martin Otava
Daniel Dvořák
Dana Haklová
Antonín Pflieger
Karel Basák
Zbyněk Brabec
Jakub Zicha
Václav Dlask
Michal Lieberzeit
Maxim Averkiev, Martin Marek

ANITA AUGUSTIN

**JEDNOU HOLE,
JEDNOU NA NOŽE**

ČESKÁ PREMIÉRA 29. ŘÍJNA 2022 NA MALÉ SCÉNĚ DJKT

Překlad
Režie
Dramaturgie
Scéna a kostýmy
Hudba
Světelný design
Asistent režie
Video maker
Audio maker
Audiospoty

Iva Michňová
Aminata Keita
Klára Špičková
Michal Spratek
Štěpán Krtička
Jakub Sloup
Michal Fedorov
Aneta Bernhardtová (FDULS ZČU)
Jiří Klesl
Jan Vlášek

PETR ILJIČ ČAJKOVSKIJ

LOUSKÁČEK

PREMIÉRA 19. LISTOPADU 2022 VE VELKÉM DIVADLE

Úprava libreta
Choreografie a režie
Hudební nastudování
Dirigent
Scéna a kostýmy
Světelný design
Sbormistr
Asistenti choreografie
Asistent režie
Asistent dirigenta
Sbormistryně

Jiří Pokorný
Jiří Pokorný
Norbert Baxa
Norbert Baxa / Jiří Petrdlík / Jakub Zicha
Dana Haklová
Jakub Sloup
Anna Marie Lahodová
Zuzana Hradilová, Kristýna Miškolciová, Markéta Pospíšilová
Miroslav Hradil
Jakub Zicha
Anna-Marie Lahodová

DALIBOR BÁRTA / VÁCLAV BÁRTA ST.

KOZÍ VÁLKA

SVĚTOVÁ PREMIÉRA 26. LISTOPADU 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ DJKT

Hudba a instrumentace
Libreto
Námět a texty písní
Režie
Hudební nastudování a dirigent
Choreografie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Pěvecké nastudování
Lighting design
Sound design

Dalibor Barta
Dalibor Barta, Václav Barta st.
Václav Barta st.
Lumír Olšovský
Dalibor Barta
Eva Rezová, David Mikula
Pavel Bár
Matěj Holý
Andrea Pavlovičová
Sára Bukovská
David Janeček
Matouš Pilný, Tomáš Lorenc

AGATHA CHRISTIE

PAST NA MYŠI

OBNOVENÁ PREMIÉRA 17. PROSINCE 2022 VE VELKÉM DIVADLE

Překlad
Režie
Dramaturgie
Dramaturgická spolupráce
Scéna
Kostýmy
Hudba
Světelný design

Pavel Dominik
Martina Schlegelová
Vladimír Čepek, Marie Caltová
Zdeněk Janál
Pavla Kamanová
Aneta Grňáková
Jan Čtvrtník
Antonín Pfleger

PŘEHLED REPERTOÁRU

TITUL	PREMIÉRA	REPRÍZY 2022 (BEZ ZÁJEZDŮ)
120 LET VELKÉHO DIVADLA	28. ZÁŘÍ 2022	1
ALCESTE	15. LEDNA 2022	11
ANASTÁZIE – POSLEDNÍ DCERA CARA	16. SRPNA 2020	2
BALET GALA	12. ČERVNA 2021	1
BALETNÍ INSPIRACE	27. KVĚTNA 2022	1
BENDA 300.2.2	25. KVĚTNA 2022	3
BILLY ELLIOT	11. KVĚTNA 2019	24
BÍLÝ AKÁT PRO UKRAJINU	28. BŘEZNA 2022	1
BROUK V HLAVĚ	14. PROSINCE 2019	14
CARMEN	25. LEDNA 2019	10
ČARODĚJKY ZE SALEMU	5. ÚNORA 2022	9
ČESKÁ MŠE VÁNOČNÍ	17. PROSINCE 2021	2
DALIBOR	22. ŘÍJNA 2022	4
DON QUIJOTE	13. LISTOPADU 2021	11
DONAHA!	12. KVĚTNA 2018	9
DORTEL	26. ZÁŘÍ 2020	1
ELISABETH	30. LISTOPADU 2019	17
FUN HOME	20. ÚNORA 2022	16
GREEN DAY'S AMERICAN IDIOT	15. ÚNORA 2020	17
CHYTRÁ HORÁKYNĚ	18. PROSINCE 2021	12
INTRO'21 – KOUZELNÉ HODINKY DOKTORA KRONERA	24. DUBNA 2022	2
INTRO'21 – PÍSEŇ PRO NINU	11. BŘEZNA 2022	2
ITALKA V ALŽÍRU	5. ČERVNA 2021	11
JEDNOU HOLE, JEDNOU NA NOŽE	29. ŘÍJNA 2022	3
KAŽDÝ MÁ SVOU PRAVDU	8. ÚNORA 2020	4
KLAPZUBOVA JEDENÁCTKA	15. ŘÍJNA 2022	7
KORZÁR	16. LISTOPADU 2019	5
KOZÍ VÁLKA	26. LISTOPADU 2022	3
KRÁLIČÍ NORA	9. ZÁŘÍ 2021	11
KŘEMÍLEK A VOCHOMŮRKA	12. ČERVNA 2021	18
KYTICE	4. ZÁŘÍ 2019	7
LABUTÍ JEZERO	19. LISTOPADU 2016	2
LADY MACBETH – 1865	19. BŘEZNA 2022	12
LIDÉ, MÍSTA, VĚCI	20. DUBNA 2022	5
LINDAUER? PÁKEHĀ!	11. PROSINCE 2021	14
LOUSKÁČEK	19. LISTOPADU 2022	7

PŘEHLED REPERTOÁRU

TITUL	PREMIÉRA	REPRÍZY 2022 (BEZ ZÁJEZDŮ)
MUZIKÁLOVÉ MATINÉ		4
MUZIKANTSKÁ POHÁDKA	24. ZÁŘÍ 2021	6
MY FAIR LADY	11. ČERVNA 2021	18
NEAPOLSKÁ CHOROBA	25. ČERVNA 2021	10
NĚCO SHNILÉHO! (SOMETHING ROTTEN!)	19. ČERVNA 2021	15
NETOPÝR	30. KVĚTNA 2021	10
NOC S OPEROU 2022 – ELISABETH	26. ČERVNA 2022	1
NOC S OPEROU 2022 – MACBETH	24. ČERVNA 2022	1
O JENÍČKOVI A MAŘENCE *	4. ČERVNA 2022	6
O RUSALCE *	1. ŘÍJNA 2022	14
OPERNÍ MATINÉ		8
PAPAGENO V KOUZELNÉM LESE	29. ÚNORA 2020	4
PAST NA MYŠI *	17. PROSINCE 2022	2
POSTŘÍŽINY	27. KVĚTNA 2021	14
PRAVDA	2. DUBNA 2022	9
PRINCEZNA SE ZLATOU HVĚZDOU	11. ZÁŘÍ 2021	11
PRODANÁ NEVĚSTA	9. SRPNA 2020	6
QUO VADIS	11. ČERVNA 2022	4
R.U.R.	26. ŘÍJNA 2019	2
REQUIEM V KATEDRÁLE	5. LISTOPADU 2021	1
SOUMRAK BOHŮ	25. SRPNA 2020	5
SRDCE	21. BŘEZNA 2022	4
STVOŘENÍ	23. DUBNA 2022	6
SUNSET BOULEVARD	4. PROSINCE 2021	11
SWEENEY TODD	27. LEDNA 2018	10
ŠÍPKOVÁ RŮŽENKA	16. ČERVNA 2021	3
ŠPANĚLSKÁ MUŠKA	18. ČERVNA 2021	14
UKRAJINO!	5. BŘEZNA 2022	1
VÁNOCE NA POUŠTI	17. PROSINCE 2021	12
VĚC MAKROPULOS	16. ŘÍJNA 2021	8
VYHOĎME HO Z KOLA VEN	29. KVĚTNA 2021	8
ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY	17. LISTOPADU 2018	4
CELKEM		511

* OBNOVENÁ PREMIÉRA

ZÁJEZDY

Divadlo J. K. Tyla uskutečnilo v roce 2022 celkem 14 tuzemských a 3 zahraniční zájezdy.

ZAHRANIČNÍ ZÁJEZDY

PRODANÁ NEVĚSTA | 1. DUBNA 2022

ALCESTE | 10. KVĚTNA 2022

ITALKA V ALŽÍRU | 9. ZÁŘÍ 2022

KÖNIG ALBERT THEATER, BAD ELSTER, DE

MARKGRÄFLICHES OPERNHAUS, BAYREUTH, DE

KÖNIG ALBERT THEATER, BAD ELSTER, DE

TUZEMSKÉ ZÁJEZDY

SRDCE | 4. LEDNA 2022

SRDCE | 29. LEDNA 2022

SRDCE | 30. LEDNA 2022

KYTICE | 8. ÚNORA 2022

KYTICE | 19. ÚNORA 2022

SRDCE | 28. ÚNORA 2022

SRDCE | 1. BŘEZNA 2022

VĚC MAKROPULOS | 6. BŘEZNA 2022

NĚCO SHNILÉHO! | 13. ČERVNA

JSEM KNĚŽNA BLÁZNŮ | 28. ČERVNA 2022

CARMEN | 27. SRPNA 2022

PRODANÁ NEVĚSTA | 4. ZÁŘÍ 2022

SWEENEY TODD | 13. ŘÍJNA 2022

SRDCE | 1. PROSINCE 2022

NOVÁ SCÉNA NÁRODNÍHO DIVADLA, PRAHA

NOVÁ SCÉNA NÁRODNÍHO DIVADLA, PRAHA

NOVÁ SCÉNA NÁRODNÍHO DIVADLA, PRAHA

SPOLEČENSKÉ CENTRUM UFFO, TRUTNOV

KARLOVARSKÉ MĚSTSKÉ DIVADLO, KARLOVY VARY

NOVÁ SCÉNA NÁRODNÍHO DIVADLA, PRAHA

NOVÁ SCÉNA NÁRODNÍHO DIVADLA, PRAHA

NÁRODNÍ DIVADLO, PRAHA

MĚSTSKÉ DIVADLO BRNO

SMETANŮV DŮM LITOMYŠL

STÁTNÍ HRAD A ZÁMEK JINDŘICHŮV HRADEC

ZÁMEK VLAŠIM

MĚSTSKÉ DIVADLO DĚČÍN

NOVÁ SCÉNA NÁRODNÍHO DIVADLA, PRAHA

CENY A NOMINACE

NOMINACE NA CENY THÁLIE

• Jarmila Hruškociová Katherine	Lady Macbeth – 1865
• Lumír Olšovský Henry Higgins	My Fair Lady
• Stanislava Topinková Fořtová Norma Desmond	Sunset Boulevard

ŠIRŠÍ NOMINACE NA CENY THÁLIE

• Jozef Hruškoci Bruce Bechdel	Fun Home
• Charlotte Režná Eliza Doolittleová	My Fair Lady
• Pavel Režný Joe Gillis	Sunset Boulevard
• Ivana Veberová Emilia Marty	Věc Makropulos
• Michaela Zajmi Isabella	Italka v Alžíru

NOMINACE NA UMĚLECKOU CENU MĚSTA PLZNĚ ZA ROK 2021

- **Mami Hagihara** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně za mimořádný umělecký výkon pro umělce do 30 let
- **Pavel Klimenda** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně za mimořádný umělecký výkon pro umělce do 30 let
- **Charlotte Režná** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně za mimořádný umělecký výkon pro umělce do 30 let
- **Lumír Olšovský** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně za mimořádný umělecký počin pro umělce nad 30 let
- **Stanislava Topinková Fořtová** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně za mimořádný umělecký počin pro umělce nad 30 let
- **Ivana Veberová** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně za mimořádný umělecký počin pro umělce nad 30 let
- **Monika Švábová** | nominace na Uměleckou cenu města Plzně v kategorii Cena za celoživotní dílo

VÝROČNÍ CENY PORTÁLU I-DIVADLO.CZ ZA SEZÓNU 2021/2022 – REDAKČNÍ ČÁST

Nominace na nejlepší inscenaci

- **Něco shnilého!** | režie Lumír Olšovský

Nominace na nejlepší ženský herecký výkon

- **Ema Karpeles** | Alison
- **Charlotte Režná | Eliza Doolittleová**

Fun Home

My Fair Lady

Nominace na nejlepší mužský herecký výkon

- **Martin Holec** | Nigel Prcka
- **Lumír Olšovský** | Henry Higgins
- **Lukáš Ondruš** | Nostradamus

Něco shnilého

My Fair Lady

Něco shnilého!

Nominace na jiný umělecký počín

- **Kateřina Bláhová** | kostýmy
- **Ivana Hannichová** | choreografie
- **Lukáš Kuchinka** | scéna
- **Andrea Pavlovičová** | scéna a kostýmy
- **Petr Zeman** | hudba

Něco shnilého!

Něco shnilého!

Vánoce na poušti

Fun Home

Čarodějky ze Salemu

ANKETA DIVADELNÍCH KRITIKŮ – SVĚT A DIVADLO

Nominace na nejlepší ženský herecký výkon

- **Klára Kuchinková** | Emma

Lidé, místa, věci

Nominace na nejlepší mužský herecký výkon

- **Jan Malěř** | John Proctor

Čarodějky ze Salemu

Nominace na talent roku

- **Adam Doležal** | režie

Čarodějky ze Salemu, Králičí nora

CENY THÁLIE

- **Lumír Olšovský** | Henry Higgins

My Fair Lady

UMĚLECKÁ CENA MĚSTA PLZNĚ ZA ROK 2021

- **Charlotte Režná** | Eliza Doolittleová
 - **Stanislava Topinková Fořtová** | Norma Desmond
- My Fair Lady** (pro umělce do 30 let)
Sunset Boulevard

CENY MAGAZÍNU MUSICAL-OPERETA 2020–2021

- Druhé místo v kategorii muzikálová herečka roku
- **Stanislava Topinková Fořtová** | Norma Desmond
- Sunset Boulevard**
- Druhé místo v kategorii muzikálová inscenace roku
- **Sunset Boulevard** | režie Lumír Olšovský
- Třetí místo v kategorii muzikálový herec roku
- **Lumír Olšovský** | Henry Higgins
- My Fair Lady**

DVORANA SLÁVY HEJTMANA PLZEŇSKÉHO KRAJE

- **Jana Kubátová**

SENIOR PRIX

- **Pavel Pavlovský**

PORTA MUSICAE 2022

- **Kajetán** | dětský pěvecký sbor opery DJKT – absolutní vítěz celostátní sborové soutěže, Zlaté pásmo a speciální cena za inspirativní práci s dětským sborem.

CENY ŘEDITELE DJKT ZA MIMOŘÁDNÝ UMĚLECKÝ VÝKON

- **Silvie Kropáčová** | Alison
 - **Philippe Castagner** | císař Nero
 - **Jarmila Hruškociová** | Katherine
 - **Klára Kuchinková** | Emma
 - **Stanislava Topinková Fořtová** | Norma Desmond
 - **Ivana Veberová** | Emilia Marty
- Fun Home** (pro umělce do třiceti let)
Quo vadis
Lady Macbeth | 1865
Lidé, místa, věci
Sunset Boulevard
Věc Makropulos

ČESTNÝ ČLEN DJKT

- **Jan Prýmek** | bývalý vedoucí výroby kostýmů
- **Jiří Žalud** | emeritní sólista a šéf baletu DJKT

VÝROČNÍ CENY PORTÁLU I-DIVADLO.CZ ZA SEZÓNU 2021/2022 – DIVÁCKÁ ČÁST

Druhá nejlepší inscenace sezóny, obor muzikál

- **Něco shnilého!** | režie Lumír Olšovský

Druhé místo v kategorii Nejlepší mužský herecký výkon, obor muzikál

- **Lukáš Ondruš** | Nostradamus **Něco shnilého!**

Třetí místo v kategorii Nejlepší ženský herecký výkon, obor muzikál

- **Charlotte Režná** | Eliza Doolittleová **My Fair Lady**

Třetí místo v kategorii Nejlepší mužský herecký výkon, obor muzikál

- **Lumír Olšovský** | Henry Higgins **My Fair Lady**
- **Pavel Režný** | Joe Gillis **Sunset Boulevard**

Třetí nejoblíbenější divadlo roku 2019

- **Divadlo J. K. Tyla**

Pátá nejlepší inscenace sezóny, obor muzikál

- **Fun Home** | režie Lumír Olšovský

SPOLUPOŘADATELSTVÍ MEZINÁRODNÍCH FESTIVALŮ

MEZINÁRODNÍ FESTIVAL DIVADLO, PLZEŇ – 30. ROČNÍK

Divadlo J. K. Tyla bylo ve dnech 14.–21. září 2022 hlavním spoluorganizátorem významného evropského festivalu, k jehož zakladatelům patří. Tvorbu DJKT reprezentovalo rodinné drama *Králičí nora*.

Skupova Plzeň – 34. ročník

Hamlet on the Road

9. června 2022 na Malé scéně

Jazz bez hranic

Ellington's Sacred Concert

30. října 2022 ve Velkém divadle

Mezinárodní folklorní festival Plzeň – 24. ročník

Koncert Malé muziky Orchestru lidových nástrojů Plzeňského kraje

9. června 2022 ve foyer Velkého divadla

POŘÁDÁNÍ FESTIVALŮ

NA SCÉNU! – FESTIVAL MUZIKÁLOVÝCH NADĚJÍ

Ve dnech 21.–25. června 2022 se na Malé scéně uskutečnil pátý ročník festivalu Na scénu! Hlavní program patřil českým muzikálovým školám – brněnské JAMU, Mezinárodní konzervatoři Praha, Pražské konzervatoře a Konzervatoře Plzeň.

INTRO

Projekt pro autory nových, původních, dosud neuvedených muzikálů. Přihlášená díla posuzuje a hodnotí odborná porota. Vrcholem je (jednorázové) veřejné uvedení nejlépe hodnocených muzikálů.

INTRO '21

- 1. místo | Tomáš Javorský / Jan Kaňka **Kouzelné hodinky doktora Kronera** | 22. a 23. dubna 2022
- 2. místo | Diana Řeháčková / Vojtěch Frank **Píseň pro Ninu** | 11. a 12. března 2022

INTRO '22

Do druhého ročníku projektu mohli zájemci svá díla přihlašovat do 31. prosince 2021. Ty nejlepší příspěvky se vybíraly do 30. června 2022.

- 1. místo | Pavel Trojan jr. / Tereza Březinová **Orlando** | (uvedení naplánováno na 17. a 18. března 2023)
- 2. místo | Jan Berka **Slavík a růže** | (uvedení naplánováno na 5. a 6. května 2023)

ÚČAST NA CELOSTÁTNÍCH AKCÍCH – FESTIVALECH A PŘEHLÍDKÁCH**Festival hudebního divadla Opera 2022 | Věc Makropulos**

6. března 2022

Smetanovské dny – 42. ročník multižánrového kulturního festivalu | Věc Makropulos

20. března 2022

Mezinárodní den tance 2022 | 29. dubna 2022

Mezinárodní den tance se vrátil na Střelecký ostrov, kde se Divadlo J. K. Tyla opět zapojilo do programu s ukázkami z repertoáru.

Step by step | 14. května 2022

Vybraní členové muzikálu vystoupili s ukázkami z repertoáru na mezinárodním festivalu stepu.

Divadelní festival Dokořán | Něco shnilého

13. června 2022

Mezinárodní festival Divadlo, Plzeň – 30. ročník | Králičí nora

16. září 2022

Smetanova Litomyšl | Jsem kněžna bláznů

28. června 2022

Dance Brno 2022 | Pas de deux z baletu Louskáček

5. listopadu 2022

ÚČAST NA ZAHRANIČNÍCH AKCÍCH – FESTIVALECH A PŘEHLÍDKÁCH**Festival Musica Bayreuth | Alceste**

10. května 2022

Wexford festival Opera 2022 | Armida

23. října – 5. listopadu 2022 (koprodukce)

KONCERTNÍ ČINNOST

BÍLÝ AKÁT PRO UKRAJINU | 28. března 2022

Komponovaný charitativní večer ve Velkém divadle na podporu ukrajinského Akademického divadla hudební komedie M. Vodyanyho v Oděse.

BALETNÍ INSPIRACE | 27. května 2022

Členové souboru baletu poprvé v rolích choreografů. Komponovaný večer.

BALET GALA | 17. dubna 2022

Komponovaný taneční večer ve Velkém divadle.

BENDA 300.2.2. | 6., 25. a 31. května 2022

Uvedení dvou melodramů při příležitosti 300 let od narození autora – Jiřího Antonína Bendy.

JSME MUZIKÁL! POD PLZEŇSKÝM NEBEM | 20. června 2022

Koncert souboru muzikálu v rámci Divadelního léta pod plzeňským nebem

REQUIEM | 30. října 2022

Soubor opery DJKT ve spolupráci s Diecézí plzeňskou uvedl slavné Mozartovo Requiem přímo v katedrále sv. Bartoloměje.

120 LET VELKÉHO DIVADLA | 27. září 2022

Společný koncert souboru opery a Vysokoškolského uměleckého souboru Univerzity Karlovy.

JSME MUZIKÁL! V BESEDĚ | 13. září 2022

Populární hity ze slavných světových i českých muzikálů, které diváci z repertoáru plzeňského divadla neznají.

MATINÉ

Cyklus komorních koncertů členů souboru opery a jejich hostů ve Foyer Vendelína Budila ve Velkém divadle.

- **Ach, ta láska...** | 13. února 2022
- **Hudba Pařížské šestky** | 20. března 2022
- **Dana Suchanová a Martin Kos** | 3. dubna 2022
- **Jana Foff Tetourová a Dana Suchanová** | 2. října 2022
- **K životnímu jubileu Jana Ježka** | 16. října 2022
- **Český koncertní melodram** | 13. listopadu 2022
- **Německá romantická smyčcová kvarteta** | 27. listopadu 2022
- **Nastupující operní hvězdy** | 4. prosince 2022

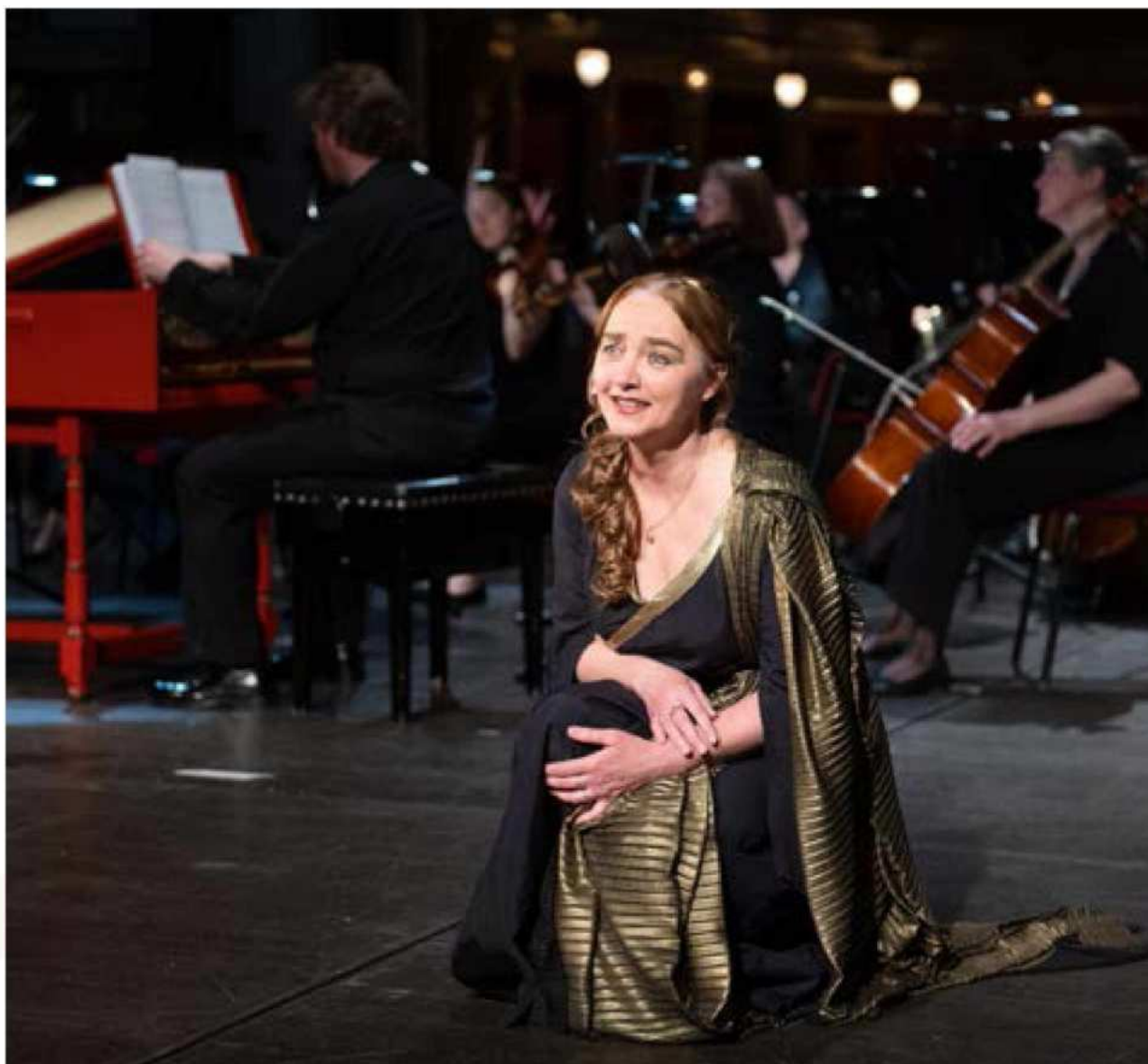
MUZIKÁLOVÁ MATINÉ

Cyklus komorních muzikálových koncertů v podání členů souboru a jejich hostů.

- **Muzikálové matiné Charlotte Režné** | 20. února 2022
- **Muzikálové matiné Martina Šefla** | 4. dubna 2022
- **Muzikálové matiné Dušana Krause** | 9. října 2022
- **Muzikálové matiné Kristýny Bečvářové** | 4. prosince 2022

ČESKÁ MŠE VÁNOČNÍ | 15. a 18. prosince 2022

Scénické provedení známé sklady Jakuba Jana Ryby na jevišti Velkého divadla.

VÝSTAVNÍ ČINNOST

JSME MUZIKÁL! 70 + 2 | 22. ledna 2022 – 13. května 2022

Výstava k výročí 70 let od uvedení prvního muzikálu v Plzni měla být veřejnosti představena v březnu 2020, těsně před začátkem výstavy však pandemie koronaviru přinesla zákaz veřejných akcí. Proto byla výstava opět instalována v roce 2022, tentokrát s přídatkem + 2.

OBR | 27. ledna 2022 – 30. června 2022

Výstavy ilustrací studentů Ateliéru komiks a ilustrace pro děti FDULS Západočeské univerzity v Plzni.

PLZEŇSKÝ SALÓN 2022 | 17. května 2022 – 28. července 2022

Plzeňský salón je pravidelná výstava výtvarných děl, kterou DJKT v tomto roce pořádalo s Uníí výtvarných umělců Plzeň. Plzeňský salón se soustředí na prezentaci plzeňských a regionálních umělců, v roce 2022 doplněna o připomenutí významných výročí plzeňských osobností.

120 LET VELKÉHO DIVADLA | 27. září 2022 – 31. ledna 2023

Výstava při příležitosti výročí 120 let Velkého divadla, která byla rozdělena do dvou částí, vnitřní a venkovní.

90 OBRAZŮ K NEDOŽITÝM 90. NAROZENINÁM JIŘÍHO KOVAŘÍKA | 4. října 2022 – 31. prosince 2022
Rozsáhlá výstava akademického malíře Jiřího Kovaříka ve foyer Nové scény.

KONTAKT S RŮZNÝMI VĚKOVÝMI SKUPINAMI DIVÁKŮ

Literární kavárna DJKT

V roce 2022 byl uzavřen sedmý ročník Literární kavárny (projekt, podporující tvůrčí činnost literárně nadaných lidí) a zahájen další – osmý ročník. Soutěž probíhá ve dvou věkových skupinách, 14–26 let a 27 let a výše, a ve čtyřech kolech, u kterých je důležité dodržet téma a literární styl. Každý ročník je ukončen slavnostním galavečerem, kde vítězné texty předčítají profesionální herci. Vítězné texty vycházejí v tištěné verzi sborníku Literární kavárny.

Spolupráce se Západočeskou univerzitou

I v roce 2022 pokračovala spolupráce mezi DJKT a ZČU. Divadlo poskytuje zvýhodněné vstupné pro studenty a zaměstnance ZČU, tzv. last minute vstupenky. Spolupráce se rozšířila i na praktickou stránku – vybraní studenti této fakulty se podíleli na tvorbě ilustrovaného vizuálu k připravovaným inscenacím pro děti, tvorbu videospotů, natáčení záznamů představení či dotáček do inscenací.

Spolupráce s plzeňským biskupstvím

Na konci roku 2020 byla podepsána deklarace mezi DJKT a plzeňským biskupstvím. Spolupráce podnítila vznik nových uměleckých projektů – především koncertů souboru opery v katedrále sv. Bartoloměje.

Requiem | 30. října 2022

Soubor opery DJKT ve spolupráci s Diecézí plzeňskou uvedl slavné Mozartovo *Requiem* přímo v katedrále sv. Bartoloměje.

Klub přátel DJKT

Pravidelná setkání umělců s členy Klubu přátel Divadla J. K. Tyla, který funguje již 56 let. Součástí výhod Klubu přátel DJKT jsou i pozvánky na generální zkoušky připravovaných inscenací.

Fanklub souboru muzikálu DJKT

Nepravidelná, neformální setkání (například kvízové odpoledne, opékání buřtů) členů souboru muzikálu s fanklubem, jehož vybraní členové organizačně vypomáhají například při konání festivalu Na scénu!

Autogramiády

Nepravidelné akce při mimořádných představeních a akcích, např. vánoční repríza baletu *Louskáček*, premiéra *Kozí války*, jubileum bývalého sólisty baletu Jiřího Žaluda.

Kultura občanům regionu

Divadlo J. K. Tyla ve spolupráci s Plzeňským krajem a samosprávou města a obcí v Plzeňském kraji připravilo projekt Kultura občanům regionu, který je zacílen na mimoplzeňské seniory a imobilní občany, kteří by rádi navštívili divadlo, ale nemají možnost vlastní dopravy. Zájemci o představení mohou využít autobusovou dopravu, kterou na konkrétní představení zajišťuje divadlo společně s Plzeňským krajem.

- **Carmen** | 13. února 2022
- **Brouk v hlavě** | 22. května 2022
- **Zkrocení zlé ženy** | 2. října 2022
- **Prodaná nevěsta** | 8. října 2022

VÝZNAMNÉ AKCE, DALŠÍ AKTIVITY

Baletní Ateliéry

Soubor baletu připravuje několikrát do roka unikátní neformální interaktivní program, který divákům přibližuje svět tance a baletu.

- 10. baletní ateliér **Srdce a Lady Macbeth – 1865** | 25. ledna 2022
- 11. baletní ateliér **Louskáček** | 30. října 2022

Průvod Vendelín | 6. září 2022

Symbolické otevření a přivítání divadelní sezóny v Plzni a v Plzeňském kraji, které pořádá DJKT od roku 2014.

Vystoupení Muzikálu DJKT v Zoo | 28. října 2022

Na vystoupení zazněly ukázky z muzikálů Kozí válka a Green Day's American Idiot

Den válečných veteránů | 11. listopadu 2022

Vystoupení souboru muzikálu na Dni válečných veteránů.

Noc divadel | 19. listopadu 2022

Zážitkové prohlídky obou budov za účasti všech uměleckých souborů i umělecko-technických složek.

Rozsvícení vánočního stromu DJKT | 25. listopadu 2022

Program zajistili žáci navštěvující divadelní kroužky.

Prohlídky Nového a Velkého divadla

Veřejné prohlídky obou divadelních budov.

Oslovování nových diváků

Divadlo J. K. Tyla se snaží oslovovat nové diváky nejrůznějšími akcemi mimo svůj repertoár, např. velkolepou open-air produkcí Noc s operou, neformálním Průvodem Vendelín, nejrůznějšími setkáními s protagonisty či inscenátory, festivalem Na scénu!, jehož součástí je široká nabídka přednášek a workshopů atd. Novinkou je činoherní podcast Čin&hra.

DALŠÍ PŘÍLEŽITOSTI K SETKÁVÁNÍ S DIVÁKY

Lektorské úvody

Divadlo J. K. Tyla pořádá před každou premiérou a vybranými reprízami lektorské úvody za účasti zástupců inscenačního týmu.

Setkání před premiérou ...tentokrát s

Tradiční akce souboru muzikálu konající se před každou muzikálovou premiérou, při které se fanoušci a diváci mohou setkat s inscenátory a protagonisty jednotlivých inscenací.

Setkání s činohrou na téma...

Neformální setkání, která pořádá soubor činohry před každou svou premiérou. Na těchto setkáních se mohou diváci a fanoušci setkat s vybranými inscenátory, protagonisty a odborníky na problematiku, o níž ta konkrétní inscenace pojednává.

DOPLŇKOVÁ ČINNOST

Baletní škola DJKT

Baletní škola DJKT funguje v současné podobě od roku 1990, primárně je zaměřena na výuku tanec vyučovaný v baletních přípravkách a baletních ročnících. Výuka je doplněna o základy taneční gymnastiky, hudební rytmiky a herecké výchovy. Pro zájemce o moderní tanec nabízí škola lekce contemporary dance. Vyučování probíhá v baletních sálech Nového i Velkého divadla v Plzni. Odborné tanečně-pedagogické vedení zajišťuje vedoucí Baletní školy Zuzana Hradilová a lektori z řad členů a sólistů baletního souboru DJKT. Své taneční vzdělání žáci uplatňují v divadelních představeních, např. *Louskáček*, *O Jeníčkovi a Mařence*, *Billy Elliot*, *Sněhurka* a další. Každoročně se taktéž účastní baletních soutěží, kde mají možnost porovnat své taneční schopnosti. Na závěr školního roku se tradičně koná samostatné představení jako vyvrcholení společného úsilí všech lektorů a žáků.

Kajetán – Dětský sbor opery DJKT

U zrodu dětského sboru Kajetán stál v roce 2014 Zdeněk Vímr, někdejší sbormistr operního sboru DJKT a Anna-Marie Lahodová, která sbor vede i v současné době. Hlavní myšlenkou sboru je vést děti k lásce k hudbě a divadlu. Přátelská a rodinná atmosféra se v Kajetánu snoubí s pečlivou a profesionální prací sbormistrů i dětí. Ty se učí nejen základům pěvecké a sborové techniky, ale rozvíjejí se i po stránce estetické a sociální. Sbor vystupuje především v operních inscenacích DJKT, v roce 2022 to byly např. opery *Carmen* a *Quo vadis* nebo *Macbeth* uvedený jako open-air. Kromě dětských partů operních děl zpívá Kajetán i klasický sborový repertoár, se kterým vystupuje na řadě koncertů i soutěží. Součástí sboru jsou i jeho 2 přípravná oddělení – Malý Kajetán (děti 8–11 let) a Kajetánek (děti 5–8 let).

Muzikálové studio DJKT

Muzikálové studio DJKT se věnuje specializovanému muzikálovému školení dětí ve věku 8 až 13 let pod vedením členů muzikálového souboru DJKT v čele s Terezou Koželuhovou. Studio se zaměřuje na systematické všestranné rozvíjení hereckých, pěveckých a pohybových dovedností žáků formou specializovaného muzikálového školení (základy pěvecké výuky, intonační a rytmický výcvik, pohybová průprava, základní jevištní příprava, dramatická cvičení apod.). Členové Muzikálového studia pravidelně účinkují v inscenacích divadla (*Billy Elliot*, *Elisabeth*, *Kozí válka*) a podílejí se i na mimorepertoárových akcích.

DDD – divadelní dramatická dílna

V září 2019 byla pod záštitou činoherního souboru otevřena Divadelní dramatická dílna, která doplnila stávající umělecké aktivity pro děti a mládež. Výuka se koná dvakrát týdně pro studenty ve dvou věkových skupinách, 7–12 let a 13–20 let. Lektory jsou šéfka činohry Apolena Veldová a členové činohry Klára Kuchinková, Jana Ondrušková a Marek Mikulášek. Žáci DDD jsou také zapojováni do různých činoherních projektů či samotných inscenací, aktuálně jsou to například činohry *Lindauer? Pákehā!*, *Čarodějky ze Salemu*, *Klapzubova jedenáctka* nebo pohádka *Chytrá horákyně*.

4. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

ZÁKLADNÍ UKAZATELE ROZPOČTU

Usnesením Zastupitelstva města Plzně č. 456 ze dne 14. prosince 2020, byl příspěvkové organizaci Divadlo J. K. Tyla schválen pro rok 2021 rozpočet:

PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2022
A) ZŘIZOVATEL MĚSTO PLZEŇ	250 631 tis. Kč	257 248 tis. Kč	257 248 tis. Kč
B) STÁTNÍ ROZPOČET MK ČR	19 400 tis. Kč	24 027 tis. Kč	24 027 tis. Kč
C) ROZPOČET PLZEŇSKÉHO KRAJE	6 500 tis. Kč	6 500 tis. Kč	6 500 tis. Kč
CELKEM	276 531 tis. Kč	287 775 tis. Kč	287 775 tis. Kč
% Z CELKOVÉHO ROZPOČTU			100 %

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2022
	0 tis. Kč	0 tis. Kč	3 130 tis. Kč

PŘÍSPĚVEK NA INVESTICE	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2022
	0 tis. Kč	0 tis. Kč	0 tis. Kč

ODVOD Z FONDU INVESTIC	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2022
	0 tis. Kč	13 068 tis. Kč	13 068 tis. Kč

LIMIT MZDOVÝCH PROSTŘEDKŮ NA HLAVNÍ ČINNOST	SCHVÁLENÝ LIMIT	UPRAVENÝ LIMIT	SKUTEČNOST K 31. 12. 2022
	164 722 tis. Kč	167 574 tis. Kč	170 262 tis. Kč
% Z UPRAVENÉHO LIMITU			101,6 %

PRACOVNÍCI	SCHVÁLENÝ PRŮM. PŘEPOČTENÝ POČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2022
A) PRŮM. PŘEPOČTENÝ POČET	405	386,23
% ZE SCHVÁLENÉHO POČTU		95,4 %
B) FYZICKÝ POČET		410

NÁKLADY

Celkové náklady byly po úpravě rozpočtu, vzhledem ke skutečnostem hospodaření DJKT, jako je nárůst cen za energie, navýšení tarifních platů a zvýšená dotace Ministerstva kultury, rozpočtovány pro rok 2022 ve výši **340 900 tis. Kč**, K 31. 12. 2022 bylo **vyčerpáno 337 200 tis. Kč**, tj. **98,9 %** rozpočtu.

Materiálové náklady byly čerpány na **97,2 %** z upraveného rozpočtu **11 550 tis. Kč**, tj. ve finančním vyjádření byla vyčerpána částka **11 225 tis. Kč**.

Náklady na pořízení **DDHM** a **DDNM** byly **2 026 tis. Kč**. Za tuto částku bylo pořízeno zejména další vybavení Nového i Velkého divadla a dílen DJKT.

U nákladů na **energie** byla vykázána částka **10 349 tis. Kč**, což představuje čerpání ve výši **89,2 %** z rozpočtu **11 600 tis. Kč**. Původně schválený rozpočet, byl navýšen v důsledku zvyšování energií o **2 500 tis. Kč**.

Náklady na služby byly čerpány na **99,2 %** upraveného ročního rozpočtu **68 400 tis. Kč**, ve finančním vyjádření **67 861 tis. Kč**. Položka **Daně a poplatky** byla čerpána ve výši **274 tis. Kč**.

Mzdové náklady celkem byly čerpány ve výši **171 292 tis. Kč**. Na hlavní činnost bylo čerpáno **170 262 tis. Kč**. Limit mzdových prostředků na hlavní činnost byl zřizovatelem stanoven ve výši **167 574 tis. Kč**. Vyčerpané mzdové prostředky nad stanovený limit ve výši **2 688 tis. Kč** byly uhrazeny z fondu odměn DJKT.

Mzdové náklady vedlejší činnosti za rok 2022 byly **1 030 tis. Kč**. Jedná se zejména o dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce lektorů při vzdělávacích aktivitách DJKT a část tvoří dohody biletu a uměleckotechnické profese.

Sociální a zdravotní náklady byly rozpočtovány na **57 466 tis. Kč** a Ostatní sociální náklady **7 004 tis. Kč**. Ke dni 31. 12. 2022 bylo na sociální a zdravotní pojištění odvedeno **56 354 tis. Kč** a čerpání rozpočtu ostatních sociálních nákladů bylo **6 849 tis. Kč**.

Počet pracovníků ve fyzických osobách byl **410 osob**, v přepočtených **386,23** pracovníků. Průměrný plat byl za sledované období ve výši **34 927 Kč**.

VLASTNÍ VÝNOSY

Celkové vlastní výnosy dosáhly částky **52 555 tis. Kč** a byly plněny na **98,9 %** z upraveného rozpočtu. Jedná se zejména o příjmy z prodeje vstupenek, honoráře za zájezdovou činnost a příjmy z pronájmu bytů, dlouhodobých pronájmů nebytových prostor a z pronájmu ubytovny.

A/ tržby ze vstupného za rok 2022 činí **39 435 tis. Kč**, což je **99,8 %** z upraveného rozpočtu ve výši **39 500 tis. Kč**.

B/ další vlastní výnosy činí **13 120 tis. Kč**. Součástí této částky jsou kromě pronájmů a zájmové činnosti také výnosy za zájezdovou činnost ve výši **3 525 tis. Kč**. Výnosy z pronájmů dlouhodobých i krátkodobých byly za rok 2022 **1 816 tis. Kč**, přehled pronájmů je uveden v příloze č. 4.

PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ

Zřizovatelem byl k 31. 12. 2022 poskytnut příspěvek v částce **257 248 tis. Kč**.

Schválený rozpočet příspěvku z rozpočtu města byl navýšen těmito rozpočtovými opatřeními:

2/2022 zvýšení příspěvku o 1 000 tis. Kč. na akci Noc s operou.

28/2022 zvýšení příspěvku o 2 557 tis. Kč na krytí zvýšených nákladů na energie.

73/2022 zvýšení příspěvku o 60 tis. Kč prodej služebního vozu.

114/2022 zvýšení příspěvku o 3 000 tis. Kč zvýšení tarifních platů o 10%.

Celková výše upraveného rozpočtu příspěvku zřizovatele je 257 248 tis. Kč.

Zároveň byly do rozpočtu DJKT poskytnuty dotace:

42/2022 zvýšení příspěvku o 6 500 tis. Kč Plzeňský kraj - podpora činnosti 2022 a akce Noc s operou

101/2022 zvýšení příspěvku o 24 027 tis. Kč Ministerstvo kultury – podpora umělecké činnosti 2022

PŘÍSPĚVEK NA INVESTICE

Zřizovatelem nebyl pro rok 2022 schválen žádný příspěvek na investice.

TVORBA A ČERPÁNÍ FONDŮ

Ze zlepšeného výsledku hospodaření 2021 ve výši **1 094 tis. Kč** byl zřizovateli navržen v rámci finančního vypořádání převod finančních prostředků takto:

875 tis. Kč převést do Fondu odměn
219 tis. Kč převést do Rezervního fondu.

Do Investičního fondu byly za IV. Q 2022 převedeny **odpisy ve výši 7 550 tis. Kč**. **Z Rezervního fondu DJKT** byla do rozpočtu města převedena částka **13 068 tis. Kč**, která představuje předpokládané náklady na realizaci elektroakustického dozvuku na Nové scéně. Převod prostředků se uskutečnil na základě rozpočtového opatření č. 4/2022. V třetím čtvrtletí bylo účetně upraveno na převod z investičního fondu. Do 31. 12. 2022 byly z Investičního fondu uhrazeny investice ve výši **9 763 tis. Kč**.

Do fondu FKSP byl k 31. 12. 2022 převeden příspěvek ve výši **3 267 tis. Kč**, a čerpáno bylo **3 087 tis. Kč**.

Z Fondu odměn byla čerpána částka 2 688 tis. Kč.

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK

Ke dni 31. 12. 2022	3 130 tis. Kč
Z toho bude převedeno:	
do Fondu odměn	2 504 tis. Kč
do Rezervního fondu	626 tis. Kč

PRODUKCE

V hledištích divadla jsme do 31. 12. odehráli **525 představení**. Celkem jsme našim divákům nabídli 17 + 3 obnovené premiéry. Naše představení vidělo **138 515 návštěvníků** a celkem byla tržba DJKT **39 435 tis. Kč**. Návštěvnost byla **78,75 %**. V tomto období DJKT odjelo na 18 tuzemských zájezdů a tři zájezdy zahraniční.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999

V roce 2022 nepřijalo DJKT žádnou žádost podle zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

5. ZÁVĚR

Dopady pandemie Covid-19 doléhaly na Divadlo J. K. Tyla také v prvním pololetí roku 2022, kdy se potýkalo především s pozvolným nárůstem diváků ve svých hledištích. Snížená návštěvnost, změny nákupního chování a změny preferencí diváků, to byly hlavní výzvy roku 2022. Druhé pololetí roku 2022 ukázalo, že zejména v listopadu a prosinci se divácký zájem o představení DJKT vrací na úroveň před pandemií. Aktuální návštěvnost roku 2022 je 78,75 %. Divadlo J. K. Tyla, p. o., má za sebou úspěšný rok, kdy naplnilo své cíle v uměleckou oblasti a dosáhlo zlepšeného hospodářského výsledku. DJKT splnilo všechny stanovené ekonomické ukazatele pro rok a dosáhlo 15,95 % soběstačnosti. Problém úrovně mezd zaměstnanců divadla bohužel i nadále přetrvává, a to i přes provedená navýšení vlivem úpravy platového systému DJKT a legislativním zvýšením platových tarifů. Průměrný plat, který stále nedosahuje na standard kraje a republiky, je stále velkou překážkou při obsazování míst kvalitními pracovníky jak v uměleckém ansámblu, tak v umělecko-technickém provozu. Činnost divadla byla v roce 2022 realizována v souladu se schválenou strategií na zvolené období a divadlo pokračuje v naplňování dlouhodobé vize rozvoje organizace.

6. PŘÍLOHY

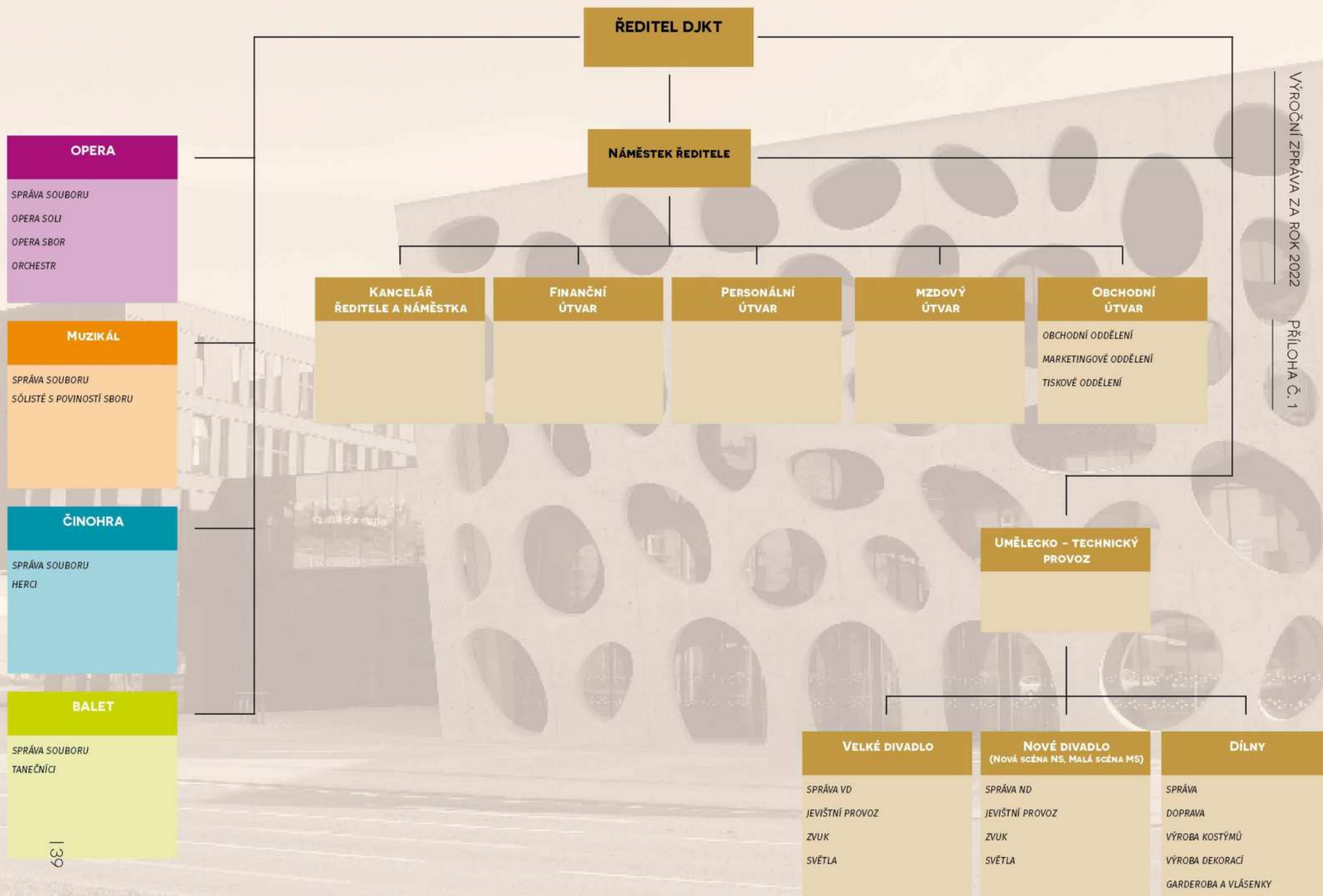
Příloha č. 1 – Organizační struktura

Příloha č. 2 – Přehled produkce DJKT

Příloha č. 3 – Recenze

Příloha č. 4 – Přehled hospodaření DJKT

Příloha č. 5 – Výkazy

PRODUKCE DJKT ZA OBDOBÍ LEDEN – PROSINEC 2022

PRODUKCE CELKEM – PODLE SCÉN

SCÉNA	POČET PŘEDSTAVENÍ	POČET PREMIÉR	OBNOVENÉ PREMIÉRY	POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	PROCENTO NÁVŠTĚVNOSTI	PRŮM. CENA VSTUPENKY	TRŽBA v Kč
VD	171	6	1	48 018	74,18	219	10 500 083,00
NOVÁ SCÉNA	187	6	0	65 759	80,85	350	22 985 718,00
MALÁ SCÉNA	163	5	2	17 931	92,97	190	3 404 761,00
OSTATNÍ SCÉNY	4	0	0	6 807	64,57	369	2 515 015,00
MUZ. FESTIVAL							29 211,00
CELKEM	525	17	3	138 515	78,75	285	39 434 788,00

PRODUKCE DLE SOUBORŮ

SCÉNA	POČET PŘEDSTAVENÍ	POČET PREMIÉR	OBNOVENÉ PREMIÉRY	POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	PROCENTO NÁVŠTĚVNOSTI	PRŮM. CENA VSTUPENKY	TRŽBA v Kč
OPERA	107	5	1	26 109	65,82	242	6 317 713,00
MUZIKÁL	161	4	1	47 584	85,86	398	18 954 846,00
ČINOHRA	168	5	1	42 622	78,59	221	9 406 835,00
BALET	81	3	0	20 891	82,57	213	4 458 304,00
ZAMĚSTNANCI	0	0	0	300	0,00	20	6 000,00
HOSTÉ	8	0	0	1 009	76,76	260	261 879,00
MUZ. FESTIVAL							29 211,00
CELKEM	525	17	3	138 515	78,75	285	39 434 788,00

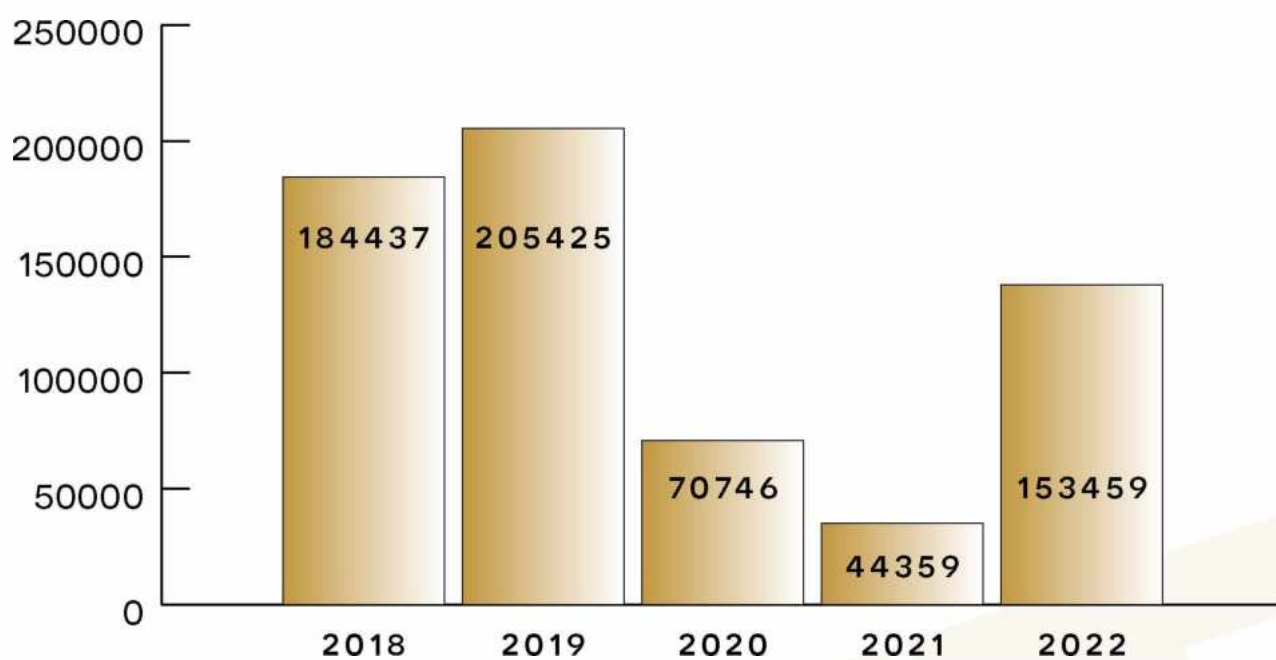
PRODUKCE CELKEM

SCÉNA	SKUTEČNOST R. 2021	SKUTEČNOST 2022
POČET VLAST. PŘEDSTAVENÍ	194	517
POČET POHOST. PŘEDSTAVENÍ	1	8
POČET UVEDENÝCH TITULŮ	40	55
Z TOHO PREMIÉR	18	17
Z TOHO OBNOVENÝCH PREMIÉR	1	3
POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	38 785	138 515
Z TOHO ABONENTŮ	588	40 301
POČET NÁVŠT. NA POHOST.PŘ.	50	1 009
NÁVŠTĚVNOST %	71,46	78,75
TRŽBY ZA PŘEDSTAVENÍ	11 162 699	39 434 788
PRŮM.CENA VSTUPENKY	306	285

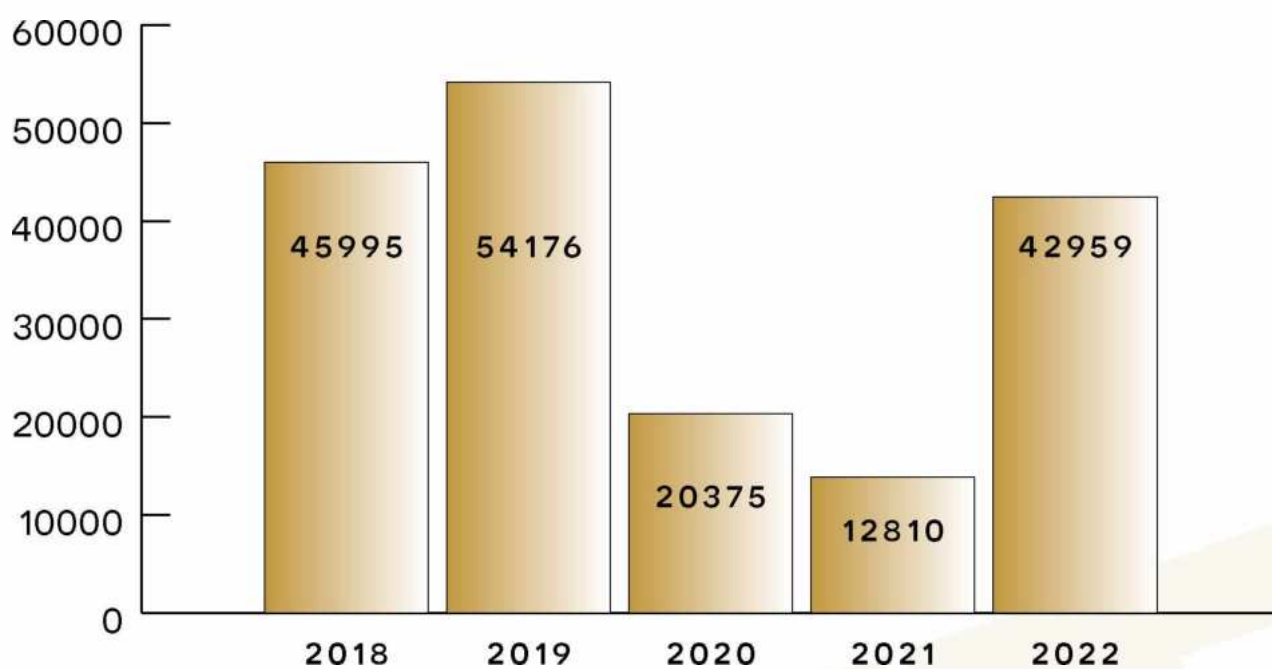
PRODUKCE CELKEM – POHOSTINSKÁ VYSTOUPENÍ DJKT

	POČET PŘEDSTAVENÍ	SMLUVNÍ HONORÁŘ
TUZEMSKO	18	2 395 504,21 Kč
ZAHRAŇÍ	3	1 129 144,50 Kč

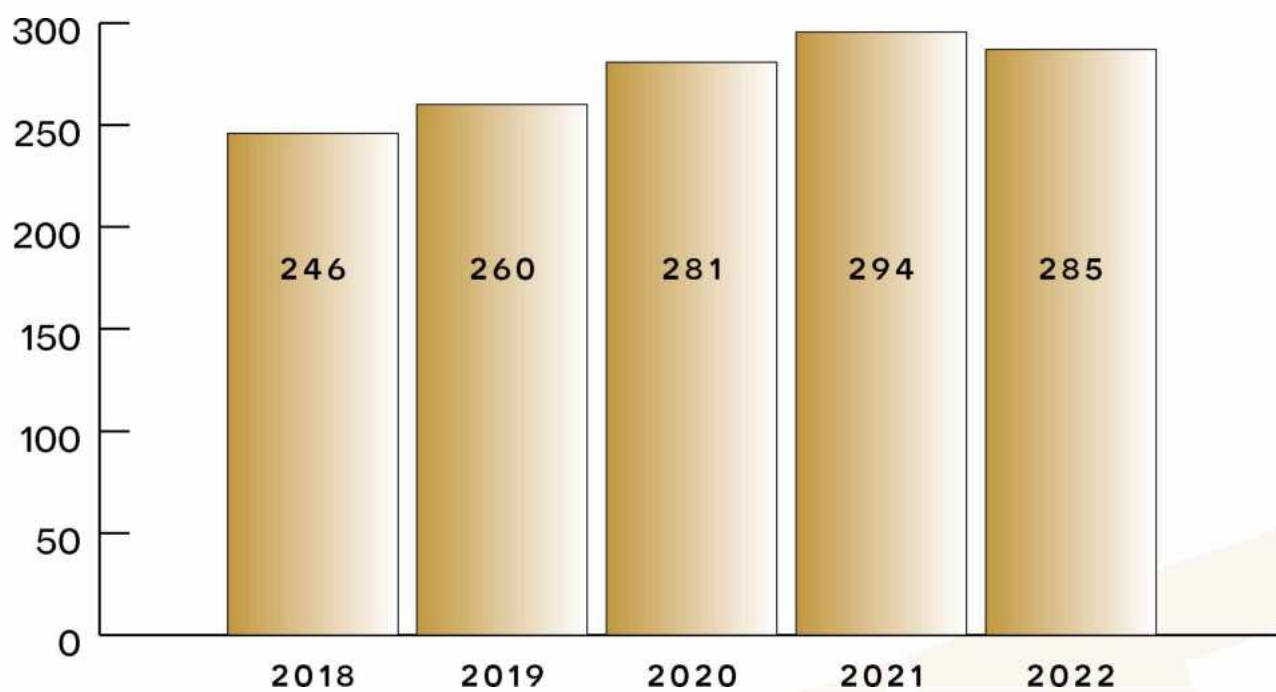
CELKOVÁ NÁVŠTĚVNOST 2018 - 2022 VČ. ZÁJEZDŮ

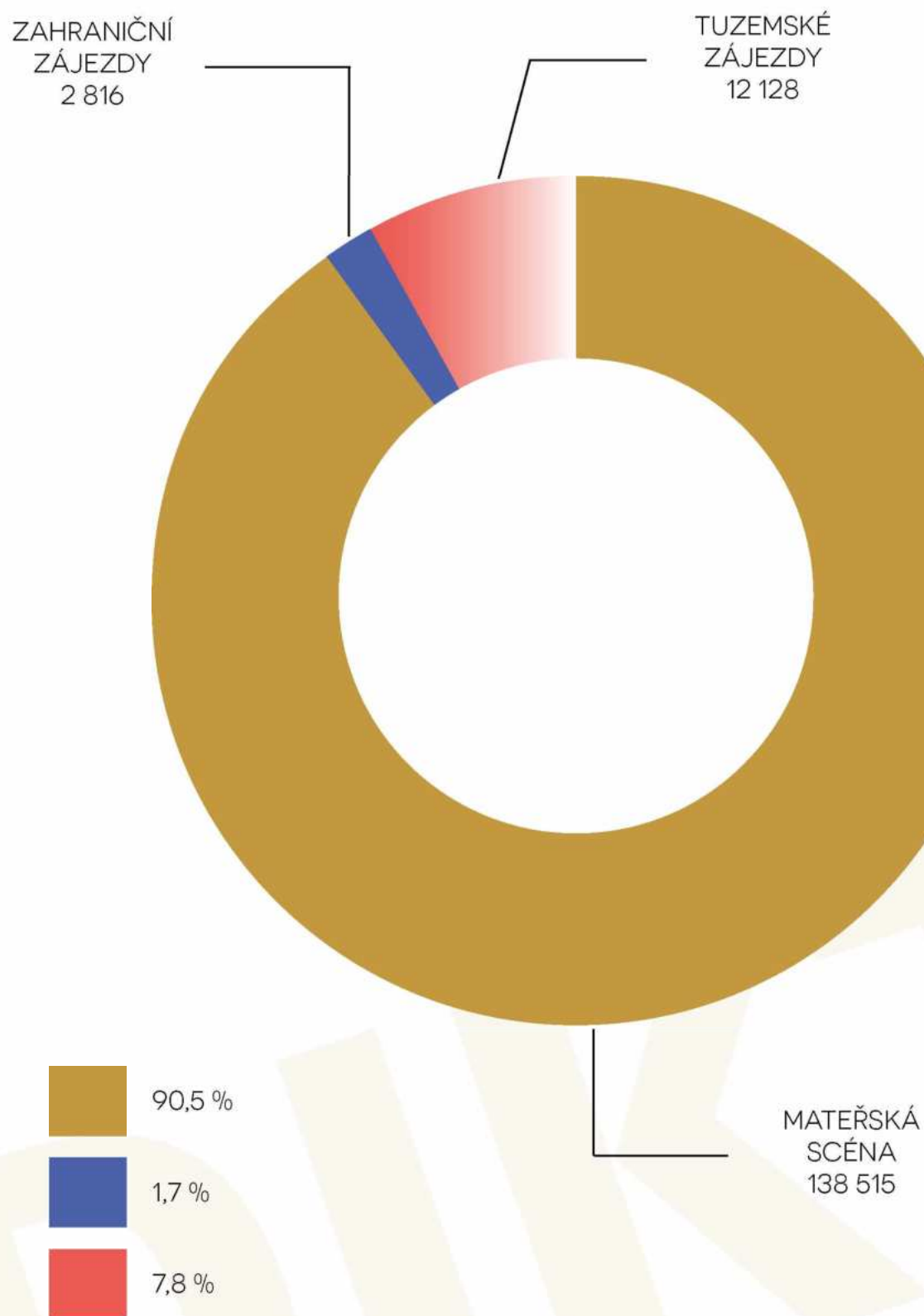
CELKOVÁ TRŽBA Z HLAVNÍ ČINNOSTI 2018-2022, VČ. ZÁJEZDŮ V TIS. KČ

PRŮMĚRNÁ CENA VSTUPENKY POROVNÁNÍ 2018 - 2022

CELKOVÝ POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ ROK 2022

ALCESTE

GLUCKOVA ALCESTE POPRVÉ V PLZNI 48
 PETR NOVÁK, KLASIKA PLUS, 16. LEDNA 2022

UŠLECHTILÁ A EMOTIVNÍ GLUCKOVA ALCESTE V PLZNI 49
 OLGA JANÁČKOVÁ, ČASOPIS HARMONIE, 20. LEDNA 2022

SRDCE

KDYŽ SRDCE TANČÍ... 51
 GABRIELA ŠPALKOVÁ, TANEČNÍ AKTUALITY.CZ, 15. BŘEZNA 2022

ČARODĚJKY ZE SALEMU

ČARODĚJKY ZE SALEMU PŘEDSTAVILY SOUBOR PLZEŇSKÉ ČINOHRY VE SKVĚLÉ KONDICI 54
 MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 25. ÚNORA 2022

DAVOVÉ ŠÍLENSTVÍ SALEMU SE PROBOUZÍ V PLZNI 55
 IVA BRYNDOVÁ, I-DIVADLO.CZ, 9. KVĚTNA 2022

FUN HOME

FUN HOME V PLZNI. KOMIKS PLNÝ EMOCÍ 57
 VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERETA.CZ, 10. BŘEZNA 2022

LADY MACBETH – 1865

LADY MACBETH 1865 – TEMNOTA ZACHYCENÁ V Tanci I ZNAKOVÉ ŘEČI 59
 BARBORA TRUKSOVÁ, TANEČNÍ AKTUALITY.CZ, 29. BŘEZNA 2022

LIDÉ, MÍSTA, VĚCI

DRAMA ZÁVISLÉ EMMY. PLZEŇSKÁ INSCENACE NABÍZÍ SILNÉ TÉMA, SKVĚLÝ HERECKÝ VÝKON I SPÁD 61
 MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 11. KVĚTNA 2022

STVOŘENÍ

HAYDNOVO ORATORIUM STVOŘENÍ KONCERTNĚ V DIVADLE V PLZNI 63
 PETR NOVÁK, OPERAPLUS.CZ, 26. BŘEZNA 2022

BENDA

JIŘÍ ANTONÍN BENDA 300.2.2. VE VELKÉM DIVADLE PLZNI 65
 PETR NOVÁK, KLASIKAPLUS.CZ, 26. BŘEZNA

QUO VADIS

ŠÍLENÝ CÍSAŘ A PRVNÍ KŘESŤANÉ. V PLZNI HRAJÍ QUO VADIS, NOVOU OPERU SYLVIE BODOROVÉ 67
 PETR VEGER, KLASIKAPLUS.CZ, 12. ČERVNA 2022

QUO VADIS? 69
 OLGA JANÁČKOVÁ, HARMONIE.CZ, 23. ČERVNA 2022

OPERNÍ QUO VADIS ZATĚŽKÁVÁ PŘÍLIŠ MNOHO TÉMAT 70
 HELENA HAVLÍKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 14. ČERVNA 2022

DALIBOR

KROTKÝ PLZEŇSKÝ DALIBOR 73

HELENA HAVLÍKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 6. LISTOPADU 2022

NOVÝ PLZEŇSKÝ DALIBOR JE NEROMANTICKÝ, 75

OSCILUJE MEZI ŠEDIVOU SOUČASNOSTÍ A TEMNOU HISTORIÍ

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 26. ŘÍJNA 2022

A TAK JEST DALIBOR SMETANŮV HESLEM NAŠÍM, K HUDEBNÍMU DRAMATU CESTU UKAZUJE 76

MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 25. ŘÍJNA 2022

KLAPZUBOVA JEDENÁCTKA

MISTRY SVĚTA ALESPŮŇ NA JEVIŠTI. JESTLI CHCETE DOSTAT MUŽE DO DIVADLA, 79

VEZMĚTE JE NA FOTBAL

JAN KERBR, LIDOVÉ NOVINY, 30. LISTOPADU 2022

FURIANTI A Klapzubáci. KLASIKOU NIC NEZKAZÍME. DIVADELNÍ SÁZKA NA JISTOTU 81

MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 26. LISTOPADU 2022

JEDNOU HOLE, JEDNOU NA NOŽE

JEDNOU HOLE, JEDNOU NA NOŽE. ANI JEDNOU GROTESKA 82

SOŇA HANUŠOVÁ, MAOMAI.CZ, 16. LISTOPADU 2022

KVARTETO ENERGICKÝCH DŮCHODKYŇ SI JEŠTĚ CHCE UŽÍVAT. MÁ TO VŠAK HÁČKY... 83

MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 2. PROSINCE 2022

LOUSKÁČEK

LOUSKÁČEK V PLZNI JAKO CESTA ZA DĚTSKÝM SNEM 85

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 27. LISTOPADU 2022

KOZÍ VÁLKA

KOZÍ VÁLKA: PLZEŇSKÉ VYPRÁVĚNÍ O ŽIVOTĚ NA DEMARKAČNÍ ČÁŘE 88

VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERETA.CZ, 27. LISTOPADU 2022

BALET GALA

BALETNÍ GALA PŘIVEDLO DO PLZNĚ SVĚTOVÉ TANEČNÍ HVĚZDY 90

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 22. DUBNA 2022

BALETNÍ INSPIRACE

BALETNÍ INSPIRACE – MALÁ SCÉNA, VELKÉ EMOCE 93

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 2. ČERVNA 2022

NEAPOLSKÁ CHOROBA

NEČEKANÁ AKTUÁLNOST HRY PROTI TOTALITĚ 96

ZUZANA AUGUSTOVÁ, DIVADELNÍ NOVINY, 19. DUBNA 2022

MY FAIR LADY

MY FAIR LADY V DIVADLE J. K. TYLA 98

KRYŠTOV PETRÁSEK, BROADWAYWORLD.COM, 13. KVĚTNA 2022

OPERA

ALCESTE

PREMIÉRA 15. LEDNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

GLUCKOVA ALCESTE POPRVÉ V PLZNI

PETR NOVÁK, KLASIKA PLUS, 16. LEDNA 2022

„Kostýmy navrhla Eva Jiřikovská dle zadání režiséra Tomáše Ondřeje Pilaře v duchu moderního pojetí.“

„Chlapec Daniel Straka dosahoval nejvyšších poloh s naprostou lehkostí.“

„Barbora de Nunes-Cambráia zpívala dlouhé pasáže velmi průzračným, čistým, a i do výšek naprosto suverénně se pohybujícím hlasem.“

Přestože se Christoph Willibald Gluck zasloužil o reformu opery a je autorem mnoha oper, jeho dílo se uvádí ve světových operních domech méně, než by bylo zdrávo. Alceste byla v tuzemsku nastudována po válce pouze operou Státního divadla v Brně v roce 1972 a v Plzni byl uveden dosud jen Gluckův balet Don Juan, a to roku 1954. Nynější plzeňská inscenace Alcesty byla tedy očekávána s napětím. Zvláště, když hudební nastudování i dirigentská taktovka jsou v rukou odborníka na autorovo dílo, intendanta Mezinárodních gluckovských slavnostních her v Norimberku Michaela Hofstettera. Premiéra se konala v sobotu 15. ledna na jevišti Velkého divadla.

Christoph Willibald Gluck měl k plzeňskému kraji a vůbec k Čechám blízký vztah. Jeho pradědeček se narodil v Rokycanech a děd a otec sloužili jako lesníci u Lobkoviců. Gluck sám, než se dostal do Vídně, studoval v Praze na vysoké škole. Gluckova Alceste je v Plzni nastudována v italské verzi, která měla premiéru 26. prosince 1741 v Burgtheatru ve Vídni. Opera vznikla podle Euripidovy tragédie Alkétés z roku 438 před naším letopočtem. Její zařazení do repertoáru DJKT v Plzni dramaturgem Zbyňkem Brabcem bylo vzhledem k tomu, že bylo plánováno ještě před covidovou dobou plnou zvrátů a dramatu, úplně nadčasové. Poměrně nekomplikovaný děj opery, kterou Gluck napsal na libreto Ranieri de' Calzabigího, spočívá zkráceně v tom, že lid Thesálie se dozví, že jejich král Admeto brzy zemře – v plzeňské inscenaci chodí po jevišti a celý se třese. Následující věštba upřesní, že nezemře, když za něj položí život někdo jiný. Lid prchá, ale jeho žena Alceste se rozhodne, že se obětuje. Král je opravdu uzdraven – v inscenaci se převleče ze saténového pyžama do obleku – a poté, co se dozví, že se za jeho uzdravení obětovala jeho žena, chce zemřít raději on. To již nejde. Nicméně bůh Apollon se rozhodne vrátit Alcestě život.

Velice zajímavé bylo poslouchat Gluckovu hudbu úzce spjatou s libretem a jeho již orchestrem prokomponované recitativy. V orchestru se ještě dle dobové praxe objevuje cembalo. Zajímavé je Gluckovo úzké spojení přede hry a prvního dějství intrádou trubek. Michael Hofstetter s orchestrem opery na nastudování intenzivně pracoval. Dirigoval detailně doslova každou frází. Gluckovo časté střídání pian a forte vyznělo přesvědčivě, celkově poněkud mohutnější zvuk způsobuje hra na moderní nástroje, nikoli na historické. Překvapila precizní intonace nejen smyčcových nástrojů s hostující koncertní mistry Birgit Schnurpfeil, specializovanou na historicky poučenou interpretaci, ale zejména všech dechů, dřevěných i žesťových. Výborný byl i hráč cembala a zároveň sbormistr Jakub Zicha, který neměl k dispozici ani čísla generálbasu, protože Gluck je již v partituru nepsal. Všechny sborové výstupy vyzněly jistě a kompaktně, ať již byl sbor přímo na scéně, nebo za poloprůhlednou oponou vzadu na jevišti, nebo zpíval s uměle dodaným dozvukem mimo scénu.

Vše se odehrává na velmi prosvětlené, jednoduché a účelné scéně, kterou navrhl Petr Vitek. Uprostřed ní zaujme stejný motiv, jaký mají všichni sboristé a tanečníci na svých šatech – jakási kulatá stopa po dělové kouli, která má představovat rány osudu. Stopy krve v rohu vypadají opravdu realisticky. Kostýmy navrhla Eva Jiřikovská dle zadání režiséra Tomáše Ondřeje Pilaře v duchu moderního pojetí. Vedle těchto speciálních šatů se tedy protagonisté objevují na scéně v perfektně padnoucích moderních společenských oblecích. Bohové samozřejmě v pláštích. Režisér si dal záležet také na práci s časem, který někde plynul rychleji, někde byl naopak zpomalen. Zaujal například nápad pomalého narovnávání židlí lidu. O pohyb na jevišti se postaral choreograf Martin Šinták. Zvláště představitelé dvou dětských rolí vnesli do svého vystupování jiskru. Bezprostřední útěky k matce, házení vlašťovkami nebo dokonale zvládnutá pomalá chůze vzad v záklonu zaujaly.

Konečně se dostávám k představitelům hlavních rolí. Hned v úvodu se ozve zvukným, nádherně zabarveným basovým hlasem Jan Hnyk jako představitel trojrole – jako věstec, bůh podsvětí a hlasatel. Roli krále Admeta přesvědčivě nastudoval Philippe Castagner, který zaujal i přirozeným hereckým projevem. Vedlejší role svými hlasově subtilnějšími projevy výborně obsadili Marek Žihla jako Evandro, Admetův důvěrník, a Markéta Kloudová jako Ismene. Pěvecky i herecky velmi jistě si počínal mladý talentovaný barytonista Daniel Kfelíř. Jeho rozepnutá košile odhalující holou hrud' podtrhla jeho vystupování jako Apolla a Apollonova velekněze. Již výše zmíněných dětských rolí se zhostili při premiéře Ivana Bystřická jako Aspasia a Daniel Straka jako Eumelo. Zpočátku jsem přemýšlel, proč dívka nebyl svěřen hlas role Eumela, který se pohybuje intonačně ve vyšších polohách, ale při dalším poslechu obou jejich hlasů, kdy dívka se již hlas zabarvil do sametové hloubky a chlapec dosahoval nejvyšších poloh s naprostou lehkostí, jsem jejich výkony mohl jen obdivovat. Jejich hlasy byly podpořeny mikroportem. Konečně hlavní role Alcesty patřila při premiéře Barboře de Nunes-Cambraia. Dlouhé pasáže zpívala velmi průzračným, čistým, a i do výšek naprosto suverénně se pohybujícím hlasem. Při dlouhé závěrečné děkovačce samozřejmě sklídila zasloužený ohlas i u publika. Její alternace by se dala nazvat trefou do černého.

Další reprízy dle mého velmi povedené inscenace málo uváděné opery Alceste lze v Plzni navštívit ještě 22. ledna, 28. ledna, 15. února nebo 12. března. Anebo si můžete zajet v květnu na prestižní festival Musica Bayreuth, kde bude představení ve dvou reprízách k vidění rovněž v nastudování DJKT.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/6629-gluckova-alceste-poprve-v-plzni>

UŠLECHTILÁ A EMOTIVNÍ GLUCKOVA ALCESTE V PLZNI OLGA JANÁČKOVÁ, ČASOPIS HARMONIE, 20. LEDNA 2022

Opery Christopa Willibalda Glucka (1714–1787), kterých složil přes třicet, vidíme u nás opravdu málokdy. Nejčastěji hrají naše i zahraniční divadla jeho Orfeu a Eurydiku, vzácně také Ifigenii v Aulidě nebo Ifigenii v Tauridě. Operu Alceste, tehdy Alcestu (v českém překladu Evy Bezděkové) uvedl u nás pouze operní sbor tehdejšího Státního divadla Brno.

Plzeňská inscenace první Gluckovy opery v historii Divadla Josefa Kajetána Tyla se narodila pod šťastnou hvězdou. Sešli se v ní umělci, kteří mají niterný vztah ke staré muzice. Viditelně a slyšitelně spěli za jednotnou vizí inscenace této krásné opery, jež měla premiéru už tak dávno, roku 1767 ve vídeňském Burgtheatru ve své italské verzi. Právě tu teď v Plzni uvedli v premiéře 15. ledna. Francouzská verze, která je známější a od italské verze se, jak bývá u Ch. W. Glucka zvykem, dosti liší, byla hrána v Paříži o devět let později.

Plzeňské divadlo přizvalo ke spolupráci význačného dirigenta střední generace Michaela Hofstettera, který je od ledna roku 2020 intendantem a obchodním ředitelem festivalu Internationale Gluck Festspiele v Norimberku. Dirigent hudebně nastudoval Alceste v Plzni se záměrem uvést tuto inscenaci jako závěr norimberských Festspiele v květnu příštího roku. Michael Hofstetter má se starou hudbou bohaté zkušenosti a plzeňský soubor se jeho detailnímu vedení podřídil s mimořádnou vstřícností.

Pro interpretaci Gluckovy Alceste byli vybráni výborní sólisté, s nimiž se jistě pracovalo dobře také režisérovi inscenace Tomáši Ondřejovi Pilařovi. Inscenace je jednotně vedená ve spolupráci všech zúčastněných. Jednoduchá, avšak detailně promyšlená scénografie je prací režisérova spolupracovníka Petra Vítka. Užívá dvojí bílé průhledné opony, jedné zhruba v polovině hloubky jeviště, druhé v jeho pozadí. Obě jsou opatřeny dveřmi, které tu hrají důležitou roli. Druhé z nich totiž míří za hranice jsoucna. Na počátku dominuje scénografii zbraň – bílé masivní dělo, z jehož hlavně vychází světlo, které střídavě osvětluje postavu nemocného, roztřeseného, umírajícího krále Admeta. Součástí scénografie je kruhový náznak oltáře v pozadí, v rukách sboru se ocitají dělové koule, které za sebou odtáhne král Ameto ve vozíku – obtížen svých osudem. Obdivuhodná je proměnlivá detailní práce se světlem (světelný design Daniel Tesař), krásné jsou jednoduché kostýmy Evy Jiřikovské, které respektují a zvýrazňují charakter sólových postav. Všechny výtvarné složky jsou propojeny symbolickým reliéfním kruhem na zadním prospektu i na kostýmech Alceste a sboru.

Režisér Tomáš Ondřej Pilař vychází z kvality skvěle vybraných sólistů, kteří se plně soustředí na postavu, již ztělesňují, a kromě niterného prožitku ji obohacují o velmi úsporná gesta, která jsou koordinovaně přesná ve své jednoduchosti. Velmi empaticky si v tomto duchu počínal také choreograf Martin Šinták, s nímž režisér spolupracuje rovněž opakovaně. Inscenaci vévodila představitelka Alceste mezzosopranistka Barbora de Nunes-Cambraia, jejíž hlas krásně dozrál, propojil své hlasové rejstříky včetně výšek a zněl klidně, uvolněně a melodicky. Její důstojná a citlivá Alceste, která obětovala svůj život za milovaného manžela, zůstane dlouho v paměti. Tenorista Philippe Castagner, kterého jsme už v Plzni viděli jako Idomenea, byl dokonale slabošským Admetem. Na jevišti nezazněl jediný slabší výkon. Marek Žihla byl Admetovým důvěrníkem Evandrem, Markéta Klaudová Ismenou, Daniel Kfelíř Apollonem nebo Apollonovým veleknězem, Jan Hnyk Věštcem, Bohem podsvětí a Hlasatelem. Stejně tak i sbor byl skvěle připravený Jakubem Zichou, který byl zjevně jakýmsi domácím svorníkem hudebního nastudování – působil i jako asistent dirigenta a cembalista.

Inscenaci zahajovaly již před začátkem představení dvě děti, jak se později ukázalo, chlapec Eumelo v podání Daniela Straky a dívka Aspasia (Ivana Bystřická), které chtějí své rodiče Admeta a Alceste potěšit papírovými loďkami, které skládají. Jejich pěvecký i herecký výkon byl bezchybný. V závěru, když je jejich matka Apollonem znovu oživena, dělají se stejnou radostí papírové vlaštovky, které mimochodem krásně létají nad jevištěm. Opera však nekončí happy endem. Alceste, zklamána Admetovou prudkou negativní reakcí na její sebeobětování a jeho sobeckou sebestředností, nakonec smutně odchází z jeviště sama oněmi dveřmi, které vedou nikam.

Plně hlediště operu soustředěně vnímalo a citlivě tleskalo v průběhu představení pouze dvakrát, a to tehdy, když představitelka hlavní role Alceste zazpívala své nejzávažnější árie. Díky za to. Závěrečný potlesk byl intenzivní a dlouhý. Krásný zážitek.

<https://www.casopisharmonie.cz/svet-opery/uslechtila-a-motivni-gluckova-alceste-v-plzni.html>

BALET

SRDCE

PREMIÉRA 4. LEDNA 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ NÁRODNÍHO DIVADLA,
5. BŘEZNA 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ DJKT

KDYŽ SRDCE TANČÍ...

GABRIELA ŠPALKOVÁ, TANEČNÍ AKTUALITY.CZ, 15. BŘEZNA 2022

Na Nové scéně Divadla J. K. Tyla v Plzni mělo premiéru unikátní taneční představení, jehož cílem bylo podat uměleckou formou svědectví o transplantaci srdce prostřednictvím skutečného emotivního příběhu. Inscenace, jež je koprodukčním představením DJKT a Agentury Srdce, se představila divákům poprvé na Nové scéně Národního divadla v Praze 4. ledna letošního roku. Nyní byla přenesena na svoji domovskou scénu.

Autorkou projektu je lékařka Milana Pokorná, která se s příběhem hlavní hrdinky baletu skutečně setkala. „Tíha osudu a chvíle, kdy se člověk stane dárce srdce, jsou tak emotivní, že se slovy nedají popsat,“ uvádí. Proto se rozhodla k jeho převedení na jeviště. Oslovila hudebníky Jana Rejenta a Pavla Lochmana, aby složili hudbu, a požádala dlouholetého sólistu plzeňského baletu, režiséra a choreografa Richarda Ševčíka o jevištní ztvárnění. Sama je autorkou scénáře a libreta.

Vlastní příběh je skutečně silný a emočně vypjatý. Erika a Sebastian jsou spolužáci na studiích medicíny, jejich citový vztah však ztroskotá v klasickém milostném trojúhelníku. Erika dává přednost extravagantnímu Danielovi. Po studiích však nezůstává ani s ním a cesty této trojice se rozcházejí. Po letech se náhodou setkává Erika s Danielem, ale osudnou se pro ni stane tragická dopravní nehoda, již Daniel přežije. Erika je však těžce zraněna. Nyní se s ní setkává znovu Sebastian jako člen transplantačního týmu. Erika je dárce srdce. A její srdce zachraňuje život jinému člověku. Yanovi, otci dvou malých dětí. Libreto Milany Pokorné však nezpracovává jen tento lidský příběh, ale obsahuje velmi realistické scény nejen z doby studií všech protagonistů, ale především obsahuje scénu vlastní transplantace – na jevišti tedy probíhá i operace, jako v přímém přenosu.

Realismus, a někdy až nedivadelní konkrétnost libreta, se logicky odráží i v choreografii Richarda Ševčíka, a to především v první polovině inscenace. Taneční prvky jsou plynule propojeny pantomimickými gesty až k činoherním projevům a tento charakter v zásadě prvnímu dějství dominuje. Jak ve ztvárnění období stu-

dia, tak především v jeho zakončení (které bylo snad až příliš popisné a zdlouhavé) i v intimních scénách Eriky a Daniela. Ale i tuto rozvleklost libreta dokáže choreograf oživit originálními prvky.

Působivý je už vlastní úvod inscenace – moment, v němž přichází na ztemnělou scénu do světelného kuželu Erika a tanečnice představující Srdce – v němž obě dívky vytvářejí elegantní obrys srdce ze svých těl. A vyzdvihnout je třeba originální podobu orgánu, ztvárněnou několika tanečníky v tělových trikotech, kteří svými těly plasticky vytvoří vlastní srdcový sval a přesně vyměřenými pohyby představují jeho tlukot. Vlastní drama se odehrává v druhé polovině představení, která je tanečně velmi působivá. Hlavním bodem je vlastní názorná transplantace pojatá ve sdělném minimalismu. Chirurgové netančí, místo nich tančí Srdce, kdy tanečnice působivě až drásavě ztvárňuje chování srdce při vlastní transplantaci. Srdce má náhle svůj vlastní život, který nesmí být zmařen.

Tanec ve druhé polovině inscenace dostává podstatně větší prostor, ať je to tančící Srdce, nebo křehký, snový duet Sebastiana a Eriky, v němž dívka v Sebastianových představách ožívá a vrací se k němu, či duet Srdce a jeho příjemce Yana. Sugestivní je scéna s demony, kteří pronásledují Sebastiana v myšlenkách po provedené transplantaci, jež Yanovi přináší život, Sebastianovi však definitivní ztrátu Eriky. Zmítá se v černých myšlenkách, kterých se nemůže zbavit. Zdá se, že jimi bude pohlcen, ale přichází Yanova dcera, aby Sebastianovi poděkovala za záchranu života svého tatínka. Duet s ní, v němž choreografie nezapomíná ani na drobnokresbu v gestech, je jedním z nejpůsobivějších okamžiků. Vstupuje do něj i Erika jako snová postava, aby bíle oděná z výše shlížela na jeviště, na něž přichází Sebastian a pokládá bílé lilie před Zeď života se jmény dárců (nachází se v areálu pražského IKEMu). Choreograficky se jednotlivé scény liší, dění na jevišti dostává díky nim gradaci a končí sice konkrétním, ale silným morálním apelem.

Výborná je scénografie Marka Cpina, rovněž autora kostýmů, skvěle zapadající do prostoru Nové scény DJKT. Jejím centrem je velký vzdušný prosklený box, který mění svůj charakter způsobem nasvícení. Je místem diskotéky, místem pro předávání diplomů a pro lékařskou přísahu a také nemocničním pokojem. Jeho hladké posuny po jevišti umožňují nenásilné a přirozené provedení těchto změn. Po stranách jeviště jsou decentní pouliční lampy korespondující s celkovým charakterem. Jejich existenci si uvědomujete ve scénách odehrávajících se na ulici či na diskotéce; změní-li se místo děje, náhle je přestáváte vnímat. Vzdušnost této scény dává celku žádoucí atmosféru v absolutní shodě se zdařilými projekcemi Jakuba Mareše a originálním světelným designem Igora Staškoviče. Promítá se totiž přes spuštěnou revuální oponu. Dění na scéně se změkčuje a dostává se do nečekané a působivé abstrakce. Divadelní iluze nemizí, jak se velmi často u projekcí v divadle stává, ale naopak se násobí. Richard Ševčík dosahuje ve své režii tímto způsobem působivého efektu Laterny magiky. Otevírá tak 3D prostor, v němž realitě narůstají křídla.

Hudba Jana Rejenta a Pavla Lochmana má nejbližší ke stylu art rock. A i když lze najít rytmické i velmi drobné dynamické difference v jednotlivých scénách, celkově působí po celý večer jednotvárně, schází jí potřebná gradace. Melodii lze postihnout vlastně jen v jediném místě, a to v duetu Eriky a Sebastiana ve 2. dějství. Hudebně by prospěla podstatně větší diferencovanost jak v charakteristice situací, tak u jednotlivých postav a rovněž v dynamice. Pak by možná výše zmíněné scény nemusely působit zdlouhavě. Navíc první dějství se uzavírá hudebně rozpačitě, ačkoliv dění na jevišti a choreografie jsou jasné – Erika je těžce raněna při nehodě, její srdce však žije. Nemusí se samozřejmě končit bouřlivým forte, ale zde se zvolna umlkající tóny neurčitě rozplynou, bez jasného závěru. Přitom o tom, že v této hudební oblasti je difference možná, přesvědčuje své posluchače již mnoho let například tvorba proslulé skupiny Pink Floyd.

Zaujetí pro příběh patrný u všech tanečníků je výraznou devizou celé inscenace. Kristýna Miškolciová vyjádřila Eriku, kouzelnou, leč poněkud lehkovážnou dívku, s plnou přesvědčivostí výrazu i technické jistoty. Navíc ve svém projevu čitelně odlišila chování Eriky v 1. dějství od výstupů v dějství 2., kdy vstupuje do Sebastianových představ jako přelud, jako vzpomínka a sen. Richard Ševčík v roli Sebastiana výborně zachytil vývojový oblouk své postavy – od klukovského medika ke zlomenému mladému muži u lůžka své studentské lásky až k závěrečnému vysvobození z deprese a akceptování životního běhu – nový život přichází jen proto, že jiný končí. Jak po technické stránce, tak výrazově vytvořil Ševčík působivou postavu, s níž se divák může ztotožnit, které věří a již chápe. Atraktivním protipólem Sebastianovým byl charismatický Gaëtan Pires jako nespoutaný rocker Daniel. Pulsující a o život bojující Srdce ztvárnila s jistotou Andronika Tarkošová. Dojemný rodinný obraz Yana, jeho ženy a jejich dětí vytvořili Miroslav a Zuzana Hradilovi s Ros-

tislavem Ševčíkem a Kristýnou Balatou v dětských rolích. Pro Kristýnu Balatou nebyla role snadná tanečně, a už vůbec ne výrazově, dívka ji však zvládla na výbornou.

Je třeba vyzdvihnout i nespoutané studentské sborové scény i s gymnastickými prvky, které s potřebnou ležérností tančili Michal Lenner, Ondřej Potužník, Mischa Hall a Thierry Jaquemet s Lýdií Švojgerovou, Aya-lou Magril, Kristinou Kodedovou a Corinne Cox.

Plzeňská premiéra se uskutečnila před zcela zaplněným hledištěm, které odměnilo účinkující i tvůrce dlouhým aplausem vstoje... Nezpochybnitelný význam inscenace Srdce podtrhla i přítomnost významných osobností – především kardiochirurga prof. Jana Pirka, který se svými kolegy pozdravil před premiérou publikum a vyzdvihl závažnost tohoto počínu.

<https://www.tanecniaktuality.cz/recenze/kdyz-srdce-tanci>

ČARODĚJKY ZE SALEMU

PREMIÉRA 5. ÚNORA 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ

ČARODĚJKY ZE SALEMU PŘEDSTAVILY SOUBOR PLZEŇSKÉ ČINOHRY VE SKVĚLÉ KONDICI
MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 25. ÚNORA 2022

Proslulé drama Arthura Millera Čarodějky ze Salemu uvedlo plzeňské Divadlo J. K. Tyla v pohostinské režii Adama Doležala. Nadčasové téma hry tvůrci uchopili srozumitelně, současným divadelním jazykem. A kromě společenských problémů zdůrazňují aspekty vztahové a citové.

Americký spisovatel Arthur Miller ve své hře z roku 1953 sice zpracoval skutečnou událost čarodějnických procesů ze 17. století, ovšem obtiskl do ní vlastní zkušenost, kdy se stal obětí takzvaného honu na čarodějnice a byl coby údajný sympatizant komunistické ideologie vyslýchán Výborem pro neamerickou činnost. Jedná se tedy o metaforu o davové hysterii, o nabalování strachu a zla ve společnosti, o manipulaci s pravdou, ale také o schopnosti využít takové situace ve svůj prospěch.

Zprvu nevinná hra salemských dívek, které se za pomoci otrokyně Tituby účastní noční spiritistické seance, rozpoutá lavinu vyšetřování a poprav. Jsou totiž přistiženy místním knězem a ze strachu obviní z čarodějnictví jiné ženy ve vesnici. Lži se nabalují a na pomoc je povolán vymítač čarodějnic reverend Hale. Vůdčí osobnost mezi dívkami – Abigail – zneužije situace a z čarodějnictví obviní manželku Johna Proctora, s nímž měla poměr.

V Plzni se nehraje žádná historická freska. Adam Doležal (* 1985) zvolil svůj osvědčený inscenační tým, tedy kostýmní výtvarnici Agnieszkou Pátou Oldak, scénografa Michala Syrového a autora scénické hudby Petra Zemana. Jednoduchá, přitom vynalézavá scéna od prvních chvil navozuje pocit znepokojení, čehosi drsného a temného. Bloky černých skříněk připomínají prostředí bazénových šaten, po otočení se promění v prkenné stěny evokující arénu nebo výběh pro dobytek – není odtud úniku. Zajímavý je i efekt prosvětlené desky stolu.

S tímto stylově čistým konceptem výborně ladí kostýmy, jež jsou mixem dobového a současného. V případě salemských dívek připomínají uniformu „vzorné školačky“; u jiných postav, které se stanou obětí procesu, převažuje otrhanost; u těch, kteří se přidají včas na správnou stranu, naopak dominují vojenské kabáty nebo kůže. Výsledný efekt umocňuje precizní svícení. Minimalistická hudba Petra Zemana dodává

inscenaci na naléhavosti a dává jí až hororový ráz. Režisér pojal dívčí pěvecký sbor a čtveřici hudebníků na scéně (v obsazení basklarinet, bicí, jeden mužský a jeden ženský hlas) jako antický chór. Jen byla škoda, že ze vzdálenějšího místa v hledišti jsem na hudebníky v bocích jeviště skoro neviděla, neměla jsem požitek ze živé hudby, jaký bych si přála.

Obsazení Jana Maléře do role rozporuplného hrdiny Johna Proctora se ukázalo být šťastnou volbou. Jde o mnohvrstevnatou náročnou roli, kdy hrdina svádí boj nejen se svým okolím, tedy s inkvizičním soudem a s intrikánkou Abigail, nýbrž hlavně sám se sebou. Veřejně se přiznává k cizoložství, aby se pokusil odvrátit zběsilé popravy nevinných. Nakonec se sám raději doznává z obcování s ďáblem, až do trpkého konce ale zůstává mužem pevného charakteru. Všechny tyto aspekty Maléř vystihl.

O nic jednodušší není role „odborníka na čarodějnice“ reverenda Johna Haleho, který sice ze začátku participuje na procesech, ale postupně prozře zvrácenost případu. Rozpor mezi vírou v boj proti ďáblu a soucitem se souzenými lidmi se Marku Mikuláškovu daří zachytit. V roli vypočítavé manipulátorky Abigail obstála Klára Kuchynková a skvěle, bez sklouznutí k parodii, ztvárnila roli indiánské služky Tituby Jana Kubátová. Svým činoherním umem příjemně překvapila ikona plzeňské opery Lilka Ročáková v roli Sárý Goodové.

Adam Doležal se jako hostující režisér dokázal ve spolupráci s dramaturgem Zdeňkem Janálem obdivuhodně sžít s plzeňským souborem, který za přispění nových členů a hostů působí jako dobře sehraný tým.

<https://art.ceskatelevize.cz/inside/carodejky-ze-salemu-ukazaly-soubor-plzenske-cinohry-ve-skvele-kondici-0oQq6>

DAVOVÉ ŠÍLENSTVÍ SALEMU SE PROBOUŽÍ V PLZNI

IVA BRYNDOVÁ, I-DIVADLO.CZ, 9. KVĚTNA 2022

Millerova hra Čarodějky ze Salemu se svým námětem vrací do vzdálené historie Spojených států, k jednomu z těch tragických momentů historie – k čarodějnickým procesům proběhnuvším v Salemu ve státě Massachusetts v roce 1692. Vznikala však v době tzv. Mccarthismu jako toho času velmi aktuální výpověď o stavu společnosti, o možnosti a schopnosti ji zmanipulovat a uspořádat podobný novodobý „hon na čarodějnice“ v podstatě v kterékoli době. Právě tím zůstává stále aktuální i dnes. A bohužel pravděpodobně vždy aktuální bude – ať už za veškerou případnou manipulací stála, stojí či bude stát prostá lidská hloupost, nevědomost, obavy a strach či pomsta a ziskuchtivost, objevuje se stále dokola. Dává tak neustále možnost dalším divadlům ke svému nastudování.

O to nejnovější se v České republice postaralo Divadlo J. K. Tyla v Plzni, které Čarodějky ze Salemu uvedlo na své Nové scéně. Tvůrci se nepouštěli do velkých experimentů stran posunu dramatu k dnešní době. S ohledem na téma a děj to není nutné. Autorský tým provedl pouze mírné zpřítomnění – posunem po výpravné stránce, která děj příběhu přenáší z konkrétní minulosti směrem k dnešku.

Týká se to jak kostýmů Agnieszky Páté-Oldak, kdy kostýmy dívek evokují školní uniformy, objevují se kožené kalhoty i kabáty a snad jen kostýmy dospělých a starších žen naznačují jistou dobovost (či snad jen výraznou upjatost); tak i scénografie. Na scéně, jež je dílem Michala Syrového sice vznikají v základních rysech (stran užitého nábytku např. – stůl, židle, postel atp.) ilustrované interiéry domácnosti Proctorových, pana Parrise, či soudních prostor, to vše však s pozadím tvořeným plechovými skříňkami, které připomínají jak třeba šatny ve školách či sportovních areálech, tak větší bankovní schránky. – Prostředí moderní a velmi neosobní.

Výrazně se režisér inscenace Adam Doležal soustředil na její atmosféru a silné herecké výkony, díky nimž se mu podařilo vytvořit hutnou a silnou inscenaci. Zajímavý a efektní je přitom nápad s využitím živé hudby, která představení provází, a dívčího pěveckého sboru. Ten se na jevišti několikrát objevuje v celé šíři a

několikrát pouze v pozadí svým zpěvem a provázející hudbou (pod níž je podepsán Petr Zeman) právě dotváří atmosféru – velmi působivě. Snesl by však klidně i větší prostor. Ať už zapojení přímo do příběhu v podobě zmanipulovaných a manipulujících dívek u soudu, k nimž by klidně mohl patřit, či „pouze“ častější využití toho jakéhosi chóru, který pěvecky dotváří atmosféru, ač přímou součástí děje není.

Zásadní roli však v plzeňské inscenaci nesou herecké výkony. Jan Malěř v roli hlavní postavy Johna Proctora společně s Markem Mikuláškem v roli ctihodného kněze Johna Halea jsou nejvýraznějšími z hereckých představitelů. Oba plně využívají prostor, který jim jejich role poskytují. Jan Malěř velmi věrohodně podává Johna Proctora jako kladnou postavu: jasně a rozumně uvažujícího muže, schopného statkáře, muže, otce, který však zdaleka není svatý – pronásleduje jej někdejší „selhání“ – a až do konce přes všechnu snahu se nepoddát „zlu“ a nezradit zejména vlastní přesvědčení váhá. Je to právě jeho někdejší vášnivě vzplanutí s Abigail, jehož dozvuky na Johnově straně se projevují ještě v začátku hry, a které nahání později vodu na mlýn dívčině pomstychtivosti, společně s jeho nekompromisním a výbojným postojem ve vztahu k ctihodnému knězi Parrisovi a Thomasi a Anně Putnamovým, s jejichž činy a chováním nesouhlasí a nebojí se proti nim ozvat, co ho staví v průběhu hry do obtížnější a obtížnější pozice. Váhá v okamžiku, kdy má se svým obviněním poprvé vystoupit proti ještě stále s jakousi láskou vzpomínané dívce, váhá i ve chvíli závěrečné, zda se podvolit a zachránit, či vytrvat. A přesto vždy, když se dostává do zásadního momentu, projevuje se jako zásadový muž, za nímž pochopitelně se svými problémy a prosbami o pomoc přicházejí i ostatní stíhaní.

Stejně výrazný je pak i Marek Mikulášek. Zprvu dokonale přesvědčený o čarodějnictví a výskytu démonů v obci, brzy však právě díky Johnu Proctorovi odhalující, kde je ve skutečnosti „zakopaný pes“ a neúnavně pak bojující a pokoušející se postavit „proti ďáblu“ na tu správnou stranu. V kontrastu k němu dokonale zaslepeně honem za přeludy působí soudce Hathorne v podání Jaroslava Matějky i místogubernér Danforth Zdeňka Hrušky, kteří ani ve chvíli, kdy si pod sebou jasně podřezávají větev, nejsou ochotni a schopni prohlédnout a uznat vlastní viny, stejně jako většina ostatních zmanipulovaných. Klára Kuchínková pak velmi dobře a výrazně podává rozpor v postavě Abigail Williamsové, dívky, která si v počátku jako jedna z mála zachovává chladnou hlavu, aby se vzápětí stala sama vůdkyní manipulujících a obviňujících občanů roztáčejících šílený kolotoč čarodějnických procesů – to vše s neopominutelnou motivací v podobě pomsty Elizabeth Proctorové a touhy získat jejího muže.

<https://www.i-divadlo.cz/blogy/iva-bryndova/davove-silenstvi-salemu-se-probouzi-v-plzni>

MUZIKÁL

FUN HOME

PREMIÉRA 20. ÚNORA 2022 NA MALÉ SCÉNĚ

FUN HOME V PLZNI. KOMIKS PLNÝ EMOCÍ

VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERA.CZ, 10. BŘEZNA 2022

Rodina Bechdelových má tři děti a obhospodařuje pohřební ústav. Dalo by se říct, ideální téma pro komedii a velkou srandu. Možná i s takovou představou řada diváků na muzikál Fun Home, který nově uvádí Divadlo J.K. Tyla v Plzni na Malé scéně, přijde. Ale nic není prvoplánové. Děti sice křepčí v rakvích a dílo samotné nabízí nejednu humornou situaci, ovšem celé je hlavně o sexuálním tápání, o náladách, o emocích. A v komiksovém stříhu.

Jak uvádí dramaturg muzikálového souboru Pavel Bár, muzikál vznikl na podkladě příběhů komiksově kreslířky Alison Bechdelové jako autobiografická tragikomedie. Popisuje slovem (popisek!) a zejména obrazem její dětství a dospívání, a především blízký, ale komplikovaný vztah s otcem, skrytým ženatým gayem. Publikace byla mnohými prestižními časopisy vyhlášena knihou roku. Obdobně symbiózy se podařilo dosáhnout i autorkám muzikálové adaptace Fun Home. Divákům nabízí ve zvláštním a neokoukaném stříhu pohled pod pokličku zdánlivě spořádané rodiny středoškolského učitele a zároveň provozovatele rodinného pohřebního ústavu Bruce Bechdela. Průvodkyní muzikálového komiksu se stává jeho dcera Alison, dospívající dívka v trojím obsazení (dívka, pubertačka, žena), která nám postupně prostřednictvím kreseb a popisků odvážně odhaluje vlastní příběh a svoji sexualitu.

Po prvních autorských workshopech se muzikál Fun Home představil veřejnosti v newyorském neziskovém divadle The Public Theater v roce 2013, broadwayská premiéra se pak uskutečnila 19. dubna 2015 v arénovém divadle Circle in the Square, kde inscenace zaznamenala na šest set repríz. Muzikál získal pět prestižních cen Tony a libreto se zařadilo mezi finalisty tehdejšího ročníku Pulitzerovy ceny. Následně se hrál v mnoha zemích světa, včetně Filipín, Kanady nebo Austrálie. Po britské a španělské verzi dílo zamířilo díky nové inscenaci v české premiéře v Plzni také k českým divákům.

Autorkou libreta a písňových textů je dramatička a herečka Lisa Kron, hudbu složila Jeanine Tesori, která je mnohými označována za nejuznávanější ženskou divadelní a filmovou skladatelku v historii Broadwaye. Režisérem Fun Home je šéf plzeňského muzikálového souboru Lumír Olšovský, který už v Plzni inscenoval řadu inscenací s dětskými herci. Ať už jde o Elisabeth nebo hlavně a především Billyho Elliota. Zdá se až

neuvěřitelné, kde se, při známé české dětské muzikálové bídě, Lumírovi Olšovskému během několika let podařilo objevit tolik talentů, o které má už nyní zájem také reklama, televize a film. I v Fun Home exceluje trojice výborně sehraňých dětí – v premiéře Tadeáš Prokop, Robin Beneš a zejména pak vynikající Silvie Kropáčová (Alison dítě), přičemž nejmladšímu Tadeášovi je teprve šest let. Bravo za takovou souhru a hereckou disciplínu!

Dále lze na inscenaci a potažmo režii obdivovat soulad s výtvarnou složkou. Scéna a kostýmy Andrey Pavlovičové nenapodobují komiksový styl, ale jsou přímo jeho součástí, včetně mnoha detailů, jichž si všimne každý pozorný divák. Takzvané stripy vítají diváka už ve foyer, aby přešly plynule do hlavního sálu a na divadelní scénu. Obdivuhodně se součástí děje stávají i takzvané živé kulisy, krásně a vtipně ilustrující například pohyb auta. Vše do sebe zapadá tak, jak má.

Muzikál Fun Home dal také příležitost Pavlu Režnému, výraznému herci a držiteli Ceny Thálie za rok 2019, aby se divákům představil jako dirigent a tvůrce hudebního nastudování. Ač sám nejsem příznivcem „dirigujících“ pěvců, Režný si počínal opravdu profesionálně a malý orchestr připravil a vedl velmi dobře. V gestech byl možná až příliš okázalý, ovšem s přibývajícím zkušenostmi jistě záhy pochopí, že nevede Vídeňské filharmoniky, nýbrž menší muzikálovou kapelu. Každopádně skvělý debut!

Jak už jsem naznačil, hlavní roli vypravěčky Alison tvoří herečky tří generací. Dítě (Silvie Kropáčová, Markéta Jindrová), teenager (Viktorie Vítová, Ema Karpeles) a dospělá Eva Staškovičová. Ta nádherně komentuje celý příběh, občas jej pozastaví, vysvětlí, zklidní. Působí až neuvěřitelně autenticky, výborně zpívá. Podobně jako sedmnáctiletá Viktorie Vítová, teenager se všim všudy, něžná i vzteklá, chápající i tápající. Zajímavé a emočně mnohdy vypjaté výkony předvedli představitelé hlavních dospěláckých rolí, otce a matky Bechdelových – Jozef Hruškoci a Lucie Dolejšková. Zejména Jozef Hruškoci prošel během představení neuvěřitelnou proměnou, kdy hraje vzorného otce a pedagoga, homosexuálního lovce „zajíčků“ a nakonec nešťastníka před sebevraždou.

V několika dalších rolích se představují Pavel Klimenda (zároveň autor režijně krásně harmonické choreografie), Kateřina Tafatová, Dušan Kraus a Pavel Režný (Pete), který si od dirigentského pultu odskočil i na jeviště.

Uvedení muzikálu Fun Home je odvážným dramaturgickým počinem a zároveň výbornou inscenací pro Malou scénu Nového divadla, když velmi podobné téma zpracovává i gay-lovestory Otřást vesmírem, uvedené v rámci projektu Intro 21.

<https://www.musical-opereta.cz/recenze-fun-home-v-plzni-komiks-plny-emoci/>

BALET

LADY MACBETH – 1865

PREMIÉRA 27. BŘEZNA NA NOVÉ SCÉNĚ

LADY MACBETH 1865 – TEMNOTA ZACHYCENÁ V Tanci I ZNAKOVÉ ŘEČI

BARBORA TRUKSOVÁ, TANEČNÍ AKTUALITY.CZ, 29. BŘEZNA 2022

Na Nové scéně divadla plzeňského DJKT se odehrála premiéra Vaculíkova baletu *Lady Macbeth - 1865*. Divákům se v ní dostalo přesně toho, co od tohoto tvůrce mohli očekávat – nelehké téma, výrazná doslovnost, realistická výpravnost, bytostná divadelnost a velké herecko-taneční výkony.

Příběh *Lady Macbeth* je pro Libora Vaculíka jako stvořený. Téma osudu rozporuplných hrdinů a hrdinek stojících proti dobové společnosti i chodu dějin je jedním z častých leitmotivů jeho tvorby. Vezmeme-li navíc v potaz, že autorem hudby k opeře *Lady Macbeth* mcenského újezdu, která je patrně nejznámějším zpracováním předlohy, je Vaculíkův oblíbený skladatel Dmitrij Šostakovič, pak se zdá být překvapivé spíše to, že se choreograf a režisér rozhodl toto téma zpracovat teprve nyní.

Z výše uvedené opery však nezazní v inscenaci ani tón. Ještě častěji než symfonické a komorní kompozice ruského avantgardního skladatele v baletu, zaznívá hudba estonského minimalisty Arvo Pärta. Hudební režie se ujal Petr Malásek a odvedl dobrou práci, přechody mezi jednotlivými motivy jsou přirozené a plynulé. Hudba celou dobu udržuje diváka v napětí, a přestože se může zdát, že nepřináší gradaci, s ohledem na velké drama to lze považovat za vhodně zvolený prostředek. Je pouze škoda, že zvuk na Nové scéně není optimální a reprodukováná hudba zněla zejména na začátku až rušivě a nečistě.

Tvůrci libreta, vedle Libora Vaculíka ještě Zdeněk Prokeš, vycházeli z předlohy ruského dramatika a spisovatele Nikolaje Semjonoviče Leskova. Jeho *Lady Macbeth* je komplexnější než Shakespearova bestialní a po moci toužící královna, více sledujeme její utrpení pramenící z postojů společnosti. Přesto tvůrci postavu nijak neomlouvají, ostatně najít sympatie ke kterékoli z figur (snad s výjimkou služebné Lucy) je téměř nemožné. Odklon od předlohy není nijak významný, snad jen symbolickým přenesením děje z venkova ruského na anglický.

Pokud mám tendenci něco plzeňským inscenacím (soubory napříč) často vyčítat, pak je to nadužívání modrého a rudého světla, které nekoreluje s celkovou scénografií. Tento problém se, byť ve výrazně menší míře, objevuje i zde. Výprava je přitom velice povedená, scéna i projekce Petra Hlouška se nebijí s dobovým

mi kostýmy Romana Šolce, jsou výpravné i poměrně realistické, ale nepřekračují míru doslovnosti. Avšak jak působivá byla úvodní scéna s prolínajícími stíny nového dne, o to pochybnější byla zvláštní modrá projekce při milostných scénách Katherine a Bastiena, která v rámci celé inscenace působila značně rušivě. S ohledem na poměrně velké reakce během premiérového večera si dovoluji zmínit ještě jeden prvek, a sice ostrá světla několikrát namířená do hlediště. Podobné efekty jsou vždy problematické a z diváckého hlediska nepříjemné (ostatně také proto je na tabulích upozornění na využití stroboskopických efektů). Osobně se ale domnívám, že zde bylo jejich využití adekvátní, a naopak pomohlo zesílit emoční efekt činu, který symbolizovaly.

Libor Vaculík je, dost možná i díky své zkušenosti s muzikálovou tvorbou, přeborníkem na jasné vyznění dějových baletů. Nelze čekat množství nejasných symbolů, vše je vždy doslovné a několikrát opakované. Jeho nezaměnitelný choreografický rukopis je patrný i tady, v *Lady Macbeth - 1865* však zvolil jiné vyjadřovací prostředky. Často nadužívané pantomimické prvky zde nahradila znaková řeč, na které soubor spolupracoval s tlumočnicí Kristýnou Voříškovou. Jednalo se nejen o marketingový tah, ale i osvěžující prvek, často umně zapojený do tanečních sekvencí.

Úspěch či neúspěch interpretačně náročných baletů vždy stojí především na tanečnicích. Zde je nutno vyzdvihnout Vaculíkovu schopnost vybírat si herecky vyzrálé umělkyně. Tak jako si veškerá slova chvály zasloužila Jarmila Hruškociová za jinou Kateřinu, tu komediálně zkrocenou, tak je nutné s chválou pokračovat i nyní, kdy se sólistka na jeviště vrátila po mateřské. Jakkoli už dříve patřila hvězda plzeňského baletu k tanečnicím více než výrazným, v poslední době se jí čím dál více daří role naplňovat vrstevnatostí. Charakter Katherine by přitom mohl snadno svádět k plochosti, protože prostor, kdy hlavní hrdinka trpí jednáním společnosti je příliš krátký, a tak velice rychle přejímá vzorce chování těch, jimiž opovrhne, a navíc je násobí ničivou sexualitou.

Určité dobro by se v Katherine dalo najít v její lásce k čeledínu Bastienovi, ale i zde se ukazuje její zvrátenost, když milostnému okouzlení propadla poté, co se Bastien s dalšími pokoušel o znásilnění služebné (v programu popsané poměrně něžně jako pouhé „ponižování“). Tento floutek v podání typově přesného Gaëtana Pirese neměl příležitost ukázat větší hloubku charakteru, přesto však diváci mohli obdivovat Piresův taneční talent. Protikladem mu byl Katherin manžel Alex v podání Richarda Ševčíka, který v roli, v níž nebyl prostor pro skoky či rotace, kterými je Ševčík proslulý, působil poněkud nevýrazným dojmem, což však s ohledem na charakter postavy bylo spíše kladem. Ženskou antagonistkou ke Katherine je pak výše zmiňovaná služebná Lucy v podání talentované Kristiny Kodedové, která jako jediná dodává postavě lidskost a v závěru je hlavní hybatelkou děje, když jako jediná dokáže obrátit dav proti vražedkyni. Vedle Jarmily Hruškociové však byl největší hvězdou premiéry Jiří Žalud v roli násilného tchána Charlese, jenž předvedl neskutečný herecký i taneční výkon. Při pohledu na jeho vitalitu se zdá být neuvěřitelné, že je této osobnosti plzeňského baletu již 85 let – choreografie nepůsobila jako usnadnění zohledňující věk, zároveň nepůsobila jako kalkul.

Je patrné, že spolupráce Libora Vaculíka s plzeňským souborem je úspěšná také proto, že zde nachází pro své hrdiny skvělé představitele. Pokud vám však není příjemná přílišná doslovnost, banalizace násilností či sexualizace postav, pak je třeba počítat s tím, že se jich se autoři v *Lady Macbeth - 1865* nevyvarovali.

<https://www.tanecniaktualita.cz/recenze/lady-macbeth-1865-temnota-zachycena-v-tanci-i-znakove-reci>

LIDÉ, MÍSTÁ, VĚCI

PREMIÉRA 9. DUBNA 2022 NA MALÉ SCÉNĚ

**DRAMA ZÁVISLÉ EMMY. PLZEŇSKÁ INSCENACE NABÍZÍ SILNÉ TÉMA,
SKVĚLÝ HERECKÝ VÝKON I SPÁD**

MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 11. KVĚTNA 2022

Hra současného britského dramatika Duncana Macmillana *Lidé, místa, věci* je příběhem alkoholově a drogově závislé herečky a její cesty za sebepoznáním a sebeuzdravením. V inscenaci plzeňského Divadla J. K. Tyla (DJKT) podává Klára Kuchinková v hlavní roli Emmy výkon, který si divák bude ještě dlouho pamatovat.

Česká premiéra Macmillanova dramatu se odehrála předloni v Klicperově divadle v Hradci Králové v režii Pavla Kheka. V roce 2018 byla v Plzni na festivalu Divadlo k vidění inscenace Mariana Amslera, který hru nazkoušel se souborem Divadla Andreja Bagara v Nitře. Tato inscenace mi utkvěla v paměti, o to zajímavější mi přijde srovnání s nynějším režijním výkladem Josefa Kačmarčíka v Tylově divadle.

Amslerova inscenace se odehrávala na monumentální vykachličkované scéně (navrhl ji Juraj Kuchárek) a celková koncepce odpovídala velkému jevišti: Odvíjely se tu scény večírků, drogových halucinací Emmy, vše bylo efektní a sugestivní. To Josef Kačmarčík přistoupil k inscenaci textu *Lidé, místa, věci* jinak. K dispozici dostal prostor Malé scény DJKT, jež ovšem ve skutečnosti není o nic menší než většina pražských činoherních divadel. Scénograf Ján Tereba uzavřel diváky do čtvercového prostoru ohraničeného bílými plachtovými stěnami, pouze v rozích jsou čtyři východy, označené jako únikové. Podlahu pokrývá bílý baretizol a diváci při příchodu vyfasují nemocniční návleky na boty, prostor věrně evokuje léčebnu. (Ještě že už nejsou povinné roušky!) Kromě barelu na pitnou vodu tvoří veškerý mobiliář bílé skládací židle, na těch také po obvodu sedí diváci, stejně jako v čekárně. Hraje se jen pro asi osm desítek návštěvníků, kteří si po celou dobu představení, většinou za plného světla, zřetelně vidí do tváří.

Troufám si předpovídat, že role Emmy se pro Kláru Kuchinkovou může stát přelomovou. Úloha emočně nestabilní alkoholově závislé herečky patří k těm hodně obtížným a třeba Denise Dough, představitelka Emmy v prvním provedení hry v londýnském Národním divadle, za ni získala řadu nominací a cen. Macmillan dopodrobna líčí charakter hlavní hrdinky, její proměnu a cestu za poznáním sebe sama. Důvody její závislosti odkrývá jen velmi pozvolna a nikoliv jednoznačně.

Autor využil paralelu mezi problematickou povahou Emmy a postavou Niny Zarečné z Čechovova Racka, jejímž monologem hra začíná. Emma neustále obelhává sama sebe i okolí; nikdy není sama sebou, nepřetržitě hraje a hraje si na některou ze svých postav, schovává se za ně. Zároveň se cítí být nadřazená a chytřejší než všichni ostatní – má za to, že nejsou hodni jí nějakým způsobem pomoci. Emma totiž nesporně je vůdčí osobnost, má charisma a po příchodu do léčebny na sebe strhne pozornost. A tak jí ostatní klienti, ovšem až na fetáka a čistě náhodou znalce divadla Marka, nacvičené monology takzvaně spolknou i s navijákem.

Postupná proměna charakteru, momenty abstinčních halucinací, vzteku, odevzdání, pokorného návratu k rodičům, v tom všem Klára Kuchinková výborně obстоjí. Role je to náročná i po fyzické stránce (ve scénách z divokých večírků nebo abstinčního zmítání), navíc v prostoru, v němž se herečka musí divákům vyhýbat takřka na milimetry. Díky tomuto těsnému kontaktu je možné nablízko sledovat i Kuchinkové výraz ve tváři, a aby toho sebeodhalování nebylo málo, na plachtách nad diváky se odvíjejí projekce s předtočenými detaily herečiny tváře v nejrůznějších grimasách.

Jana Kubátová se ujala trojrole lékařky, terapeutky a Emminy matky. (Bylo to záměrem autora: V textu Emma několikrát říká lékařce, že vypadá jako její matka.) K uvěřitelné proměně přitom herečce stačí pouhé rozpuštění vlasů, ani nemusí měnit kostým. Rovněž Martin Stránský prochází během inscenace proměnou: V první půli ztvárňuje nemocničního zřízence a bývalého alkoholika Fostera, ve druhé pak Emmina otce, přičemž jeho monolog patří k silným momentům inscenace.

Málo prostoru mají postavy dalších klientů léčebny. Jsou figurkami, jež se mihnou ve scénách skupinové terapie, vlastně prochází kolem Emmy a spíše dávají vyniknout její vůdčí osobnosti. Výjimku tvoří Mark v procítěném podání Matyáše Darnadyho, ten se snaží k Emmě dostat blíž a prolomit slupku jejího charakteru.

Výzvou pro režiséra Lidí, míst, věcí je pojetí Emminých halucinací a jejího znásobeného ega. (Ve zmiňované Amslerově inscenaci Emmu pronásledovalo v některých scénách asi deset na vlas podobných dívek.) Trojice hereček se zde vrhá na hlavní aktérku ve stejném kostýmu Niny Zarečné, který měla Emma v úvodní scéně hry. Výtvarník Ján Tereba navrhl mix jakéhosi klasického Čechovovského kostýmu, tedy drdolu a dlouhé sukně, a úboru zdravotní sestry. Jiný, podobně oděný přelud, se ukrývá v masce racka. Až příliš sugestivní, na hraně trapnosti, mi přišly chiméry zdravotních sestřiček (Denisa Cupáková a Eliška Vocelová), útočící na Emmu obřími injekčními stříkačkami.

Inscenace Lidé, místa, věci na Malé scéně DJTK nabízí silné téma, některé skvělé herecké výkony, zároveň není zbytečně zatěžkaná, má tragikomický charakter a spád. Dobré předpoklady k úspěchu.

<https://art.ceskatelevize.cz/360/drama-zavisle-emmy-plzenska-inscenace-nabizi-silne-tema-skvely-herecky-vykon-i-spad-0UZOc>

OPERA

STVOŘENÍ

PREMIÉRA 23. DUBNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

HAYDNOVO ORATORIUM STVOŘENÍ KONCERTNĚ V DIVADLE V PLZNI

PETR NOVÁK, OPERAPLUS.CZ, 26. BŘEZNA 2022

„Vynikající soustředěný výkon orchestru.“

„Svrchované vedení Jiřím Štruncem, výborně připravený sbor sbormistrem Jakubem Zichou.“

„Hřejivě měkce a pojivě působily hlasy sólistky opery v Plzni Radky Sehnoutkové a někdejšího sólisty opery v Plzni, nyní působícího v Národním divadle Praha, Jiřího Hájka.“

Haydn je autorem tří velkých oratorií. V roce 1796 mělo ve Vídni premiéru dílo Sedm posledních slov Vykupitele na kříži, roku 1798 dokončil práci na Stvoření a v roce 1801 měly premiéru Roční doby. V dílech je znát inspirace a detailní znalost podobných děl Georga Friedricha Händela, která poznal za svých cest do Anglie. V Plzni je právě inscenováno koncertní provedení oratoria Stvoření. Hudební nastudování a řízení všech uvedených (poslední v této sezóně bylo 4. 6.) svrchovaným způsobem provedl stálý dirigent opery Divadla J. K. Tyla v Plzni Jiří Štrunc. Dílo je nastudováno v německém originále. Diváci mají před sebou na titulkovacím zařízení jak německý text libreta Gottfrieda van Swieteny, tak jeho český překlad Marty Ulrychové.

Je jen dobře, že orchestr opery DJKT Plzeň má alespoň občas příležitost se představit koncertně a viditelně na pódii jedné ze třech stálých scén plzeňského divadla. V poslední době tomu bylo například při koncertním provedení opery Věc Makropulos Leoše Janáčka nebo při koncertním provedení melodramů Jiřího Antonína Bendy. Orchester vyzdvížený z hlubokých a stísněných prostor orchestřiště historické budovy Velkého divadla v Plzni je totiž schopen podat i zcela jiný, kvalitní výkon. Škoda, že dřívější tradice orchestrálních koncertů konaných ve Velkém divadle ještě za ředitele Jana Buriana je hlubokou minulostí a nově nastavená koncertní řada orchestru operního souboru na Nové scéně nenašla po roce provozu pokračování z důvodu nevhodné akustiky prostor.

Každopádně vynikající soustředěný výkon orchestru ve výše zmíněné inscenaci Stvoření je to první, co bych chtěl vyzdvihnout. Svrchované vedení Jiřím Štruncem, výborně připravený sbor sbormistrem Jakubem Zichou.

bem Zichou, který v alternaci s hlavním korepetitorem opery Martinem Markem vynikajícím způsobem plní spolu s violoncellistkou Hanou Vítkovou (alternována Světlanou Kononěnkou) i roli generálbasu od cembala, a dobře zvolení sólisté především z „domácích“ zdrojů dávají inscenaci kvalitativní rozměr.

Oratorium je koncipováno tak, že tři archandělé Gabriel (sólo soprán), Uriel (sólo tenor) a Rafael (sólo bas) vyprávějí děj o stvoření. K nim se často přidává sbor, který opěvuje velikost a slávu Božího díla. V díle je několik neuvěřitelně jásavých momentů, končících ve vrcholné dynamice v C dur. Dílo je však prodchnuté i bohatou kontrapunktickou prací. Veškerá fugata vyzněla díky přesné deklamaci textu u sólistů i sboru srozumitelně. Sbor, přestože není přizvučen a je až za orchestrem, zní velmi dobře. Příkladem souznění předvedli sólisté při tercetu v závěru první části díla. Byli to Jana Sibera jako Gabriel, Tomáš Kořínek jako Uriel a Jan Hnyk jako Rafael. Ve třetí části oratoria mají hlavní úlohu a zpívají společně dueta Adam s Evou, v inscenaci, kterou jsem navštívil, to byli Jiří Hájek a Radka Sehnoutková.

Z pěvců působila nejvyrovnaněji sólistka opery Národního divadla v Praze Jana Sibera. Pro koncepci nijak na sebe neupozornit, a naopak sloužit hudbě se rozhodl stálý sólista opery Tomáš Kořínek. Německý text za jeho projevu zněl neuvěřitelně legato. Opakem projevu plného nasazení (až místy utrpěla intonační přesnost) byl zvučný hlas v Plzni stálého hostujícího Jana Hnyka. Jeho deklamace však zase nejlépe podtrhla německý akcent textu... Jakkoli však po sobě následující recitativy působily díky těmto skutečnostem různorodě, v tercetu se sólisté semkli k vyrovnanému projevu, a i jejich deklamace náročného a pro zpěv nikterak příjemného německého textu byla zejména v koncových souhláskách jednotlivých slov velmi srozumitelná. Hřejivě, měkce a pojivě pak působily hlasy sólistky opery v Plzni Radky Sehnoutkové a někdejšího sólisty opery v Plzni, nyní působícího v Národním divadle Praha, Jiřího Hájka.

K dokreslení děje bylo použito promítání statických i živých obrazů, jejichž autorem je Zdeněk Hajný. Na jejich styl, mírně připomínající výraz New Age, si bylo třeba trochu zvyknout, všudypřítomný vesmír a modrá barva se vyskytovaly už od úvodu orchestru až do konce díla. Naopak velmi dobře vyzněly veškeré autorovy nápady v instrumentaci, například kontrafagotový vstup při znázornění obtěžkanosti Země tíhou zvěře. Plzeňské nastudování Haydnova oratoria Stvoření stojí rozhodně za pozornost. Je škoda, že návštěvnost takových druhů inscenací má do plné kapacity divadla ještě rezervu. Budeme se těšit na nějakou z repríz v následující divadelní sezóně...

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/7480-haydnovo-oratorium-stvoreni-koncertne-v-divadle-v-plzni>

BENDA

PREMIÉRA 25. KVĚTNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

JIŘÍ ANTONÍN BENDA 300.2.2. VE VELKÉM DIVADLE PLZNI

PETR NOVÁK, KLASIKAPLUS.CZ, 26. BŘEZNA 20

„Petrdlík velmi dobře odlišoval jemné detaily Bendovy hudby, motivoval orchestr k barevné hře.“

„Hlavní role Medey se vynikajícím způsobem ujala s nasazením sobě vlastním šéfka činohry Apolena Vel-dová.“

„Jediné dvě reprízy plzeňského nastudování se uskuteční na jevišti Velkého divadla 25. a 31. 5.“

K příležitosti výročí tří set let od narození českého skladatele Jiřího Antonína Bendy uspořádalo Divadlo J. K. Tyla v Plzni uvedení jeho dvou melodramů Pygmalionu a Medey. Na nastudování se podílely dva soubory, komorní orchestr opery řídil Jiří Petrdlík a scénických rolí se ujali členové činohry.

Jiří Antonín Benda je autorem řady instrumentálních skladeb, oper, kantát, ale je považován za zakladatele scénické formy melodramu. Z jeho tvorby byl nadšen i mladý Wolfgang Amadeus Mozart, který psal svému otci, že Bendovy partitury vozí s sebou na cestách. Plzeňské publikum slyšelo naposledy Bendův první melodram Ariadna na Naxu 19. 10. 1917 v podání orchestru Plzeňské filharmonie. Nyní nastudovalo plzeňské Divadlo v režii muzikoložky, dramaturgyně a publicistky Věry Šustíkové Bendův třetí melodram, monodrama, které vzniklo v roce 1779, Pygmalion a jedno z Bendovo nejlepších děl, melodram Medea. Obě díla vznikla na libreto Friedricha Wilhelma Gottera.

Plzeňské nastudování bylo koncipováno tak, že využilo jeviště historické budovy Velkého divadla, kde se bohatě vešel jak komorní Orchester souboru opery, který řídil šéf souboru opery Jiří Petrdlík, tak přizvaní herci činohry, a hlavně i zhruba stovacetičlenné publikum.

V první půli večera zaznělo dílo pro jednoho herce Pygmalion. K provedení byl přizván český divadelní, filmový i dabingový herec Jaromír Meduna. Jestliže jeden z důvodů vzniku formy melodramu byl důraz na srozumitelné vyznění textu, kdy se mluvený text střídá s hudbou, srozumitelnosti nezůstal Meduna nic dlužen. Herec nepotřeboval být ani přizvučen. Jeho procítěný projev výborně navazoval na krátké hudební

vstupy orchestru. Orchester působil v první polovině večera poněkud nesoustředěně ve své souhře. Integrovaný hráč na cembalo Jakub Zicha, který je od listopadu 2019 zároveň sbormistrem plzeňského souboru opery, nedisigoval, jak bylo ještě za Mozartovy doby zvykem, ale výborně spolupracoval s dirigentem Jiřím Petrdlíkem. Ten velmi dobře odlišoval jemné detaily Bendovy hudby, motivoval orchestr k barevné hře, a hlavně se zasloužil o plynulý chod celého díla.

Větší scénickou kreaci si mohla dovolit režisérka Věra Šustíková ve druhém scénickém díle, Medee. Hlavní role se vynikajícím způsobem ujala s nasazením sobě vlastním šéfka činohry Apolena Veldová. Divákům se otevřenou oponou poskytl neobvyklý výhled do prázdného hlediště divadla. Veldová se na scéně pohybovala naprosto přirozeným způsobem, využívala několik přítomných rekvizit – zrcadel, do kterých mluvila své monology s filozofickými otázkami. Zrcadla posloužila i při zobrazení smrti jejích dvou synů, kdy je symbolicky přelepila černými páskami a položila je. Dalším vynikajícím režijním nápadem byl světelný design Antonína Pflagera při modlitbě Medey k podsvětí. Rudé světelné blesky podtrhly procítěný projev Veldové a už bezproblémový výkon orchestru. Vynikajícím způsobem vyzněla i četná houslová sóla koncertního mistra orchestru Martina Kosa. Zajímavým nápadem bylo zaznění předtočených vstupů dechových nástrojů z druhé strany divadla jakoby z dálky. Na scéně se v závěru díla objevili i další členové činoherního souboru Jan Malěř jako Iásón a Jana Kubátová s dětmi Šimonem Vopatem a Danielem Šaligou, žáky DDD. Díky jednotlivým vynikajícím hereckým projevům všech a díky spolupráci dirigenta vyznělo dílo velmi kompaktně a působivě.

Jediné dvě reprízy plzeňského nastudování dvou melodramů Jiřího Antonína Bendy se uskuteční na jevišti Velkého divadla 25. a 31. 5.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/7285-jiri-antonin-benda-300-2-2-ve-velkem-divadle-plzni>

OPERA

QUO VADIS

PREMIÉRA 11. ČERVNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

ŠÍLENÝ CÍSAŘ A PRVNÍ KŘEŠŤANÉ.

V PLZNI HRAJÍ QUO VADIS, NOVOU OPERU SYLVIE BODOROVÉ

PETR VEBER, KLASIKAPLUS.CZ, 12. ČERVNA 2022

„Někde se hudba jakoby dotýká hranic muzikálového žánru. Nicméně instrumentací a celkovým velmi dramatickým výrazem jednoznačně zůstává na straně nejnáročnějšího operního umění.“

„V roli císaře, krutého tyrana, prototypu všech dalších diktátorů v lidských dějinách, exceloval pěvecky i herecky Philippe Castagner.“

„Režie Martina Otavy nesklouzla do příliš snadných paralel se současností.“

Operní událost, která se neděje každý den. Přesněji řečeno neudála se v tuzemsku už dlouhá léta. Totiž premiéra celovečerní současné závažné opery – přesně tím byl sobotní večer na Nové scéně plzeňského Divadla J. K. Tyla, kde poprvé zazněla jako novinka opera Quo vadis Sylvie Bodorové, dílo s historickým námětem, dramatické a koncipované jako velká podívaná, přes veškerou modernost vstřícně přístupné a navíc s velkým nadčasovým poselstvím.

Opera o dvou dějstvích, z nichž každé tvá zhruba hodinu, má spád, je nabitá v bohatě exponovaném orchestru energickou hudbou a pro desítku hlavních postav a nespočet dalších figur má přesné profily. Hlavním motivem je pronásledování prvních křesťanů v Římě za vlády nechvalně proslulého císaře Nerona. Opera Quo vadis vznikla na motivy stejnojmenného románu polského romantického spisovatele Henryka Sienkiewicze i na základě děl antických autorů Tacita, Suetonia a Petronia. Libreto napsala autorka spolu s Martinem Otavou, režisérem inscenace.

V roli císaře, krutého tyrana, prototypu všech dalších diktátorů v lidských dějinách, exceloval pěvecky i herecky Philippe Castagner. Nerozpakoval se přesáhnout hranice krásného zpěvu – nejen v expresivních výstupech, ale i tehdy, když se marně snaží o krásný umělecký projev. Petroniův dopis, před jeho dobrovolným odchodem ze světa poprvé beze strachu pravdivě pojmenovávající vladařovu ubohost, je jednou

z point opery. Další tvoří jímavá scéna křesťanské svatby Marka Vinicia a Lygie. A tou úplně poslední je rozhodnutí apoštola Petra, poté, co slyší Ježíšův hlas, zůstat s pronásledovanými souvěrci v Římě.

Sylvie Bodorová se do velkého operního díla pustila už podruhé. Před osmi lety uvedlo liberecké divadlo její *Legendu o Kateřině z Redernu*. I tam stál za objednávkou a realizací Martin Otava, který i jako ředitel Divadla J. K. Tyla má na zřeteli uvádění nových děl. Quo vadis ale dosavadní plzeňské premiéry přesáhla závažnosti koncepce a ambicióznosti námětu. Sylvie Bodorová nepatří k autorům, jejichž zvukové výbojná díla zaznívají na Ostravských dnech nové hudby. Její kompoziční jazyk je v porovnání s nimi tradičnější, pěvecké party jejích děl jsou zpěvnější, celkové ukotvení hudby má modální nebo i tonální rozměry. I v případě opery Quo vadis jde o hudbu, která se nevzdává některých konvenčnějších parametrů, o hudbu, která je členěna do výstupů a čísel, do zřetelně čitelných struktur, místy dokonce o hudbu, která se v něčem, ve své pravidelnosti a předvídatelnosti jakoby dotýká hranic muzikálové estetiky. Nicméně instrumentací a celkovým velmi dramatickým výrazem však jednoznačně zůstává stát na straně nejnáročnějšího operního umění.

Vzpomínka na *Kateřinu z Redernu*, jejíž námět byl umístěn do doby pozdní renesance, vyvolává v paměti autorčiny výrazné hudební inspirace minulostí, archaizujícím směrem. Přestože antický námět opery Quo vadis neumožňuje přímé názvuky na nějakou konkrétní dobovou hudbu, tak i v ní je výrazným prvkem skladatelčina hudebního jazyka moderně vyjádřená starobylost, v některých momentech znějící téměř neobarokně. To se ovšem nevylučuje se stejně výraznými hudebními plochami ve zvuku poměrně expresivními, plnými temného bubnování a vyostřenosti. Také způsob deklamace vesměs veršovaného libreta má místy výrazně neoklasický, to znamená pravidelný a předvídatelně kadencující půdorys. Právě v tom se tato opera někdy blíží idiomům odlehčenějších žánrů hudebního divadla.

Ústřední postavou díla je s naprostou přirozeností císař Nero, vykreslený jako sebestředný schizofrenní šílenec. Opera by se po něm klidně mohla jmenovat. Podobně jako ve stejnojmenném románu polského romantického spisovatele Henryka Sienkiewicze, je i v ní ovšem Nero zároveň jen pozadím pro hlavní motiv, kterým jsou osudy tajných křesťanů, v prvním století v Římě pronásledovaných. Právě na nich Sylvie Bodorová staví vyznění celého díla, které obdařila zřetelným přesahem k nadčasovému poselství o naději. Přesto však scény, ve kterých Nero vyhrává sportovní hry, nechává podpálit Řím, oblažuje okolí trapnými pokusy o umění, nechává křesťany předhodit lvům či nechává zmrzačit chlapce, aby byl jeho „novou Poppeou“, zabírají jako hudebně i divadelně vděčné a barvitě téma značnou plochu.

Sylvie Bodorová nenechává diváka ani chvíli oddechnout. Kontrastně lyrických míst je možná až trochu málo. Od prvních tónů, výrazných fanfár na místě predehry, následují vypjaté výjevy jeden za druhým. Jen svět alternativně žijících křesťanů, pokorných, tichých a radostných, přináší hudební i dějové zklidnění a ztišení.

Scénu vytvořil Daniel Dvořák. Moderní opeře, která je dějově poměrně dynamická, technické možnosti plzeňského divadla, otevřeného před osmi lety, velmi vyhovují. Scénografie využívá časté vysouvání a zasouvání jevištních desek a proměnami výškové úrovně vytváří nové a nové prostorové situace. Opera se odehrává na poměrně ztemnělé ceně evokující temnou dobu dějin. Velmi nápaditě jakoby mimo jeviště, ale přesto velmi přítomně, je vyřešen požár Říma.

Dynamičnost děje podtrhují časté hromadné výjevy nebo davové scény, ať už sbor skanduje obdivná hesla, nebo se proti tyranovi bouří. Atmosféru spoluvytváří výrazný světelný design a přidané projekce. Výraznou roli hraje i dětský sbor Kajetán, opakovaně nejen zpívající, ale také s chutí ječící. Kostýmy pomáhají rozlišit svět vládců, stráží, lidu i bílé oděných křesťanů, přičemž symbolika černo-bílo-červeného nacistického designu je přijatelně náznaková, nevytváří násilnou aktualizaci, jen upozorňuje na možné analogie. Ostatně, autorka sama se nechala slyšet, že v historických tématech ráda vyzdvihuje jejich přesah do naší současnosti, především apel, že lidstvo není schopno se poučit a opakuje někdejší chyby. I proto je možné závěrečné pasáže opery vykládat – ale opravdu nenásilně – jako pronásledování křesťanů v Římě, stejně tak jako transportování Židů do koncentračních táborů. V tom je třeba vyzdvihnout režii Martina Otavy, která nesklouzla do svůdných, příliš snadných paralel.

Mezi sólisty zaujali v nejvýraznějších rolích Jakub Hliněnský jako Petronius, Tomáš Kořínek jako Marcus Vinicius, Josef Kovačič v roli Apoštola Petra, Martin Matoušek jako Chilón a Vanda Šípová v roli Lygie. Výraznou úlohu mají v ději Neronovy trýznivé vidiny, ztělesněné jeho mrtvou matkou, které dala hlas Jana Foff Tetourová. Menší roli měla tentokrát jako císařovna Poppea Ivana Veberová. Plzeňská Nová scéna, jak známo s akusticky ne zcela vyhovujícími parametry, pracuje často s dozvučováním sólistů. V této inscenaci má svou logiku.

Absolutorium patří dirigentu Jiřímu Petrdlíkovi, který vedl premiérový večer v rychle navazujících scénách a epizodách – plných pohybu sborů a přístupně znějící, ale přesto obtížné symfonické složky – k maximálnímu možnému účinku.

Operu rámuje působivý řev lvů. Ale ještě silnější momenty jí v závěru dává hudba, nenásilně duchovní, nadnášející ve zhudebněných slovech symbolickou naději. Quo vadis Sylvie Bodorové není tragédií, ale v duchu její ostatní tvorby zdařilým pokusem o závažné poselství, široce rozkročené mezi burcujícím dramatem a laskavě smírným pohledem.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/7527-sileny-cisar-a-prvni-krestane-v-plzni-hraji-quo-vadis-novou-operu-sylvie-bodorove>

QUO VADIS?

OLGA JANÁČKOVÁ, HARMONIE.CZ, 23. ČERVNA 2022

Komponovat operu není jen tak. Skloubit vhodné libreto s hudbou, která slouží divadelní produkci, je nadlidsky těžký úkol. Česká skladatelka Sylvie Bodorová se s ním do křížku pustila už podruhé. Její operní prvotinou byla Legenda o Kateřině z Redernu, kterou uvedlo liberecké Divadlo F. X. Šaldy ve světové premiéře roku 2014 v režii Martina Otavy. Ten se tentokrát stal spolu se skladatelkou spoluautorem libreta inspirovaného románem Henryka Sienkiewicze. Dějištěm je antický Řím za vlády císaře Nerona, je to doba pronásledování prvních křesťanů.

Libreto je poměrně rozvláčné, nedramatické, necharakterizuje jednotlivé postavy, nechává je pouze promlouvat. Hudba není o nic sdílnější. Střídají se části zpívané s mluvenými, často se objevují latinské pasáže, jimž však, jen si to přiznejme, v hledišti rozumí opravdu už jen málokdo. Takže promítané titulky divákům příliš nepomohou. Směsice různých slovních vazeb, které skladatelka vždy několikrát opakuje, nenapomáhá srozumitelnosti textu, je spíše manýrou, již autorka užívala už ve své první opeře o Kateřině z Redernu. Quo vadis trpí stejnými dětskými nemocemi jako skladatelčina prvotina. Nachází pevnou půdu pod nohama až ve svém závěru, kdy se přetaví ve zjevné oratorium s výraznou sborovou složkou. Sylvie Bodorová složila už dvě velká biblická oratoria, Juda Maccabeus a Mojžíš.

Spoluautor libreta Martin Otava, který je ředitelem plzeňského divadla a pedagogem operní režie na pražské AMU, je režisérem světové premiéry této opery a věnoval inscenaci velkorysou podporu. Jako scénografa přizval architekta Daniela Dvořáka, který si v této inscenaci vyzkoušel technické možnosti, která plzeňské nové divadlo (Nová scéna) má a zdůraznil scénické dění jeho odrazem v zrcadlících snad kovových plátech nad jevištěm. Scénografie svým způsobem nahrazuje architektonickou konstrukci (výstavbu) operního díla zřetelnými scénickými proměnami. Na vynikající úrovni jsou také kostýmy Dany Haklové, která zejména plzeňskému divadlu věnovala a věnuje mnoho ze svých prací, jež jsou vždy kreativní, nápadité, barevně, materiálově i stříhově přesně charakterizující. Inscenace je víceméně sledem živých obrazů. Veškeré vrcholy dramatického dění nahrazuje vstup současné televizní reportérky a promítání videozáznamu včetně promluvy římského historika Publia Cornelia Tacita v podání Jiřího Vejvody.

Šéf opery Jiří Petrdlík věnoval mnoho úsilí práci s orchestrem a sborem (sbormistr Jakub Zicha), který se plně prosazuje především v závěrečné oratorní části. Ze sólistů vévodí inscenaci Philippe Castagner jako pološílený císař Nero. Tenorista má pro něj odpovídající herecké i pěvecké prostředky, je výraznou kuri-

ózní postavou a navíc dokonale vyslovuje češtinu. Vedle něho poněkud zaniká značné množství dalších postav, byť i poctivě odvedených. Už v partituře je jim věnovaný jen zlomek pozornosti. Nejvíce prokonzulu Petroniovi (Jakub Hliněnský) a Marku Viniciovi (Michal Bragagnolo), Lygii (Eva Hartová), veliteli Tigellinovi (Jiří Brückler) a Neronově manželce Poppee (Ivana Veberová). Důležitou postavou je svatý Petr v přesvědčivém podání Josefa Kovačiče. V opeře jde o velký požár Říma, který dal údajně zapálit císař Nero, avšak vinu svedou na už i tak pronásledované křesťany. Výjevy s nimi jsou matné, beránkovitě umírněné a pasivně nábožné, celé v bílém.

Přes rampu směřuje jediná árie Marka Vinicia zamilovaného do křesťanky Lygie: „Amo te! Amabo! Amavi! Amare! Amoris! Amarem! Amorem meum! Tibi amori! Amori meo! Zůstanu tvůj!...“ Zaujaly mě některé Petroniovy repliky: „Znám muže, co za peníze, za peníze je schopen všeho. Jen za peníze, jen za peníze je schopen všeho!“ nebo „Na posla nebudu čekat! Konce se nebudu lekat! Konce se nebojím! I v prohře zvítězím!“ „Plaudite, amici, comedia finita est! Comedia est finita.“ Předsmrtný Petroniův dopis Neronovi, v němž jej vyzývá k tomu, aby vládl a neusiloval o uměleckou tvorbu, když jí není schopen, zní takto: „...ty ubohý předměstský poeto... Buď zdrav, ale nezpívej, vraždi, ale nepiš verše, otravuj, ale netanči, zapaluj, ale nehraj na loutnu, to ti přeje a tuto poslední radu ti posílá Petronius Arbiter elegantiae.“ Sbor do nekonečna opakuje: „Fugite, fugite, fugite, fugite, fugite, fugite...“ Přibývají další akustická obohacení – neustále se opakující řev lvů, hlas ze zákrobí, hlas Ježíše, na jevišti se objevuje ztrojnásobený přízrak Neronovy matky Agrippiny. Dovedu si představit dílo v koncertním provedení. Na jevišti je představeno jako barvitě monumentální show, které postrádá vrcholné dějové momenty tím spíš, že veškeré mimořádně dramatické výjevy (požár Říma, mučení křesťanů včetně Lygie) se stejně odbývají skrytě buď za jevištěm nebo jako televizní reportáž.

Operu uzavírá závěrečný sbor „Miserere! Miserere nostri! Quo vadis? Odpusť nám!“ doprovázený opět řevem lvů. (Citováno z textu libreta uveřejněného v programu k inscenaci. Premiéra 11. června, psáno z reprízy 18. června.)
Tolik poctivé práce...

<https://www.casopisharmonie.cz/svet-opery/quo-vadis.html>

OPERNÍ QUO VADIS ZATĚŽKÁVÁ PŘÍLIŠ MNOHO TÉMAT

HELENA HAVLÍKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 14. ČERVNA 2022

V Plzni představili na Nové scéně novinku Sylvie Bodorové Quo vadis. Volba předlohy, román Henryka Sienkiewicze o římském antickém impériu za vlády císaře Nerona, sahá před rok 2017, kdy si u ní Divadlo J. K. Tyla novou operu objednalo. Válečným konfliktem na Ukrajině ovšem námět (vybraný původně jako univerzální) získal na aktuální naléhavosti. A plzeňský soubor udělal pro uvedení této operní novinky maximum.

Sylvie Bodorová si udržuje renomé skladatelky, jejíž díla uvádějí přední interpreti na významných festivalech i v zahraničí. I pro její instrumentální tvorbu platí, že melodii nepovažuje za něco vyčpělého, překonaného. Dokáže vystavět hudební architekturu i rozsáhlých vokálních kompozic, jak je zřejmé z jejích oratorií *Juda Maccabeus* (zkomponováno na objednávku Pražského jara s premiérou v roce 2002) a *Mojžiš* z roku 2008 (pro Smetanovu Litomyšl). Quo vadis je její druhá opera – po *Legendě o Kateřině z Redernu*. Ta vznikla také z její spolupráce s Martinem Otavou jako spolu-libretistou, režisérem a divadelním ředitelem v roce 2014 v Liberci. Martin Otava u ní tehdy objednal operu na téma přímo spjaté s libereckým regionem v době složitých konfliktů rudolfínské doby a pobělohorské rekatolizace.

Bodorové opera Quo vadis vychází ze stejnojmenného románu Henryka Sienkiewicze z roku 1898. Není první, koho toto dílo nositele Nobelovy ceny za literaturu (1905) zaujalo. Jak uvádí Jaroslav Someš v programu k inscenaci, kromě filmových a divadelních zpracování tohoto románu – a to i v podobě muzikálu nebo oratoria – existuje opera francouzského skladatele Jeana-Charlese Nougèse, která nedlouho po

premiéře v Nice a uvedení v řadě dalších měst včetně newyorské Metropolitní opery vyvolala v roce 1911 senzaci i v Praze. Jen doplňme, že postavy císaře Nerona, jeho manželky Octavie a Poppey i matky Agrippiny byla oblíbenými náměty barokních oper.

Sylvie Bodorová a Martin Otava se z mnoha set stránkového Sienkiewiczova románu s doplněním latinských citátů Suetonia, Tacita a Petronia soustředili na střet mezi světem bezskrupulózního římského císaře Nerona, za jehož vlády došlo v roce 64 k velkému požáru Říma, a mezi světem humanismu, čisté lásky a idealismu, jak ho zde reprezentuje rané křesťanství s apoštolem Petrem. Téma arogance moci, jejího zneužívání diktátorem a potlačování jiné ideologie Bodorová a Otava zkombinovali s motivem milostného vztahu mladých lidí ze znepřátelených táborů, jehož umělecká reflexe prochází napříč historií od nepaměti. Přidali také téma tvůrčí ješitnosti a nekritické adorace umělce nikoli díky kvalitě jeho díla, ale kvůli jeho mocenskému postavení. Operu zabydleli množstvím postav. V programu je uvedeno 26 rolí! A samozřejmě je začleněn i sbor (sbormistr Jakub Zicha), a to i dětský (Kajetán se sbormistryní Annou-Marií Lahodou), a balet (choreografie Jiří Pokorný). Z hlediska výstavby fabule zvolili autoři stříhový princip sestavený ze střídání krátkých obrazů. Jakoby operu silou všech těchto námětů a počtu rolí při „klipovitosti“ formy a intenzitě hudebního výrazu s ostrými kontrasty až přehltili a je otázka, nakolik i znalost předlohy, románu Henryka Sienkiewicze, mohla usnadňovat její sledování a orientaci v dění.

Osou opery je chorobně ješitný císař Nero, který bez skrupulí a s krutostí zneužívá svého postavení a chlubí se svým zpěvem a básnictvím. Ideálního představitele pro tuto postavu s vypjatým, vysoko posazeným tenorovým partem mají v Plzni ve Philippu Castagnerovi. Určitě pro něj nebylo snadné předstírat falešné zpívání, aby diváci jasně pochopili, že je to záměr a součást role. A spíš jednotlivě, než na základě vzájemných vztahů intenzivně působily charakteristiky postav, v některých případech až jakési momentky, které zachycovaly variabilitu reakcí lidí na události: velitel pretoriánské gardy Tigellinus, v podání Jana Kukala, je představitelem typického posluhovače, který využívá (až zneužívá) svého postavení oblíbenosti diktátora ať už z prospěchářství nebo dokonce z přesvědčení a parazituje na své funkci. Marcus Vinicius (Tomáš Kořínek) naopak reprezentuje muže, který se vzepře proti vládnoucí ideologii a je ochotný za své přesvědčení a lásku ke křesťance Lygii (Vanda Šípová) bojovat i s nasazením vlastního života. Císařovu ženu Poppeu lze zobecnit jako typ okázalé panovačny manželky vůdce. V inscenaci ji vytvořila přesvědčivě Ivana Veberová. Arbiter elegantiarum Petronius (Jakub Hliněnský) je typem člověka, který lavíruje mezi přísluhováním moci a vlastní integritou – ta u něj nakonec zvítězí i za cenu sebevraždy dokonané společně se svou družkou. Zpěvák Chilón, v podání Martina Matouška, je v opeře zástupcem udavačských poskoků ochotných za peníze udělat cokoli – ale nakonec ho dožene jeho vlastní svědomí. Apoštol Petr (Josef Kovačič) ztělesňuje vizionáře schopného svými myšlenkami nadchnout, ale také zmanipulovat dav. Můžeme přemýšlet, jak bychom se zachovali my sami v situacích, jak je před nás analogicky staví současná doba a konflikty, které se ve své podstatě až zas tolik nemění. Zůstalo na každém, koho si za diktátorského Nerona nebo hlasatele lásky a míru sv. Petra dosadí.

Poněkud matoucí byl výklad postavy Agrippiny. Tato Neronova matka drsně a bez zábran prosadila svého syna na císařský trůn, ale když začala Neronovým ambicím překážet, zbavil se jí. Ve výseku dějin, který zachycuje opera v době požáru Říma, už byla mrtvá. Ztvoření této postavy (Jana Foff Tetourová, Jana Piorecká a Ivana Klimentová) jako výčitek svědomí se záhrobním dozvukem bylo efektní, ale její ztvárnění spíše jako Medey s hady na hlavě nebylo zcela srozumitelné.

Hlavně v inscenačním ztvárnění Martina Otavy jako režiséra s kostýmní výtvarnicí Danou Haklovou šli tvůrci cestou aktualizace událostí z doby antického Říma za vlády císaře Nerona. Je otázka, nakolik tyto historické paralely explicitně akcentovat výslovnou ilustrací těchto přesahů a analogií – nebo nakolik nechat na divácích, aby si k tématu arogance moci, korupce, manipulace, rozkladu hodnot a diktátorské svévole dosadili své vlastní zkušenosti. Martin Otava rudou páskou kolem paží příslušníků Neronova dvora výslovně poukázal na nacismus, když černé písmeno N v bílém kruhu jasně odkazovalo na nacistický hákový kříž. Navíc písmeno N bychom mohli dnes číst i jako písmeno Z, jak ho používá ruská okupační armáda na Ukrajině. Kostýmy dívek nadšeně mávajících vlaječkami a pochodujících v masovém šiku zase navozovaly atmosféru komunistických oslav. Začlenění reportážních zpravodajských vstupů televize (zde stanice s názvem SPQR) o požáru a potrestání křesťanů v aréně s hladovými lvy přenášných na velkoplošnou obrazovku pak propojily události antického Říma bezprostředně s naší současností.

Inscenace to byla výpravná. Scénograf Daniel Dvořák vynalézavě využil možností, které skýtají jevištní technologie Nového divadla s bezhlučným vyjížděním a spouštěním ploch jeviště a točnou, přidal pěti výkyvných zrcadel pod stropem jeviště – a samozřejmě světla (Antonín Pflieger) a dým, které vytvářely kontrastní atmosféry scén. Byly situace, kdy méně by bylo více – zejména dlouhé blikání ostrého světla proti divákům bylo bezúčelné, únavné a odvádělo pozornost od vlastního dění na jevišti.

Operu hudebně nastudoval šéf plzeňské opery Jiří Petrdlík. Po hudební stránce bylo vyznění působivé – s protiklady temp, dynamiky a výrazových ploch včetně naturalistického řevu lvů ze záznamu. Použití amplifikace mělo v řadě scén svoje oprávnění, ale různá míra intenzity hlasitosti a hlavně dozvuku sólistů s mikroporty vedle těch, kteří je neměli, způsobovala zvukovou nevyváženost.

Quo vadis jako druhý vstup Sylvie Bodorové do hájemství opery nepatří k dílům, která chtějí přijít s nějakým radikálním průlomem do hledání nových možností tohoto žánru. Je poctivým, zaujatým a skladatelsky zvládnutým využitím výrazových prostředků tohoto žánru na půdorysu skladatelských zkušeností předchozích generací. Plzeňská opera mu dala inscenačně atraktivní podobu. Závěr, v němž se z rozpoutaného běsnění zachrání pouze křesťanský chlapec Nazarius, měl v sobě sice jen malý záblesk naděje, ale cestu, kam kráčet, si tak jako tak musíme v každé době najít v sobě každý sám.

<https://operaplus.cz/operni-panorama-heleny-havlikove-370-zaver-sezony-se-smrsti-premier/?pa=2#druhy>

OPERA

DALIBOR

PREMIÉRA 15. ŘÍJNA 2022 VE VELKÉM DIVADLE

KROTKÝ PLZEŇSKÝ DALIBOR

HELENA HAVLÍKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 6. LISTOPADU 2022

Divadlo Josefa Kajetána Tyla uvedlo nové nastudování opery Bedřicha Smetany Dalibor. Premiéra se vydařila hlavně díky obsazení sólistů. Hudební nastudování Jiřího Štrunce splňovalo základní nároky partitury, režisér Martin Otava se držel logiky příběhu a výtvarník Daniel Dvořák, jak je pro něj typické, si neodpustil provokativnost – v kontextu jeho scénografií i jiných inscenací Smetanova Dalibora vlastně krotkou. A Společnost přátel Lužice s Unii českých pěveckých sborů pokračovala v projektu uvedení opery Korla Awgusta Kocor Wodžan.

S českou klasikou, tím spíše u oper zasazených do konkrétních historických souvislostí a po mnoho století zakódovanou idealizací obrazu českých dějin, je to u nás stále těžké. Asi značnou vlnu nevole by u českého publika vzbudila například nedávná inscenace ve Frankfurtu nad Mohanem (s vynikajícím Alešem Brisceinem v titulní roli) pojatá jako současná televizní reality show.

Zdejší snahy o soudobé výklady Dalibora zatím budily emoce spíše negativní – vzpomeňme na snahu Miloše Formana o razantní adaptaci v Národním divadle, která ztroskotala ještě dřív, než začala. Do značné míry ji rehabilitovali před třemi lety v Budějovicích v atypickém prostoru dřevěné boudy. „Povyk“ vyvolala olomoucká inscenace s moderním přebásněním německého libreta Josefa Wenziga Pavlem Drábkem. Režii Jana Antonína Pitínského přenesenou do současnosti s explicitně homosexuálními motivy v Národním provázelo bučení a Eva Urbanová, tehdejší Milada, odmítla po premiéře v této inscenaci vystupovat. Poslední Dalibor v pražském Národním divadle, pro kterého Daniel Dvořák také vytvořil scénu, pohoršoval mnohé diváky tím, že slavnou árii Vladislava, v níž přemítá nad údělem panovníka, režisér Jiří Nekvasil umístil do královské lázně, kterou Vladislavovi pouze v bederní roušce zpřijemňovala suita lazebnic.

V tomto kontextu byla scéna Daniela Dvořáka pro plzeňské nastudování jednoduchá – asymetricky na točně stály svítící sloupy z matného skla sestavené do hran krychle jako královský baldachýn, brána nebo jakási jasně svítící aura kolem vězněného Dalibora. V kombinaci se standartami s dvojocasým lvem a písmenem W ji bylo možné ji chápat i jako jakýsi „základní kámen“ nebo „kvádr“ státnosti. S touto neónovou kostkou sice stylově korespondovala štokrлата s podobně podsvíceným sedákem, ale už méně se k ní hodila velká realistická plastika sedícího lva. Rušilo její hlučné přemísťování – podobně jako přesouvání modulů schodů kulisáky převlečenými za zbrojnoše.

Scénu ještě doplňovaly vysoké šedé tubusy. Za onu krotkou provokaci lze považovat použití svítlny, jejímž ostrým světlem proráží tmu Milada ve středověkém kostýmu, když vstupuje do Daliborova vězení, poněkud triviálně ohraničeného soustavou tyčí, které sjedou z provazistě. A ještě jakýsi svítící bodec, kterým se Dalibor snažil tyče prorazit způsobem rytířů Jedi.

Dvořákova scéna tak konkrétní atributy Pražského hradu, kde se opera dle libreta odehrává, citovala jen vzdáleně. Nicméně kostýmy Dany Haklové se docela věrně držely ukotvení ve středověku. [...]

Režisér Martin Otava s citem pro celkovou architekturu jeviště, pro hudbu a se světelným designem Antonína Pfliegera a střídáním nasvícení jeviště červenou, zelenou, fialovou barvou příběh rytíře Dalibora rozehrál srozumitelně: Milada ho nejdřív před králem Vladislavem obžaluje za to, že jí zabil bratra, ale pak se zamiluje do jeho mužného zjevu a snaží se na doživotí odsouzeného Dalibora zachránit tak, že se v přestrojení za jinocha vloudí do přízně žalářníka. Zrada je však odhalena a Dalibor má jít ihned na popraviště. Z různě inscenovaných konců opery v Plzni Dalibor položí mrtvou Miladu na zem, vytrhne sice ještě meč Vítkovi, ale bez Milady žít nechce, smrti se už nebrání a vlastně se po krátkém asaltu „nechá“ Budivojem probodnout a z posledních sil se doplácí k Miladě.

Hudební nastudování v Plzni svěřili Jiřímu Štruncovi. Je to dirigent dostatečně zkušený, aby postihl základní charakter partitury Dalibora. A orchestr plzeňské opery při premiéře soustředně dirigentovy požadavky respektoval. Jenže to na interpretaci Smetanovy hudby nestačí. Zejména když srovnáme – i při vědomí rozdílů scénického provedení a studiové nahrávky – hudební nastudování Jaroslava Krombholce na stále ještě referenční nahrávce z roku 1950 s Beno Blachutem a Marií Podvalovou, ale i nahrávku Zdeňka Košlera s Leo Marianem Vodičkou a Evou Urbanovou z roku 1995. Jiří Štrunc volil uměřeně „spolehlivý“ střídavý přístup. Ochudil tak provedení o měkkou vroucnost a tempovou rozvlněnost lyrických scén, aby vyzněl kontrast k těm odbojným nebo majestátním, v nichž odměřeně pravidelná „pochodová“ tempa stačila. V případě Dalibora s hojným využíváním žesťové sekce, když fanfáry trubek zněly i z lóží, je důležitým aspektem vyvážení hlasitosti orchestru vůči sólistům i sboru. To se při premiéře podařilo, zpěv nijak nezanikal – a všem bylo velmi dobře rozumět, jakkoli Špindlerův český překlad libreta Josefa Wenziga z dnešního hlediska patří k archaickým a vyumělkovaným.

Říká se, že Dalibor potřebuje wagnerovské hrdinské hlasy, ostatně právě z wagneriánství byl Smetana v případě Dalibora osočován. Nejen nařčení Smetany z wagneriánství je z dnešního hlediska pasé, ale i představa wagnerovských hlasů, jak je do interpretační tradice vnesli zejména Marie Podvalová nebo Karel Burian, není jediná možná. Ivana Veberová, která nedávno na vysoké úrovni zvládla titulní roli Emilie Marty v Janáčkově Věci Makropulos, jako Smetanova Milada ještě povýšila svůj výkon, když se s pevným ve všech rejstřících vyrovnaným sopránem nenechala strhnout k jednostrannému pojetí Milady jako heroiny, ale vyjádřila ji jako citlivou ženu, která lituje obžaloby Dalibora a vzplane k němu horoucí láskou. A skvěle předstírala chlapecký elán, se kterým oklamala žalářníka. Výborně se tak doplňovala s Richardem Samkem, který pojal Dalibora nikoli jako hřimajícího odbojného hrdinu, ale s kantilénou svého barevného tenoru jako rytíře odhodlaného i milujícího – ať už přítele Zdeňka nebo Miladu.

Jiří Sulženko zúročil své zkušenosti s postavou žalářníka Beneše z inscenace pražského Národního divadla – stařecké kulhání sice až přehrával, nicméně hluboké basové polohy této role zvládl výborně. A sopranistka Lucie Silkenová s tenoristou Tomášem Kořínkem vytvořili mladistvou zamilovanou dvojici odhodlanou osvobodit Dalibora. Výrazně se uplatnil také Jakub Hliněnský jako arogantní velitel hradní stráže Budivoj. Vedle všech těchto sólistů Martin Bárta, čerstvý držitel operní Thálie v mužské kategorii, zanikal – z jeho pojetí krále Vladislava nevyzařovalo potřebné charisma, kterým naopak, když ještě zůstaneme u letošních Thálií, tak výrazně obohatil svůj výkon další nominovaný sólista v této kategorii – Joachim Bäckström jako Peter Grimes v brněnském nastudování této Brittenovy opery, v našich podmínkách mimořádném.

V novém Daliborovi mají v Plzni poctivou inscenaci a bude určitě zajímavé se zajet podívat na druhé obsazení s Jakubem Pustinou jako Daliborem, Kateřinou Hebelkovou v roli Milady a Jiřím Hnykem coby Benešem. A za dva roky uvidíme, jak se tato inscenace, která je nastudována v koprodukcii s Národním divadlem moravskoslezským, stane s ostravským obsazením součástí kompletního cyklu smetanových oper. V Ostravě ho připravují na jubilejní rok 2024.

<https://operaplus.cz/operni-panorama-heleny-havlikove-385-krotky-plzensky-dalibor-a-luzickosrbsky-wodzan/>

NOVÝ PLZEŇSKÝ DALIBOR JE NEROMANTICKÝ, OSCILUJE MEZI ŠEDIVOU SOUČASNOSTÍ A TEMNOU HISTORIÍ

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 26. ŘÍJNA 2022

Divadlo J. K. Tyla v Plzni uvedlo nově Dalibora Bedřicha Smetany. Jedná se o koprodukcí DJKT a Národního divadla moravskoslezského v Ostravě. V hudebním nastudování a pod taktovkou Jiřího Štrunce a v režii ředitele DJKT Martina Otavy měla inscenace premiéru ve Velkém divadle 22. října 2022. Dalibor je uveden v rámci chystaného provedení všech oper Bedřicha Smetany na plzeňské scéně, a to v roce 2024 v rámci Roku české hudby a u příležitosti 200. výročí Smetanova narození a 140. výročí skladatelova úmrtí.

Dalibor zkomponovaný na český překlad německého libreta Josefa Wenziga, pořízený pro Smetanu Ervínem Špindlerem, měl premiéru v Novoměstském divadle v Praze 16. května 1868 u příležitosti položení základního kamene Národního divadla. Příběh opery je vyprávěn na pozadí skutečné historické události z konce 15. století o spravedlivém rytíři Daliborovi z Kozojed, ochránci rebelujícího lidu, tak jak ji vylíčil český humanista Viktorin Kornel ze Všehrd. Wenzig se inspiroval i díly, v nichž je smrt milovaného přítele důvodem k pomstě. Ve Wenzigově pojetí se Dalibor mstí za krutou smrt svého přítele Zdeňka, je proto uvězněn a libretista fabuluje jeho záchranu z vězení. A mění i charakter historické postavy Vladislava Jagellonského. U něj je to přemýšlivý vladař, díky Smetanově hudbě král s důstojností, noblesou a skutečným panovnickým majestátem. Obecenstvo přijalo operu na premiéře srdečně, ale Smetanovi byl záhy v tisku opět vytýkán wagnerismus, což mělo negativní vliv – publikum zaujalo k Daliborovi rezervovaný až odtahitý postoj. Kvality díla dokázal jako jeden z mála Smetanových současníků ocenit Jan Neruda. „Bůh ví, jaké to podivné kouzlo je ve Smetanově hudbě! Slzy vyhrknou člověku při místech něžných a při jiných vstaneš ze sedadla svého a ani nevíš, že jsi vstal,“ napsal o Daliborovi mimo jiné.

Nové triumfy zaznamenala opera po roce 1900, a to nejen v Čechách, ale i na zahraničních scénách, například v Berlíně, Hamburku, Vídni a koncertně v New Yorku. Velkými propagátory díla se staly takové osobnosti světové hudby, jako byl Gustav Mahler a později dirigent Erich Kleiber. Že Smetanův Dalibor rezonuje i dnešní Evropou, dokládají inscenace ze zahraničních jevišť poslední doby. V Plzni byl Dalibor poprvé uveden v roce 1887, naposledy zde byl inscenován v roce 2006 v hudebním nastudování Pavla Šnajdra a kontroverzní režii Karly Štaubertové.

Smetanova dramatická i lyrická hudba vyjadřující velmi plasticky jednotlivé osobnosti i jejich vztahy je nesmírně působivá. Operní orchestr Divadla J. K. Tyla provedl Smetanovu partituru technicky na vysoké úrovni, precizní byla houslová sóla koncertního mistra Martina Kose. Pod taktovkou Jiřího Štrunce hrál orchestr v žádoucí souhře, odpovídající byla i jednota mezi orchestrem a pěvci. Hudební nastudování bylo v celkovém pohledu korektní a přehledné, melodie byly čitelné. Ale prospělo by mu pečlivější vypracování dynamiky a odstínění hudebních ploch, hrálo se takřka jen v mezzoforte a forte, lyrické části zněly téměř stejně jako dramatické. Celek měl málo hudebních kontrastů a z nich plynoucí plastičnosti a napětí; vyplatil by se větší důraz na českou zpěvnost. Orchester často překrýval pěvce, třebaže nezřídka stáli přímo na rampě.

Martin Otava inscenoval Dalibora na neromanticky minimalistické šedé scéně s futuristickými prvky, ale i s historickými odkazy a v historizujících kostýmech. Ovšem s respektem ke Smetanovu dílu a k hudbě jako takové. Na jevišti se odehrává příběh Dalibora tak, jak jej Smetana zhudebnil. Děje se to, o čem pěvci zpívají, pozornost diváka neodvádí hemžení přidáných postav, sbor je umístěn na jevišti logicky, aby byl zvukový vjem publika co možná nejlepší (žádné zpívání z lóží, kterého jsme někdy svědky a které hudební tok zásadně deformuje). To vše je samo o sobě v současné operní režijní praxi přístup mimořádný.

Otavova režie se pohybuje spíše v symbolické než v realistické rovině, tomu odpovídá scénografie i režijní akce. [...] Režie nenutí pěvce do přehnaných akcí, které by omezovaly pěvecké možnosti. V hereckém uchopení rolí ponechává Martin Otava pěvcům spíše volnost a sází na jejich individualitu. Ne vždy se to ale vyplácí, postavy Dalibora a především krále Vladislava herecky vyzněly místy ploše. Daliborův příchod před krále by měl být v souladu s hudbou podstatně energičtější, aby byl vyjádřen charakter odbojného rytíře. A Vladislavovi by prospěla větší přirozenost v celkovém projevu a jasnější propracování charakteru postavy.

Titulní roli ztvárnil Richard Samek, který od této sezóny opět vstoupil do řad souboru opery DJKT. V předchozích letech vystupoval na domovských i zahraničních scénách, mimo jiné zpíval Smetanova Dalibora v roce 2015 s BBC Symphony Orchestra pod taktovkou Jiřího Bělohlávka. Při jeho dřívějším působení v Plzni zněl jeho barevný tenor plně a sytě, nyní byl zastřený a zatěžkaný, což se odrazilo především ve výškách. Zpíval ovšem čistě a dbal na dikci, srozumitelnost zpívaného textu byla velmi dobrá. Byť v árii Ha, kým to kouzlem nezaznělo vysoké „h“, byla to celkovým vzepjetím, hereckým a výrazovým ztvárněním Samkova nejlepší scéna.

Exponovanou roli Milady ztvárnila působivě Ivana Veberová, která dala výrazově i herecky Miladě žádoucí charakter, navíc i jí bylo především v první polovině večera dobře rozumět. Její velký hlas zněl ovšem tentokrát úžeji, než jsme zvyklí z jiných produkcí, a ve výškách místy zbytečně ostře. Čerstvý držitel Ceny Thálie Martin Bárta dal Vladislavovi majestátnost barevností svého barytonu. Lucie Silkenová dala Jitce přesvědčivost jevištního projevu a prokázala, že je velký hlasový talent, hlas je ve všech polohách vyrovnaný, ale potřeboval by větší průraznost a lesk; navíc jí bylo málo rozumět. Tomáš Kořínek zpíval part Vítka svým znělým tenorem vyrovnaně s kvalitní dikcí. Jakub Hliněnský jako Budivoj dal svým přirozeným jevištním vystupováním veliteli stráže potřebnou rozhodnost i autoritu a plně při tom využil svůj bohatý hlasový fond; přepínání hlasu bylo zbytečné. Jiří Sulženko jako Beneš podal pěvecky vyrovnaný výkon, roli ztvárnil jako charakterní a v jeho pojetí byl žalárník do sebe pohroužený stařec. Plně znělý a barevný hlas Dalibora Tolaše udělal z epizodní role Soudce výraznou postavu. Sbory nastudoval Jakub Zicha pěvecky kvalitně, ovšem s nízkou srozumitelností textu.

Nový plzeňský Dalibor je neromantický, osciluje mezi šedivou současností a temnou historií. Ale je to Dalibor Smetanův, a i přes drobné výhrady si inscenace a její tvůrci zaslouží plný respekt a uznání za tuto interpretaci Smetanova díla. Premiérové publikum jej vyjádřilo dlouhotrvajícím aplausem.

Rozhodně nelze říci, že by byl v posledních letech Dalibor stálíci na tuzemských scénách a jeho inscenace v pražském Národním divadle je přinejmenším diskutabilní. Plzeňské divadlo inscenuje Dalibora znovu po šestnácti letech, což je v každém případě záslužný počín. A o to záslužnější, že plzeňští nechtějí zůstat jen u něj, ale plánují provedení všech Smetanových oper v roce 2024.

<https://operaplus.cz/novy-plzensky-dalibor-je-neromanticky-osciluje-mezí-sedivou-soucasnosti-a-tem->

**A TAK JEST DALIBOR SMETANŮV HESLEM NAŠÍM,
K HUDEBNÍMU DRAMATU CESTU UKAZUJE
MARTA ULRYCHOVÁ, KLASIKAPLUS.CZ, 25. ŘÍJNA 2022**

„Snad nikdy se ve Velkém divadle nesešlo v tak velkém počtu obecnost složené z interpretů (někdejších i stávajících), kritiků a pracovníků kulturních institucí.“

„Postava rytíře Dalibora a její pojetí ve Smetanově opeře coby neohroženého hrdiny rozhodně není prvním případem, kdy se tento šlechtic stává kladnou postavou.“

„Plzeňská opera jistě znovu vítá do svého souboru Richarda Samka. Dalibor ho pěvecky posouvá do dramatické polohy, s níž se pěvec dokáže obdivuhodně vyrovnat.“

Po šestnáctileté přestávce se na scénu plzeňského divadla vrací Smetanův Dalibor. Jako tradičně „šéfovský titul“ bylo jeho nastudování svěřeno nikoliv Jiřímu Petrdlíkovi stojícímu v čele plzeňského operního ansámblu, ale dlouholetému dirigentu opery Divadla J. K. Tyla Jiřímu Štruncovi, jehož znají posluchači i z jiných operních scén. Premiéra, která byla zároveň v pořadí první inscenací sezóny 2022/2023, se uskutečnila 22. října v plzeňském Velkém divadle.

Výše citovaná slova V. V. Zeleného (O Bedřichu Smetanovi) připomínají význam, jaký byl Daliborovi přisuzován z pera Smetanova současníka, obdivovatele a zastánce. Ani dnes neztratila nic na své závažnosti, což jsme mohli vidět i na složení publika plzeňské premiéry. Snad nikdy se ve Velkém divadle nesešlo v tak velkém počtu obecenstvo složené z interpretů (někdejších i stávajících), kritiků a pracovníků kulturních institucí. Hosté přijeli z různých koutů republiky a svou přítomností zastínili účast domácího publika, které bohužel projevilo o premiéru pramalý zájem. Přitom Plzeň patřila ke scénám, kde se po druhé světové válce Smetanova opera držela na repertoáru pravidelným nastudováním. Z nich připomeňme zejména inscenace řízené Karlem Vašatou, Bohumírem Liškou, Josefem Chaloupkou, Františkem Drsem, Pavlem Šnajdrem či Ivanem Paříkem. Starším pravidelným návštěvníkům plzeňského divadla zůstává v dobré paměti Dalibor v podání Zdeňka Jankovského, Jaroslava Hlubka, Dalibora Novotného, Jana Adamce, Petra Strnada či Václava Málka, v roli Milady pak Věra Vlčková, Helena Buldřová, Lilka Ročáková, Iva Malinová, Alena Žáková, Iveta Žižlavská, v Liškově inscenaci (1988) pak začínající Eva Urbanová. Po pádu železné opony uvedla plzeňská opera Dalibora s hostujícím Leo Marianem Vodičkou i na náměstí v hornofalckém příhraničním městě Furth im Wald, a to za účasti tamějšího pěveckého sboru.

Postava rytíře Dalibora a její pojetí ve Smetanově opeře coby neohroženého hrdiny rozhodně není prvním případem, kdy se tento šlechtic, popravený roku 1490 za neoprávněné přisvojení cizího majetku Adama Ploskovského z Drahonice, stává kladnou postavou, vybavenou heroickými rysy mytických hrdinů. Pražský Němec Josef Wenzig, tvůrce libreta Smetanovy třetí opery, převzal Daliborův „druhý život“ už jako hotový stereotyp, na jehož utváření se před ním podíleli jak čeští obrozenci (například Jan Kollár, Jan Jindřich Marek, Josef Kajetán Tyl), tak jejich německy píšící současníci z okruhu pražských literátů (Joseph Schiffner, Karl Egon Ebert, Isidor Heller) či jejich vídeňských současníků (Eduard von Bauernfeld, Johann Nepomuk Vogl). Horlivý propagátor české kultury Josef Wenzig však tento romantický stereotyp převzal až v polovině šedesátých let 19. století, tedy už ve zcela změněné době, kdy se společnost v Čechách jak národnostně, tak i politicky ostře polarizovala. Je tudíž vcelku pochopitelné, že Smetanovo úsilí o nový jevištní tvar, které nemohlo pominout Wagnerovy reformy, bylo českou společností chápáno jako odnárodnění. To bylo nejčastěji formulováno a Smetanovi předhazováno jako „wagneriánství“.

Slavnostní premiéra Dalibora 16. května 1868 provázející slavnostní akt založení Národního divadla je sice vnímána jako významná společenská událost, je to ale snad jediný klad jejího hodnocení. Následují výtky, útoky na Smetanovu osobnost, které nakonec skladatele vedly k četným úvahám a změnám v partituře. Nicméně ani další uvedení nezaznamenala očekávaný úspěch. Jinému výsledku nepomohla ani snaha Václava Judy Novotného (1870), z jehož ne příliš šťastných zásahů se dodnes ujalo pouze přejmenování Daliborova přítele Janka na Zdeňka. K původní verzi opery se vrátil až o mnoho let později (1924) svým novým nastudováním šéf opery ND Otakar Ostrčil. To vše a další fakta o problematice Špindlerova českého překladu Wenzigova libreta, vřazení motivu houslí, včetně motivace apoteózy české hudebnosti v Benešově „Který pak Čech by neměl hudbu rád!“, návštěvníkům přiblížil v dramaturgickém úvodu Jaroslav Someš, někdejší člen činohry Divadla J. K. Tyla v Plzni. Genezi Dalibora se věnoval i ve své podnětné studii „Však nechat se i prohřešit...“ uvedené v tištěném programu. Zde vedle českého překladu mohli diváci najít kromě informace o interpretech také studii Zbyňka Brabce „Ó, nevýslovné štěstí lásky“, která však, a to zejména v oddíle audionahrávek, tentokrát trpí faktografickou neúplností.

Operní soubor může ke Smetanově interpretačně náročnému dílu přistoupit jen tehdy, má-li k dispozici představitele Dalibora a Milady. Plzeň má štěstí, že se v tamějším operním souboru mnoha rolmi mladodramatického oboru vyprofilovala Ivana Veberová. Jejich počet by jí dnes mohla závidět nejedna sopranistka. Role Milady přišla v pravý čas (po Elině Makropulos v Janáčkově opeře). Po stránce pěvecké je u Veberové zvládnutí partu naprosto suverénní, jejímu hereckému vybavení je cizí falešný heroismus, zůstává především milující ženou, jdoucí však důsledně a přímo za svým cílem.

Plzeňská opera jistě znovu vítá do svého souboru Richarda Samka, který se zde představil už v mnoha rolích lyrického repertoáru. Dalibor ho pěvecky posouvá do dramatické polohy, s níž se pěvec dokáže obdivuhodně vyrovnat. Díky oběma pěvcům, schopným mnoha prostředky vyjádřit krajní polohy lidského citového spektra, zazněl velký duet v druhém dějství jako melodicky opojný vrchol opery.

Jiří Štrunc odvedl spolu s orchestrem velmi dobrou práci. Dirigent se řídil tempy kanonizovanými tradicí, a to v požadovaných dynamických odstínech, které lze v akustice Velkého divadla vůbec dosáhnout. Z divácké praxe vím, která je akustické prostředí tohoto přestavbou změněného divadla nevyzpytatelné. Krásně, v plném vroucím tónu vyznělo houslové sólo Martina Kosa, violoncellové Hany Vítkové, jakož i harfová arpeggia Dany Suchanové. Stejně dobrý výkon odevzdal i nepočtený sbor připravený Jakubem Zichou. Martin Otava se ve své režii nepouštěl do zbytečných experimentů či akčních výjevů, v souladu s hudbou se držel spíše majestátní linie této statické opery. Pouze Miladin výpad proti Daliborovi v průběhu soudní scény považuji za příliš naturalistický, navíc neodpovídající Miladinu prvotnímu uchvácení rytířovým zjevem (Jaký to zjev! To netušil můj zrak.) Totéž platí o Danielu Dvořákovi, který zde funkčně použil úsporné prostředky charakterizující prostředí (symboly státnosti) a jeho atmosféru (krčma na zadním jevišti, vězení). Kostýmy Dany Haklové jsou vcelku šťastným výsledkem zřejmě úsporných opatření, pouze závoje šlechtičen v prvním dějství příliš připomínají dobu silonových vláken a čepce svými tvary neodpovídají ikonografii doby panujících Jagellonců.

Plzeňský Dalibor rozhodně stojí za zhlédnutí. Druhá premiéra se s alternujícími pěvci (Jakub Pustina, Kateřina Hebelková, Radka Sehnoutková, Michal Bragagnolo, Jevhen Šokalo) odehraje už tento týden, 29. října.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/8357-a-tak-jest-dalibor-smetanuv-heslem-nasim-k-hudebnimu-dramatu-cestu-ukazuje>

ČINOHRA

KLAPZUBOVA JEDENÁCTKA

PREMIÉRA 22. ŘÍJNA 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ

MISTRY SVĚTA ALESPŮŇ NA JEVIŠTI. JESTLI CHCETE DOSTAT MUŽE DO DIVADLA,
VEZMĚTE JE NA FOTBAL

JAN KERBR, LIDOVÉ NOVINY, 30. LISTOPADU 2022

Populární sportovní pohádce Eduarda Basse Klapzubova jedenáctka je letos plných sto let. Činohra plzeňského Divadla J. K. Tyla ji na povel trenérské píšťalky Thomase Zielinského uvedla v předvečer mistrovství světa v kopané (bez české účasti).

Kdo si vybaví báječné ilustrace Josefa Čapka k ikonické knižní podobě Bassova vyprávění, může být až zaskočen opulentností podívané na velkém jevišti plzeňské Nové scény. Fotbalové zápasy s opravdovým míčem se v přiměřené stylizaci hrají zleva doprava (z druhé strany nemají soupeři žádné šance), ale také zezadu dopředu. „Kope se“ ovšem také za ohradou či v propadle, a diváci tak mohou sledovat jen míč, který občas vyletí vzhůru.

Idylická atmosféra Dolních Bukviček je jako oku lahodící silueta promítnuta na horizont, povšimneme si zprvu nenápadně se pohybujících oblaků, později i přeletu ptáků, kvečeru se na obloze rozsvěčují hvězdy. Scénografii Lukáše Kuchinky tentokrát opravdu nelze přehlédnout, dvorek u Klapzubů s venkovskou pumpou a širokým stolem, k němuž se z ánfasu vejde celá jedenáctka, občas sjede do propadliště, aby uvolnil místo jiným sceneriím včetně iluzí světových měst, kde Klapzubáci později vyhrávají své zápasy.

Ve sportovně rozpohybovaném jevištním tvaru nelze dost dobře hovořit o hereckých výkonech, přesto některé momenty i zkušenějšího diváka potěší. Tátu trenéra ztvárňuje Martin Stránský v dobrácky nabručené šarži (do níž se ovšem vejde velitelská razance), ustaranou maminku Klára Kuchinková a jedenáctku osm mužských představitelů a tři dívky, od zkušeného Jana Maléře, zde patřičně mužného kapitána týmu, po dětskou členku „dramatické dílny“.

Při jevištně realizovaných utkáních pochopitelně nenastoupí v dresech všichni, někdo také musí ztvárnit soupeře a dění na jevišti by bylo přece jen nepřehledné. Představitelé mladých sportovců ovšem v rych-

lém sledu výjevů obstarávají i jiné role, mnozí vystřídají velké množství převleků (zvláště retro kostýmy již etablovaných borců z dílny Andrey Králové se vyznačují nonšalantní elegancí).

Akce s míčem a střelbu gólů předvádí především Vladimír Pokorný v roli Juraje Klapzuby, lze odhadnout, že herec má s míčem zkušenosti i mimo tento divadelní úkol. Pěkné číslo tohoto spíš revuálního tvaru nabídne také Libor Stach v roli rozjásaného doručovatele telegramů mamince Klapzubové o dalších vítězstvích jejích synků ve světě, v jednom z klidnějších výjevů dynamického večírku pobaví Zdeněk Hruška jako rozšafný anglický král, který po zvážení situace vyšle svého syna, prince z Walesu, ke Klapzubovým „do učení“. Ironický osten vůči rozjásanému čecháčkovství, obsažený v jisté míře i v Bassově předloze, prezentuje Josef Nechutný jako učitel z Dolních Bukviček v čele uvítacího výboru. Vydařený výstup je svěřen Marku Mikuláškově v partu zoufalého telegrafisty lodi Timor, která spolu s Klapzubáky troskotá v bouři.

Finálové setkání s lidojedy a vítězství nad nimi už přece jenom připomíná televizní estrádu, vcelku však lze konstatovat, že plzeňská kratochvíle s pohádkově úspěšnými sportovci si zachovává solidní míru vkusu a divadelní dynamiky, je i přiměřeně vtipná. Vstřícný ohlas ve vyprodaném sále pro cca 400 diváků při čtvrté repríze považuji v dnešní divadelně nejisté době za mimořádný, přestože jde o ne příliš náročnou „podívanou pro kluky a holky, malé i velké“.

https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/fotbal-divadlo-recenze-klapzubova-jedenactka-eduard-bass.A221130_105328_ln_kultura_ape?zdroj=LN_top

FURIANTI A Klapzubáci. KLASIKOU NIC NEZKAZÍME. DIVADELNÍ SÁZKA NA JISTOTU**MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 26. LISTOPADU 2022**

K ověřeným předlohám sáhly zkraje nynější sezony obě západočeské scény. Zatímco plzeňský soubor čino-hry se pustil do dramatizace slavného humoristického románu Eduarda Basse Klapzubova jedenáctka, šéf chebského divadla Zdeněk Bartoš se sám ujal režie Našich furiantů Ladislava Stroupežnického.

Těžký rozjezd, ale jinak slušné

Rovněž inscenace Klapzubovy jedenáctky v DJKT v Plzni v režii Thomase Zielinského a dramatizaci Johany Němcové sází víc na jistotu než na odvážnější pojetí. Inscenovat Bassův humoristický román je samo o sobě ošidné, není zde totiž pevná dějová linie, spíše jde o jednotlivé obrázky ze života smyšleného fotbalového manšaftu. Pohádkové, až absurdní příběhy, podané s notnou dávkou nadsázky, jsou dnes už trochu passé. I tak se čas od času dramatizace Klapzubovy jedenáctky uvádí, spíše jako dětská nebo rodinná inscenace, naposledy v brněnském Divadle Polárka či v pražském Divadle Minor.

Neuvěřitelný příběh vzestupu fotbalového týmu, složeného z obyčejných kluků, bráchrů z malé české vesničky, vnímám spíš jako výraz národního uvědomění své doby, jako milostné vyznání mladému Československu. Pozoruhodný a vcelku humorný je Bassův umělecký jazyk, jenže v inscenaci jsem z něho neměla ten pravý požitek. Nejspornější mi přišel samotný začátek inscenace, nešikovný školácký úvod o založení mužstva. To, co Josef Nechutný pomalu čte, ostatní na jevišti dopodrobna ilustrují. Pak už se inscenace vcelku rozjede a epochální výhry fotbalových bratrů na světových hřištích plynou ve svižném tempu. V sérii výjevů nechybí nafukovací obleky v Barceloně, pozvání „englického“ prince na vychování do manšaftu do Dolních Bukviček, ztroskotání na moři cestou z Austrálie nebo setkání s lidojedy.

Zásluhu na divácky zdárném vyznění inscenace má především nápaditá scéna, navržená Lukášem Kučinkou. Jakoby malované, vyřezávané kulisy v podobě stromů, barcelonských fotbalových branek nebo mořských vln vytvářejí spolu s historizujícími kostýmy (Andrea Králová) jednotný výtvarný celek a dávají inscenaci pohádkový až naivní ráz. Vše to doplňují moderní efekty, konkrétně projekce a vhodné využití jevištních technologií Nové scény DJKT. To, že se inscenátorům podařilo každé z mnoha fotbalových utkání ztvárnit úplně jiným, nepopisným a ryze divadelním způsobem, považuji za obdivuhodné. K tomu, aby měla inscenace příjemný spád, přispěla i hudba Ivana Achera, který prolul dechovou hřmotnou fotbalovou hymnu s hudbou současnou, řekla bych ve stylu disco. Působí to skvěle zvláště v pasážích, kdy na projekcích sledujeme na mapě cestu manšaftu na další štaci (zatímco se pravděpodobně přestavuje jeviště). V Zielinského pojetí Klapzubovy jedenáctky se tedy drobné aktualizace podařily, inscenace si jistě své příznivce najde, ačkoliv musím konstatovat, že můj šálek čaje to vyloženě není.

<https://art.ceskatelevize.cz/inside/furianti-a-klapzubaci-klasikou-nic-nezkazime-divadelni-sazka-na-jistotu-Ay0Uz>

ČINOHRA

JEDNOU HOLE, JEDNOU NA NOŽE

PREMIÉRA 29. ŘÍJNA 2022 NA MALÉ SCÉNĚ

JEDNOU HOLE, JEDNOU NA NOŽE. ANI JEDNOU GROTESKA

SOŇA HANUŠOVÁ, MAOMAI.CZ, 16. LISTOPADU 2022

Plzeňské Divadlo J. K. Tyla uvedlo v české premiéře hru Anity Augustin. Původní román z roku 2012 převedla do jevištní podoby sama rakouská autorka a díky překladu Ivy Michňové mohou inscenaci s poněkud tajemným názvem Jednou hole, jednou na nože zhlédnout i čeští diváci. Režie se ujala Aminata Keita, hlavní role Jana Kubátová.

Čtyři postarší dámy se těší na důchod. Na klid, pohodu a na to, jak doženou všechno, co během předchozích let nestihly. Kamarádky, které se dlouhé roky neviděly a nyní mají možnost zase z plných plic zakřičet „Žijeme!“, zatímco z přehrávače zní hit Holiday z prvního Madonnina alba. Ministryně sociálních věcí má však jiný názor a „neproduktivní“ důchodce chce zapojit zpět do pracovního procesu. Jenže program, který představí národu, čtveřici čerstvých, avšak věčně mladých důchodkyň nejde pod nos. A svůj pohled na věc dají velmi ostře najevo. Za fyzické napadení se ocitají ve vězení, kde je čeká série psychologických sezení s doktorem Kluppem. Jejich budoucnost je v jeho rukou... Výše stručně nastíněný příběh tvoří pouze jednu nit celého klubka, které se na jevišti před divákem postupně rozplétá. Na začátku se skutečně představí čtveřice dam (Jana Kubátová, Apolena Veldová, Monika Šváblová a hostující Veronika Janků), které svou nespoutanou energií, úvodní choreografií i typově rozdílnou vizáží vyvolají vzpomínku na skupinu Spice Girls po odchodu Geri Halliwell (a dalších 30 letech). Postupně se ale děj zaměřuje na postavu kuřáčky Almut a její potlačené trauma. Brzy je v centru všeho dění, zatímco Karlotta, Suzanna i prudce elegantní černá vdova Marlen se ocitají v pozadí. Což je obrovská škoda, zvláště když anotace vyvolává dojem, že všechny čtyři herečky mají rovnocenný prostor. [...]

Plzeňské divadlo uvedlo svou novou činoherní inscenaci jako dynamickou grotesku. O vtipné chvíle v ní skutečně není nouze – tabuizované téma stárí a uvadající lidské důstojnosti autorka okořenila černým humorem, který je přítomný zejména v první části. Po přestávce však představení spěje ke svému tragickému závěru.

kému rozuzlení (a jeho následnému popření), kdy o grotesce (žánr upřednostňující humor na úkor děje a zápletky) nemůže být ani řeč. Divák, který do divadla nakráčel s vidinou zábavného večera a odlehčení, byl jistě překvapen, s jakou tíží se nakonec musel popasovat.

Po uvedených výtkách přichází na řadu chvála, která zcela zaslouženě míří do dámské šatny plzeňského divadla. Spanilé jízdy důchodkyň s nestárnoucím duchem v těle se herečky zhostily s vervou, která zachraňovala pokulhávající děj. Matyáš Darnady, který kromě doktora Kluppa ztvárnil řadu dalších postav, se svými ostřílenými kolegyněmi zdatně držel krok. V případě Jany Kubátové, Moniky Švábové a Apoleny Veldové přitom nešlo o první inscenaci (částečně) se odehrávající v prostředí domova důchodců. V roce 2016 Divadlo J. K. Tyla nastudovalo hru německého dramatika Daniela Schmida *Vila Verdi* v režii Natálie Deákové. Ta byla taktéž příležitostí pro herce, kteří role Romeů a Julií již mají úspěšně za sebou. Výsledek byl tehdy i přes absenci děje mnohem velkolepější, čemuž do velké míry napomohla propracovaná scénografie.

Může se zdát, že pochvala hereckých výkonů je na českou premiéru adaptace oceňovaného románu zoufale málo. V případě činohry je to ale také zásadním důvodem, proč dát inscenaci šanci, navzdory jejím dalším nedostatkům. Naneštěstí to totiž vypadá, že nadprůměrný román, který kritika označila za „grandiózní a zuřivý debut“ Anity Augustin, sama autorka okleštila do podprůměrné divadelní hry. Ostatně, německá kritika tuto inscenaci označila za zklamání. České pojetí by se tomuto odsudku nejspíš také nevyhnulo, nebýt Jany Kubátové, Apoleny Veldové, Moniky Švábové, Veroniky Janků a Matyáše Darnadyho.

<https://maomai.cz/2022/11/16/recenze-jednou-hole-jednou-na-noze/>

KVARTETO ENERGICKÝCH DŮCHODKYŇ SI JEŠTĚ CHCE UŽÍVAT. MÁ TO VŠAK HÁČKY...

MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 2. PROSINCE 2022

Jednou hole, jednou na nože. Takhle Iva Michňová přeložila zapeklitý název hry Anity Augustin. Na česká jeviště se ten kus dostává vůbec poprvé, a to v plzeňském Tylově divadle v režii Aminaty Keita. Inscenace srší nápady a je výzvou pro čtyři herečky a jednoho herce, i když předloha má své minusy.

Rodačka z rakouského Klagenfurtu Anita Augustin (* 1970) v současnosti působí jako dramaturgyně na volné noze v Berlíně. Svůj román, jehož originální název *Der Zwerg reinigt den Kittel* parafrázuje přísloví *Der Zweck heiligt die Mittel* (účel světí prostředky), sama převedla do divadelní podoby. Zatímco román do češtiny přeložen nebyl, na dramatinu u nás nyní došlo.

Čtveřice kamarádek se setkává čtyřicet let po společné dovolené v Itálii. Tehdy to byla fakt nezapomenutelná jízda, Madonna hrála na plný pecky. Teď by si vitální babičky mohly společně začít užívat důchod. Ostatně Madonna už je také v důchodu. Ale hlavně by měly být společnosti ještě užitečné, jak jim vštěpuje ministryně pro rodinu, seniory, ženy a mládež. Mohly by třeba háčkovat čepičky nedonošencům. Jenže na dobročinnost a ruční práce tyhle stárnoucí dračice nikdy moc nebyly. Takže vymyslí plán. Možná to zní jako legrace, ale bezstarostnou komedii hra *Jednou hole, jednou na nože* rozhodně není. A přestože se téma točí kolem stáří, není ani sociálním dramatem. Pohybuje se na hranici žánrů, přičemž nečekané rozuzlení na konci hry je až detektivní.

Čtveřice důchodkyň si chce zajistit pohodlné stáří, simuluje proto totální bezmocnost, aby se dostala do luxusního domova pro seniory. Realita v důchoděku je však jiná. Čeká je přísný režim, sadistická vrchní sestra, necitlivá a mechanická péče a hromadná povinná zábava. Stačí málo a našťavané stařenky se za brutální útok na ministryni pro seniory ocitají ve vězení. Aby vyvázly z kriminálu, musí jedna z nich, Almut, dokázat, že je nepřičetná. Během terapie s doktorem Kluppem se odhalí její celoživotní trauma a také ona nečekaná skutečnost, kterou nebudu prozrazovat.

Koncept dramatické předlohy jsem považovala během sledování představení za problematický. Spíše, než o jednotnou dějovou linku, jde o jednotlivé útržky – o vzpomínky, o sadistické představy misantropické

Almut či o ironické a drzé úvahy o krásách stárnutí. Někdy jsem měla dojem, že autorka vršila jednotlivé scény, naplněné notnou dávkou drsného humoru, páté přes deváté. I když slovní humor nelze textu upřít a je i zásluhou českého překladu Ivy Michňové, že tak dobře vynikl.

Zlomyslné a duševně vyšinuté stařenky nejsou prokreslenými charaktery, nikterak se nevyvíjí, divák se s nimi asi moc neztotožní ani mu nebudou sympatické. Text ovšem skýtá herečkám perfektní příležitost, jak si zařadit. A to se daří. Apolena Veldová jako gestapácky drsná tělocvikářka oslní přemetem. Monika Švábová coby podezřele šťastná vdova, kudlanka, je ztělesněním elegance. Do party skvěle zapadla hostující Veronika Janků v roli požívačny samice Suzanny. Ta se stejnou chutí, s jakou požírá bonbony, udržuje intimní poměr s ředitelem důchodáku. Snad pouze postava Almut, se kterou si výborně poradila Jana Kubátová, dává větší prostor pro nějaké charakterové vykreslení. Pravděpodobně nespokojenost s vlastním životem vede Almut k nenávisti k okolnímu světu a sadistickým představám, trpí také chronickou nespavostí a v důsledku traumatu se bojí zavřít oči. Aktérky inscenace hrají jako o život a hojně komunikují s publikem, které se evidentně baví. Velkým komediálním talentem je pro mě Matyáš Darnady, jenž ztvárňuje, jak předepisuje text, všechny ostatní postavy: ministryni, civilkáře, rozličné obyvatele domova, unaveného autobusáka.

Nápaditá a přitom funkční scéna je stejně jako kostýmy dílem Michala Spratka. Půlkruh, jehož levá polovina evokuje společenskou místnost, je v druhé polovině měkce polstrovaný jako v blázinci, ze stěny se rafinovaně vyloupne lůžko. Bavily mě invenční a nepopisné scény, třeba znázornění hygieny v domově, kdy si dámy stoupají za plexisklo, které Matyáš Darnady omývá stěrkou. Skvělé byly filmové dotáčky – reklama na důchodák nebo projevy ministryně. Chytře se pracuje i s hudbou nebo se světly.

Inscenace je to zkrátka svižná a zábavná. Snaha vymanit se z celospolečenského tlaku, nebýt jen milou a ještě stále užitečnou babičkou, nýbrž žít si po svém a užívat si. To mohla být ústřední myšlenka hry. Jenže po závěrečném rozuzlení je všechno úplně jinak, najednou mi ten smysl unikl...

<https://art.ceskatelevize.cz/inside/kvarteto-energickych-duchodkyn-si-jeste-chce-uzivat-ma-to-vsak-hacky-kYibw>

BALET

LOUSKÁČEK

PREMIÉRA 19. LISTOPADU 2022 VE VELKÉM DIVADLE

LOUSKÁČEK V PLZNI JAKO CESTA ZA DĚTSKÝM SNEM

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 27. LISTOPADU 2022

Divadlo J. K. Tyla v Plzni uvedlo ve Velkém divadle 19. listopadu novou inscenaci baletu Petra Iljiče Čajkovského (1840–1893) Louskáček, díla, které je tradičně spojováno s Vánocemi, sněhem a dětskými sny. Louskáček se nevrací na jeviště historické budovy po příliš dlouhé pauze. Předchozí úspěšná inscenace v choreografii a režii Jiřího Kyseláka na scéně a v kostýmech Josefa Jelínka měla premiéru v roce 2004 a hrála se v Plzni celých osm let. Nová inscenace vznikla v režii a choreografii šéfa baletu Jiřího Pokorného, hudebně dílo nastudoval šéfdirigent plzeňské opery Norbert Baxa.

Čajkovského Louskáček vychází z fantaskní povídky E. T. A. Hoffmana Louskáček a Myší král, jak ji zpracoval Alexander Dumas starší; příběh je pohádkový, prolíná se v něm skutečnost a sen malé Klárky. Vlastní děj je obecně známý stejně jako Čajkovského romantická hudba. Louskáček je kratší než jiné Čajkovského balety. Byl složen z ryze praktických důvodů – Mariinské divadlo v Petrohradě uvádělo jednoaktovou operu P. I. Čajkovského Jolanta, na celý večer to bylo málo, a proto požádal intendant carského divadla Vsevoložskij Čajkovského bratra Modesta (autora libreta k Jolantě) ještě o kratší balet jako doplněk. Modest začal psát Louskáčka podle Dumasovy verze společně s choreografem Mariem Petipou. Avšak Petipa libreto nakonec nerealizoval, choreografii postavil jeho žák a asistent Lev Ivanov, z jehož verze je nejznámější Tanec sněhových vloček. Premiéra se odehrála v Petrohradě 18. prosince 1892 jako součást večera s Jolantou, ovšem od té doby se už hraje jen jako celovečerní balet. Připomeňme v této souvislosti novou inscenaci Jolanty ve vídeňské Volksoper v přinejmenším diskutabilním režijním pojetí nové ředitelky Volksoper Lotte de Beer, v níž režisérka mísí Jolantu s hudbou k Louskáčkovi a slučuje vše do jednoho jevištního celku. Hudba k Louskáčkovi je nepochybně jednou z nejslavnějších, které skladatel napsal. Novinkou v partituře je použití celesty, která dokonale evokuje kouzlo i dětský Klárčin svět. Čajkovskij poprvé hudbu představil 7. března 1892 ve formě cca dvacetiminutové koncertní symfonické suity, do níž zařadil hudební čísla od Miniaturní přehledy přes charakteristické tance až k proslulému Květinovému valčíku. Pro velký úspěch muselo být pět jejích částí opakováno. Tato suita patří k Čajkovského nejúspěšnějším dílům. V Čechách se hrál Louskáček poprvé v roce 1908, kdy ho v Národním divadle nastudoval choreograf Achille Viscusi.

Z vyjádření Jiřího Pokorného před premiérou bylo zřejmé, že plzeňský Louskáček bude nový v noha směrech. „Od původní dějové linky se příliš nevzdalujeme a respektujeme Čajkovského hudbu. Chtěli jsme se ale více přiblížit plzeňským realitám a magickému světu divadla. Naše hlavní hrdinka Klárka, milující tanec a divadlo, svede společně s Louskáčkem boj s Myším králem, projde královstvím Sněhové víly a dorazí do imaginárního světa splněných přání, kde se stane vytouženou tanečnicí,“ charakterizoval svůj přístup Jiří Pokorný. Jiří Pokorný ponechává dílu jeho dobové ukotvení, částečně pohádkový rámeček, zachovává hlavní postavy a zapojuje do inscenace nebývalé množství žáků Baletní školy DJKT. V jeho Louskáčkovi je stejně jako v originále hlavní hrdinkou malá Klárka, nechybí tu Myší král ani princ. Ale postavy spojuje nová dějová linka, přetvářející původní příběh a jeho vyznění dosti citelně. Pro oživení si originální děj krátce připomeňme hlavní body.

Jedná se o oslavu Vánoc u předsedy městské rady Silberhause, v jehož panském domě se setkávají měšťanské rodiny a děti dostávají dárky. Také Klára a Fritz, děti domácího pána jsou obdarovány svým kmo-trem, radním Drosselmayerem. Mezi hračkami je i louskáček ořechů, panáček, který se Klárce velmi líbí, a hraje si s ním jako s panenkou. Fritz strčí panáčkovi do úst k rozlousknutí příliš velký ořech, takže si Louskáček vyloží zuby, Klárka ho ukládá do postýlky. Když oslava skončí a hosté odejdou, přijde Klárka zpět do prázdného pokoje, aby se na Louskáčka podívala, a usíná. Náhle vybíhají ze všech stran myši a vrhnou se na vánoční perníčky ve tvaru panáčků. Ti ožívají, dávají se do boje s myšmi, do jejich čela se staví Louskáček a ve spojení s cínovými vojáčky bojuje proti vetřelcům, které vede Myší král. Když se boj stupňuje, hodí Klárka svůj pantoflíček po Myším králi, omdlí a je unesena Louskáčkem proměněným v Prince do pohostinného kouzelného zámku na Hoře cukrovinek, kde vládne Cukrovinková víla. Ve druhém dějství baletu jsou hostům představeny všechny nádhery zámku – tancuje tu čokoláda, káva, čaj, mirlitony (typ cukroví). Balet vrcholí Květinovým valčíkem a obvyklou apoteózou – Klárka tančí s Louskáčkem velké pas de deux (v některých verzích tančí Cukrovinková víla se svým kavalírem). V závěru se Klárka probouzí ze svého snu. Ve 2. dějství balet vlastní děj takřka nemá, jedná se o defilé tanců, z nichž pouze jediný – ruský trepak – odkazuje na národnost Čajkovského.

Louskáček Jiřího Pokorného není ani tak o Vánocích a magickém kouzlu sváteční noci, v níž ožívají hračky, fantazie se zhmotňuje a kouzelný svět je na dosah, ale vlastně o docela prozaické cestě malé Plzeňanky Klárky, žákyni baletní školy, k divadlu. [...]

Plzeňský baletní soubor má tanečníky vynikajících kvalit a jak dokázaly výstupy žáků Baletní školy DJKT, má i další perspektivní taneční mláď v záloze. Kristýna Štruncová z baletní školy byla jako malá Klárka výborná po všech stránkách, obdivuhodně reagovala na dění na jevišti a její dětský výkon byl působivý a plně profesionální. Velkou Klárku tančila Victoria Světlana Roemer, která plně uplatnila své technické dispozice a taneční jistotu především ve druhé polovině večera, kdy zazářila při závěrečném pas de deux. Výborný byl technicky skvěle disponovaný Karel Audy jako Louskáček – vysoké skoky a celková elegancie pohybu dala závěrečnému výstupu potřebnou gradaci. Pas de deux Louskáčka a Klárky bylo zcela zřejmým vrcholem inscenace, finále jím získalo patřičný lesk. Myší král měl po choreografické i režijní stránce překvapivě málo prostoru a jeho postava v celku vlastně zanikla, Richard Ševčík v této roli nemohl zdaleka využít své schopnosti. I přesvědčivá Afroditi Vasilakopoulou jako Sněhová víla mohla dostat více příležitostí. Postava Drosselmayera je v tomto konceptu spíše herecká než taneční, její představitel Vojtěch Jansa však zaujal celkovou kultivovaností pohybu a přirozeným vystupováním. V sólových tanečních výstupech členky a členové souboru jasně prokázali své technické kvality: Angelos Antoniou (Voják-hračka), Shiori Nirasawa (Vojáčka-hračka), Justin Rimke (Harlekýn a další sóla v tancích); v sólistických výstupech kolektivních tanců 2. dějství výrazně poutal pozornost grácií pohybu, technickou suverenitou a celkovým vystupováním na jevišti Gaëtan Pires (Španělský tanec, Valčík – sólo), svými výkony zapůsobili rovněž Sara A. Antikainen (Španělský tanec), Luisa Dawn Isenring, A. Antoniou, Mátyás S. Sántha (Indický tanec), Margarida Gonçalves a Karel Roubíček (Zmrzlinový tanec), Shiori Nirasawa, Abigail J. Baker (Valčík), obdivuhodným nasazením a technickou precizností si vysloužili silné ovace A. Pašková, R. Ševčík, Thierry L. Jaquemet a Giacomo Mori v Ruském tanci (v kostýmech matrošek tančili žáci baletní školy). Čínskému draku rozpohybovali Adéla Krandová a Miroslav Suda s početnou suitou žáků baletní školy. Živě z bočních lóží zpíval Dětský sbor DJKT Kajetán dobře připravený Annou Marií Lahodovou.

Choreograf není vázán textem jako operní režisér a může na hudbu vytvořit jiný děj, jako to dělá např. Youri Vámos, který na Čajkovského Louskáčka vytvořil svůj Vánoční příběh (Bonn 1988, ND Praha 2004 a v této sezóně Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě). Jde v zásadě „jen“ o to, aby nový příběh a vlastní tanec byl v souladu s hudbou. A samozřejmě – aby byl nový děj čitelný a přehledný. Jiří Pokorný chtěl také udělat jiného Louskáčka. Měl to být holčičí sen o divadle, sen, který se možná někdy splní. Ambiciózní záměr se mu však podařilo naplnit jen částečně. Zbaven své křehké poetiky, zcivilněný, polapený ve složitém ději a nejednotné scénografii, je jeho nový Louskáček obtížně srozumitelný. Nejčitelnější je v tomto představení módní snaha „udělat to jinak“. I tak se ovšem tento Louskáček posunutý z fantaskně pohádkové do civilnější revuální roviny může dětem líbit, tím spíše, že na jevišti uvidí své vrstevníky. A soudě podle premiérového potlesku bude mít své příznivce i mezi dospělými diváky.

<https://operaplus.cz/louskacek-v-plzni-jako-cesta-za-detskym-snem/>

MUZIKÁL

KOZÍ VÁLKA

PREMIÉRA 26. LISTOPADU 2022 NA NOVÉ SCÉNĚ

KOZÍ VÁLKA: PLZEŇSKÉ VYPRÁVĚNÍ O ŽIVOTĚ NA DEMARKAČNÍ ČÁŘE

VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERA.CZ, 27. LISTOPADU 2022

Muzikálový soubor Divadla J. K. Tyla v Plzni letos uvádí jedinou premiéru na „velké“ Nové scéně: Kozí válku, kterou domácí dirigent Dalibor Bárta společně se svým strýcem Václavem Bártou st. napsal autenticky přímo pro plzeňský soubor. Důvodem není žádné drastické úsporné opatření, nýbrž fakt, že je třeba vyhrát velmi úspěšné a produkčně nákladné muzikály, zejména Elisabeth, Billyho Elliota a Sunset Boulevard.

DJKT Plzeň se tradičně, nejen v novodobé éře Lumíra Olšovského, může chlubit vlastní dramaturgickou tvorbou, která je kořením všech dobrých muzikálových souborů. Jeho předchůdce Roman Meluzín zde uvedl například Mechanický pomeranč, Viktoru či Liduschku Baarovou, hudební komedie a muzikály už ale psali pro Plzeň i J.O. Karel, Petr Broch nebo Josef Koenigsmark.

Oba autoři přišli s velmi zajímavým tématem, životem na demarkační čáře, kde se potkají nejen obě osvobodující armády, ale také klučičí gangy bojující mezi sebou praky s kozími bobky. Odtud tedy název muzikálu. Jde vlastně o rodinný příběh, který Václav Bárta sepsal do stejnojmenné knihy. Pak vznikl nápad na muzikál, který oba tvůrci psali a pilovali dva roky. Premiéra měla proběhnout už v roce 2020, jenže nám všem do života vstoupila další totalita, tentokrát covidová. K premiéře tedy došlo až 26. listopadu 2022.

Dalibor Bárta opatřil Kozí válku velmi zajímavou muzikou, která velmi často vychází z lidových motivů (což je Daliborova parketa), zazní však i big band, americké či ruské motivy a dokonce elektronické dudy. Muzikál dodržuje písňovou formu, avšak prvnímu dějství chybí árie, zapamatovatelný hit. Druhé dějství je v tomto ohledu k posluchačům příznivější a dvě, tři melodie, které si odnesete v uších domů, určitě nabídne.

Zásadní problém bez diskuze velmi muzikální, dobře zrežirované a výborně odzpíváné a odtančené inscenace, vidím ve formě scénáře. Jde o jakési divadlo na divadle, ale ne tak úplně. Vlastně si nejsem jistý, zda se jedná skutečně o hudebně dramatické dílo, nebo scénické vyprávění. Prvotní nápad se zdvojením hlavní role Vaška, kterého současně hraje dvanáctiletý kluk a „stárnoucí chlap“, je geniálním nápadem, jehož divadelní výtěžnost je ale malá. O většině událostí se tady spíš mluví, než by se na scéně odehrávaly, včetně těch klučičích soubojů, podle nichž se dílo jmenuje. Dramatičnost často nahrazují velké muzikálové

scény, zejména pouť, zinscenovaná parafráze vystoupení cirkusu Sarrasani (mimochodem jde o skutečný, světoznámý cirkus, po gigantu Barnum & Bailey jeden z nejpoblárnějších na světě) a velmi povedená a nesmírně náročná ruská baletní scéna.

V Kozí válce nalezneme spoustu výjimečných hereckých výkonů. Naprosto herecky přirozený je malý Vašek v podání Matěje Vejvody, člověka nemůže nenapadnout, kde plzeňský muzikál takto talentované děti neustále bere. Bravo! Jeho „alter ego“, dospělý, stárnoucí Vašek, je velkou příležitostí pro známého herce a textaře Václava Koptu. Jeho postava je srdečná, zemitá, dobře souzní s dobou děje. Podobně herecky přesní jsou Vaškovy rodiče v podání Jozefa Hruškociho a Kateřiny Chrenkové. Nejen půvabnou, ale také dobře zpívající Nadou se stala hostující Kristýna Leichtová. Asi nejskvělejší hereckou a taneční kreaci předvádí Pavel Klimenda coby Vasja. Epizodní role, kvůli které se na představení vyplatí jít. A pak tu máme trojici klasických vesnických drben (tet) v rozkošném podání Stanislavy Topinkové Fořtové, Hany Spinethové a Venuše Zaoralové Dvořákové. Odlehčují děj a publikum jejich výstupy prostě baví. Ve zdánlivě negativní (a scénářem možná ne až tak zdařile vyprofilované) úloze řídícího Kartáka exceluje Roman Krebs.

Režie Lumíra Olšovského se snaží zcelovat námět díla a vetnout mu muzikálový charakter. To se mu po celý večer daří, snad s výjimkou zcela nesnesitelné a neúnosně dlouhé pohřební scény v druhém dějství. Popravdě vůbec netuším, proč se tato epizoda v Kozí válce odehrává. Tlumí jen revuální charakter díla, má mu dodat vážnost, dramatičnost? Nevím... Expresivně zastaví děj, ale žádnou další katarzi nepřináší. Naopak výborně s režijním jazykem souzní choreografie Evy Rezové a Davida Mikuly, v davových cirkusových a pouťových scénách efektní, v práci se sólisty precizní.

Výprava poměrně striktně vychází z dobových reálií. Vesnická náves scénografa Matěje Holého připomíná tradičně pojatou Prodanou nevěstu (hezčí, než tu v Národním...), kostýmy A. Pavlovičové jsou rovněž konzervativní a slušivé. Kapela (vlastně středně velký muzikálový orchestr) pod vedením autora hudby Dalibora Barty skvěle šlape, stejně jako dobře sezpívaná company Sary Bukovské.

Kozí válka poctivě a s respektem mapuje dění na demarkační čáře, na vesnici kousek od Plzně. Proto může být divácky atraktivní. Podle mého názoru by formou i tématem lépe splynula s havlovskými devadesátkami, kdy nejen Plzeň žila oslavami osvobození. I dnes snad potěší.

<https://www.musical-opereta.cz/kozi-valka-plzenske-vypraveni-o-zivote-na-demarkacni-care/>

BALET

BALET GALA

17. DUBNA 2022

BALETNÍ GALA PŘIVEDLO DO PLZNĚ SVĚTOVÉ TANEČNÍ HVĚZDY

VÍTĚZSLAV SLADKÝ, MUSICAL-OPERA.CZ, 27. LISTOPADU 2022

Výjimečný umělecký zážitek připravil na velikonoční neděli 17. dubna v historické budově Velkého divadla soubor baletu Divadla J. K. Tyla v Plzni. Na letošním baletním galavečeru Balet Gala 2022 vystoupili s domácími tanečníky i sólisté z našich dalších scén a zahraničních divadel. Inspirativní večer přivedl na scénu vynikající tanečníky, v jejich provedení se v programu nápaditě a ve vyvážené dramaturgii střídala klasika i moderna. Baletní galavečery mají v Plzni tradici a že lákají publikum, o tom svědčil i nedělní večer.

I když na velikonoční neděli panovalo krásné počasí, hlediště bylo zaplněno do posledního místa. Publikum potleskem nešetřilo, odměňovalo jím tanečníky štědře i během vlastních výstupů, aby je nakonec zahrnulo upřímnými ovacemi. A bylo vskutku proč. Precizní taneční výkony, nápaditě moderní choreografie, působivá klasika – a tanečníci, jejichž nasazení a zaujetí se při prvním pohybu přenášelo na diváky, kteří jako by dýchali s nimi. Tančilo se na nahrávky na volné scéně, jejíž charakter určovalo jen citlivé nasvícení.

Večer zahájila elegantní suita z baletu Anastázie – poslední dcera cara Youriho Vámoše (chor. Y. Vámos s inspirací Maria Petipy), v níž v sólových rolích vystoupili sólisté baletu DJKT Mami Hagihara a Gaëtan Pires. Výpravné kostýmy, Čajkovského hudba a působivé výkony všech tanečníků – souhra sboru, jednota sólistů – to vše bylo tím správně „entrée“ pro celý večer. Navíc má tato úspěšná inscenace nadchávající neděli 24. 4. již svoji derniéru, takže lze zařazení suity chápat jako první malé rozloučení s ní. Po jeho provedení diváky přivítal a pozdravil šéf baletu Jiří Pokorný, který krátce přiblížil celý program a představil všechny účinkující.

Prvními hosty večera byli sólisté baletu Theater Chemnitz Anna-Maria Maas a Kirill Kornilov. Tančili působivý duet ze zcela nového baletu chemnitzského divadla Wieso ist die Nase blau? (Jak to, že je nos modrý?; prem. 25. 3. 2022), jehož autorkou je choreografka Katarzyna Kozielska. Tento balet je věnován životu a dílu chemnitzského rodáka, expresionistického malíře Karla Schmidta Rottlufa (1884–1976). Oba sólisté v bílém tančili na melodickou křehkou, ale velmi kompaktní hudbu Henryka Góreckiho tančili s ladností a elegancí. Každý pohyb byl velmi intenzivní, jako nesmazatelný otisk šlépěje. Nebo

lépe – silný tah malířova štětce na neposkvrněném plátně. Malířova múza, malířův sen, malířova radost ze zdařilého díla – to vše bylo možné číst v tomto výstupu.

Následné pas de deux z Čajkovského Louskáčka (chor. Marius Petipa a Vasilij Vajnonen) tančili na výborné úrovni plzeňští sólisté – Viktoria Svetlana Roemer a Karel Audy. Tanečník potvrdil své vynikající technické dispozice vysokými bravurními skoky a elegancí pohybu, své vysoké sólistické kvality potvrdila i jeho partnerka.

Na radostný výstup plný optimismu skvěle navázalo sugestivní Adagio dalších hostů – sólistů Moravského divadla Olomouc. Choreografii Jana Fouska na barokní Adagio in G minor připisované Tomaso Albinonimu (1671-1751) tančili Sawa Shiratsuki a Sergio Méndez Romero. Oba v černém, tanečnice v elegantních jednoduchých šatech, strhujícím způsobem ztvárnili tragický osud dvou mladých lidí. Velká láska, velká bolest, touha, pokora, víra, naděje a smrt. Ve výstupu bylo napětí, také lehkost, především křehká krása, v níž tkvěla jeho síla. Choreografie jdoucí až na dřev, hluboký prožitek obou tanečníků a samozřejmě preciznost provedení – to vše přineslo silný emocionální účinek. Je neuvěřitelné, jak osobní bylo ve vztahu k publiku její provedení, jak se atmosféra a obsah tance přenášel přes forbínu.

Atraktivní odlehčení připravili domácí tanečníci Kristina Kodedová a Gaëtan Pires choreografií Valse Vasilije Vajnonena na hudbu Mauritze Moszkowského. Rozverná, a přitom elegantní, a ne právě snadná taneční etuda vnesla v jejich zdařilém provedení na scénu uvolněnou bezprostřednost, nelíčenou radost z kouzla okamžiku.

A jakousi nápaditou satirickou učebnicí baletu byl výstup uzavírající první polovinu večera Ballet 102 (chor. Eric Gauthier). Do Plzně s ním přijeli členové bavorského Junior Ballett v Mnichově Zofia Wara-Wasowska a Jacopo Iadimaro. Anglicky byli nejprve diváci seznámeni, samozřejmě humorně, s tím, co je a může být pas de deux. A pak jen odpočítáváním baletních pozic a dalších prvků, které dosáhlo až čísla 102 a jež pár na jevišti prováděl, vznikala originální, atraktivní a komediálně laděná choreografie bez hudby, za níž oba mladí tanečníci sklidili bouřlivé ovace.

Druhou polovinu večera otevřela působivá Cesta ven Jiřího Pokorného na 3. větu ze 4. symfonie Gustava Mahlera (1860–1911), která měla premiéru na plzeňském Gala 2021. Jestliže v loňském roce Cesta ven souzněla s hledáním cest z covidového uzavření, dnes dostávala další rozměr v souvislosti s agresivní ruskou okupací Ukrajiny. Tanečníci i tanečnice jsou oděni pouze v tělových trikotech, část dívek navíc i v jednoduchých černých šifonových sukních. Na ostře nasvíceném pozadí tančí v působivých formacích vyjadřujících hledání, tápání, zdánlivou rezignaci, ale současně i naději s jasným poselstvím – každý potřebuje někdy pomoci. Cesta ven není o útěku, ale o odvaze a o hledání nových cest. Osudové setkání se smrtí ztvárnil působivě ve své choreografii sólista plzeňského baletu a choreograf Richard Ševčík. Své úspěšné číslo Death Is Just One Moment (Smrt je jen jeden okamžik; rovněž uvedeno na Gala 2021) je sugestivním duetem dvou tanečníků – originální taneční i výrazové prvky vyjadřují obraz setkání se smrtí, zápolení s ní a snahy o únik z jejího sevření. Richard Ševčík tančil ve výborné souhře s Michalem Lennerem. Šedavá scéna, pruh bílého světla, dva muži v tmavých kalhotách a bundách. Výrazné tváře v indiferentní abstraktní neurčitosti – sugestivní vyjádření našeho strachu z neznáma a osudového zlomu.

Třetí část klavírní Suite bergamasque Clauda Debussyho Clair de Lune (Svit luny) a Etuda č. 2 Philipa Glasse byla inspirací pro choreografku Kristinu Paulin. Snovou tajemnou choreografií o touhách, snad o mezilidských vztazích, jejich vytváření, ale často i o jejich problematickém trvání působivě tančili sólisté Hamburského baletu Silvia Azzoni a Alexandre Riabko. Spojení éterické nereálné roviny s realitou symbolizovala převržená thonetka u portálu, kterou v závěru tanečnice narovná. Ano – naše snění, úvahy a volné myšlenky v běžící noci jsou pro reálný život nezbytné.

A ve vesmírné atmosféře díky projekci hvězdného nebe pokračovali sólisté pražského Národního divadla Nikola Márová a Adam Zvonař, kteří provedli působivě atraktivní duet z Bajadéry Ludwiga Minkuse (chor. Javier Torres dle Maria Petipy).

Po něm následoval pas de deux z Esmeraldy Riccarda Driga (chor. Jules Perrot) v provedení vynikajících sólistů baletu Semperoper v Drážďanech. Tančili Jia Sun a Václav Lamparter. Technická jistota, taneční bravura a elegance provedení obou tanečníků byly samozřejmostí. Jejich tanec nebyl okázalým vystoupením pro 'pouhý' efekt, ale výborným provedením klasické baletní estetiky. Tančili s obdivuhodnou lehkostí a bezprostředností, která se přenášela na publikum.

Celý večer uzavřela světová baletní hvězda španělského původu Lucia Lacarra a rovněž mezinárodně známý kanadský tanečník Matthew Golding v choreografii Juri Possochova Snow Storm (Sněhová bouře). Possochov tento mysteriózní minibalet na hudbu Georgy Sviridova založil na Puškinově povídce o sněhové vánici, která zničí plán ženy uprchnout se svým milým (hudba ke Snow Storm pochází ze suity, kterou skladatel vytvořil ze své partitury pro film o Puškinově příběhu). Milenci se vzájemně ztrácejí v zasněženém lese. Duet začíná projekcí filmu zimního lesa, který slouží jako kulisa pro strastiplné, až zoufalé hledání milenců. Lacarra má na sobě úzkou černou průsvitnou řízu, a je tak svou éteričností kontrastem k mužnému Goldingovi v tmavé košili, kalhotách a vysokých botách. Reálný příběh se tak posouvá až do snové roviny – štíhlé bílé nohy a paže na strohém pozadí – je to sen, nebo realita? Po všech stránkách úchvatný taneční projev Lacarry a vášnivý, procitěný a precizní tanec Goldingův spojil tyto dva prvky v jeden působivý, mistrovský celek.

Celý večer se tančilo na nahrávky, v první části v kvalitním nazvučení, ve druhé však přezvučené, takže např. klavírní číslo na Deussyho hudbu znělo neúměrně hřmotně; další nahrávky pak ztratily dynamickou plastičnost.

Balet Gala 2022 byl ovšem pojat ve velkém stylu a přinesl mnoho krásného a působivého. Nebyl pompézní a okázalý, nebyl postaven na pouhém povrchním efektu. Ale v dramaturgické vyváženosti šel do hloubky, přinesl skvělé taneční výkony, výtečnou klasiku a působivé moderní choreografie. A nezapomenutelná umělecká setkání.

<https://operaplus.cz/baletni-gala-privedlo-do-plzne-svetove-tanecni-hvezdy/?pa=1>

BALET

BALETNÍ INSPIRACE

BALETNÍ INSPIRACE – MALÁ SCÉNA, VELKÉ EMOCE

BALETNÍ GALA PŘIVEDLO DO PLZNĚ SVĚTOVÉ TANEČNÍ HVĚZDY

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 2. ČERVNA 2022

Soubor baletu Divadla J. K. Tyla zahájil v pátek 27. května na Malé scéně Nového divadla novou tradici – během večera s názvem Baletní inspirace představili jeho členové své vlastní choreografie. Připravili je se svými kolegy ve svém volném čase. Baletní inspirace se měly původně uskutečnit v minulé sezoně, ale kvůli covidové pandemii musel být termín zrušen a přesunut do sezony letošní. „Člověk má určitou ideu udělat něco, ale hledá obrysy, jak tvořit. Nebo má neurčitou touhu, potřebu po sobě něco určitého zanechat. A o tom je tento večer,“ řekl na úvod šéf baletu Jiří Pokorný.

Večeru dominovaly krátké abstraktní taneční etudy. Komedialní výstupy i choreografie vážné, v nichž rezonovala i současná společenská a politická situace. Celkem publikum vidělo 9 choreografií tanečnic a tanečníků v podání téměř celého souboru. A protože taneční soubor je skutečně mezinárodní, v rámci jednoho večera se na pódiu sešly choreografie tvůrců celkem sedmi národností. Kromě Jiřího Pokorného a Richarda Ševčíka (Slovensko) také Mischa Alexander Hall (Austrálie), Sari Takizawa a Mami Hagihara (Japonsko), Ayala Magril (Izrael), Thierry Lynn Jaquemet (Švýcarsko), Amy Turner-Daly a Holly Saw (Velká Británie).

Čím toto setkání s tanečním a choreografickým uměním nadchlo, byl přístup mladých tanečníků, jejich nadšení, odhodlání a invence. Někteří se jako choreografové představili vůbec poprvé, jiní už svůj tvůrčí potenciál prokázali. Mezi ně patří i Mischa Alexander Hall, jehož optimistická hravá choreografie The Line (Linie) na hudbu George Gershwina a Kurta Weilla večer zahájila. Její podtitul byl výmluvný – 24 rukou, 12 levých nohou, 6 minut, 3 dimenze, 2 skladby, 1 řada. Tanečníci se v úvodu oblékli do barevných košil připravených na scéně. Jedenáct tanečnic s jedním tanečníkem vytvářelo originálního lidského hada. Hravost této pestré linie jako by byla vyjádřením večera – symbolem mládí a jeho nadšení a víry v úspěch. A také symbolem pestrosti, kterou večer přinesl. Tančili Sara Aurora Antikainen, Sara Dos Remedios, Laura Faticanti, Mami Hagihara, Adéla Krandová, Victoria Svetlana Roemer, Holly Saw, Lýdie Švojgerová, Sari Takizawa, Amy Turner-Daly, Afroditi Vasilakopoulou a Justin Rimke.

To tanečnice Sari Takizawa připravila podle Mageda Mohameda neobvyklou vtipnou reminiscenci na Šipkovou Růženku. Na hudbu z Čajkovského baletu přišla jako poněkud unavená „odvážná školačka“, která po souboji se sebou samou vyřeší svou „indispozici“ zaslouženým spánkem s ukazováčkem výmluvně přiloženým na rty.

Pro své kolegyně Saru Dos Remedios a Amy Turner-Daly připravila choreografii *So Far* (hebrejsky *Být*) Ayala Magril na hudbu Keren Karolina Avratz. Choreografií chtěla vyjádřit ne snadnou životní cestu, na níž nás provází láska, boj a touha najít spřízněnou duši. Sympatickým výkonem zaujaly obě dívky.

Hudbu a mluvené slovo kombinoval ve své choreografii *Étude pour six* (Etuda pro šest) Thierry Lynn Jaquetmet. Skupina šesti tanečníků tančila na Smyčcový kvartet Antonína Dvořáka (Americký), současně do hudby zaznívala recitace veršů ze sbírky Williama Blakea *Song of Experience* (Písníčky zkušenosti) v angličtině, proto je škoda, že nebyl k dispozici i český překlad; ne všichni hovoří plynule anglicky a smysl textu, a tedy z části i choreografie samé, jim zůstal utajen. Koncepce tance tří párů, jejich vzájemné propojování, rozpřádání a potkávání zajímavě vyjadřovalo lidské vztahy a jejich změny, kratičké sekvence nápaditě prolnuté vytvářely plastický celek.

Choreografie Jiřího Pokorného *Пташечка / Ptašečka* (Ptáček) na píseň současné ukrajinské skupiny *Vivienne Mort* měla mít svoji premiéru na večeru DJKT Bílý akát, určeném na podporu umělců divadla v Oděse, který se konal 24. března. Ale zasáhl covid, a tak nemohla být v plánované datum uvedena. Poprvé ji tedy publikum vidělo nyní v pátek. Ptáček – symbol volnosti, svobody, zdobnělna zdůrazňující jeho křehkost, a tedy křehkost té svobody, kterou symbolizuje. Jímavou choreografií o bolesti, úniku, lásce a touze po svobodě tančili Gaëtan Pires a Sara Aurora Antikainen. Lehounké pírkem snášejí se z dívčí dlaně na zem bylo výmluvnou tečkou.

Pevný, sevřený šik odhodlaných lidí, tak si vzájemně podobných, až se stírá jejich individualita a lidskost. Choreografie Amy Turner-Daly *Hell-Bent* na přísnou rytmizující hudbu (Travise Lake) navozovala různé asociace. Muži i ženy v šedých oblecích, v přísných pohybech, přísných liniích. Tak rozhodni! Kde se zastaví – a zastaví je něco? Jsou to vůbec lidé? Udělají cokoli, aby dosáhli cíle? A co vlastně chtějí udělat?

Kontrastem k této kolektivní choreografii byla elegantní etuda sólistky souboru Mami Hagihary / Senkou (Záblesk). Tančila v černém trikotu na špičkách, v duetu s Justinem Rimkem postaveném na neoklasice vyjadřovali krásu okamžiku i jeho pomíjivost. Kultivovanost a estetičnost projevu byla žádoucí přidanou hodnotou. Svět není jen krutý a dravý, ale i krásný a niterný.

Mikropříběh *Play it* (Hraj to) byl originální nejen svým zpracováním, ale i výběrem hudby. Choreografií připravil Misha Hall s Holly Saw a také ji spolu ve zdařilé souhře technické i výrazové tančili. Píseň Clary Smith zněla jako ze staré obehnané gramofonové desky, už jen to samo o sobě vneslo na jeviště neotřelou atmosféru, jako by se publikum vrátilo v čase. Přinesli humor a vtip a mezilidské vztahy – dva nezávislí jedinci se potkávají, ovlivňují se a tím přijímají od toho druhého, obohacují se, prolínají se. Výstup zaujal hravým ztvárněním této myšlenky a zajímavým tanečním slovníkem. Škoda, řeknete si, když se obě lidské jednotky ukloní a odcházejí. Jakkak to asi bylo dál?

A možná právě to je nejlepším nevysloveným „řečnickým otázkou“ před závěrečnou choreografií Richarda Ševčíka. Kontrast v obsahu, v choreografii a v poselství. Jak se vyvíjí naše bezstarostnost? Naše sny, naše plány a jak dopadne naše setkávání se? Richard Ševčík jednu z možností ztvárnil ve svém sugestivním, psychologickém, krutě současném, a přitom silně nadčasovém příběhu *Střepy*. *Střepy* nosí štěstí, ale také se zářvají hluboko pod kůži, rozdírají nás a tolik bolí. *Střepiny* z granátu zabíjejí. Na působivou a výborně zvolenou hudbu Hanse Zimmera a Maxe Richtera vytvořil choreografií, která se opravdu zářvají hluboko pod kůži. Je o tom, co prožívá někdo, kdo zápasí se smrtelným strachem o své blízké a co prožívá, když o ně přijde. Jaké noční můry na něj dorážejí. Jak se jich nemůže zbavit. Je o tom, jak rychle se může štěstí zvrátit v tragédii. Je o tom, co prožívá voják odcházející bojovat za svou vlast a doma zanechává ty, jež miluje. Bojuje za vlast, a tedy i za ně. Ale opouští je... Život zasazuje jeden úder za druhým, lidská mysl se hroutí pod bodavou bolestí z nejistoty, ztráty milovaného člověka, z bezvýchodnosti, z osamění – je smrt osvobozující?

Choreografie je i úvahou o tom, co se musí stát, aby člověk hledal vykoupení ve smrti. Ruská agrese vůči Ukrajině dala těmto aspektům další impuls a vznikly Střepy. Jak se rozbíjí náš svět, rozbíjí se i naše mysl. Gaëtan Pires jako mladík odcházející bojovat a Kristina Kodedová jako ona dívka, která se strachem o něj musí žít. A pak se vyrovnat s jeho ztrátou. Ano – není toho málo, co Richard Ševčík vtělil do své choreografie, pro niž mu jako inspirace částečně sloužila literární předloha. A není toho málo, co měli Gaëtan Pires a Kristina Kodedová v ústředních postavách a jejich kolegové Sara Aurora Antikainen, Corinne Cox, Adéla Krandová, Michal Lenner a rovněž Richard Ševčík ztvárnit. Netančilo se jen na volné scéně, v její zadní části byly umístěny tmavé stupně. Na nich choreografie začala a zde také končila, když aktéři jeden po druhém zmizeli za nimi. Poslední zůstala Kristina Kodedová na stupni nejvyšším – jako by se bála výšek, jako by váhala... Ale svět a její rozbitá mysl byly hůře snesitelné než strach z neznáma. I ona, opuštěná, sama, mizí v temnotě. Výkon všech tanečníků v této sugestivní choreografii dozníval ještě dlouho po skončení večera. Baletní inspirace byl večer skutečně inspirativní a je to vlastně paradox – byť jej uzavřela choreografie o tragédii současnosti a drásavosti vnitřního života – byl to večer optimistický. Ukázal totiž, že mladí tanečníci mají nápady, témata, cítí hudbu. A mají chuť tvořit. Jiří Pokorný potvrdil, že Baletní inspirace budou nejen pokračovat dalšími ročníky, ale že se večery budou vracet i jako reprízy. Na nezáměrně diváků si stěžovat určitě nebudou. V pátek byla Malá scéna zaplněna do posledního místečka a dlouhotrvající srdečný potlesk publika byl tou nejlepší vizitkou a oceněním.

<https://operaplus.cz/baletni-inspirace-mala-scena-velke-emoce/?pa=1>

ČINOHRA

NEAPOLSKÁ CHOROBA

PREMIÉRA 25. KVĚTNA 2021

NEČEKANÁ AKTUÁLNOST HRY PROTI TOTALITĚ

ZUZANA AUGUSTOVÁ, DIVADELNÍ NOVINY, 19. DUBNA 2022

Když se režisér Břetislav Rychlík s dramaturgem Zdeňkem Janálem rozhodli uvést loni v září v plzeňském Divadle J. K. Tyla postapokalyptickou hru Neapolská choroba Karla Steigerwalda z roku 1984, jistě netušili, jak hrůzně aktuální za půl roku inscenace bude. Autor vytvořil Neapolskou chorobu na sklonku komunistické éry (o jejím brzkém konci však samozřejmě nikdo neměl tušení) jako podobenství hmotného, intelektuálního a mravního stavu naší společnosti ovládané a ve všech směrech paralyzované totalitní mocí. Politický protest se v osmdesátých letech orientoval i na ekologii, respektive vystupoval proti faktu, že ekonomická praxe socialismu přírodu bez zábran devastovala. Otráveným vzduchem a celkově „nemocným“ prostředím, v němž jsme byli nuceni žít, se zabývali i autoři pohybující se svou tvorbou na hranici zakázaného a povoleného (viz například těž Vivisekce Antonína Máši).

Toto téma tedy dodalo Neapolské chorobě katastrofický rámeček, do něhož autor zasadil modelové dění založené v podstatě na absurdním vtipu: hlavní představitel moci Komoří se chce léčit na Neapolskou, rozuměj pohlavní, chorobu, kterou mu v jeho věku může každý závidět. Ve skutečnosti má ale obyčejný průjem. Radši se však nechá zabít léčbou Neapolské choroby, než by připustil pravdu. Jedná se o podobenství absurdního sebezničujícího mechanismu moci, která je pro udržení sebe sama a zdání vlastní pravdy (o níž stejně všichni včetně jí samotné vědí, že je to lež) připravena zabít sebe i ostatní, v čemž jí zkorumpované okolí vydatně pomáhá. Steigerwald navazuje na poetiku absurdního dramatu české proveniencí šedesátých let, které bylo na rozdíl od existenciálně laděných francouzských absurdních her více politické a společenskokritické. A činí tak i v dalších hrách z volné tetralogie, přičemž prvotina Tatarská pouť je založena na principu asociativního lyrického prolínání, zatímco u dalších her (Dobové tance, Foxtrot a Neapolská choroba) jde o modelová historizující podobenství české mentality a tehdejších politických poměrů. Steigerwaldovy hry inscenoval v osmdesátých letech režisér Ivan Rajmont v Činoherním studiu Ústí nad Labem, pro dohlážitelé komunistické moci vzdáleném od metropole dost na to, aby tam bylo možné tyto pouze mírně zastřené jinotaje hrát. Tatarskou pouť nicméně uvedl až v roce 1988 v Divadle Na zábradlí a Neapolskou chorobu v téže sezoně, rok a půl před pádem komunistického režimu, 10. dubna 1988 v Žižkovském divadle v Praze, které tehdy představovalo rovněž „okrajovou“, ne tak hlídanou a v tom smyslu alternativní scénu. Režisér Rychlík se scénografem Martinem Černým vytvořili na jevišti historické budovy plzeňského

Velkého divadla náznakovou scenerií, evokující trosky symbolů české národní identity: nad scénou se tyčí dvě torza, vlastně jen přední a zadní nohy, které zbyly z Žižkova koně na Vítkově, přičemž z vojevůdce samotného zůstala pouze hlava, sloužící jako jakýsi stojan na harampádí v popředí scény, a pod soklem osamělá ruka s palcátem. Faleš legendární české bojovnosti dokreslují útržky zdeformovaného chorálu Ktož sú boží bojovníci, oddělující jednotlivé výstupy. Významově nejpůsobivější na scénickém řešení ovšem nejsou trosky, ale prázdný prostor – jen s několika plastovými lahvemi, plechovým kbelíkem, hrncem a ešusem se zbytky jídla.

Právě toto minimalistické řešení ve spojení se soustavným sebeobelháváním postav (Zdravý se Zdravou vzpomínají, jak jim syn léta umíral na následky ozáření, a zároveň si lžou, že žije v lesích) až hrozivě připomíná dnešní válečnou situaci i možné následky atomového útoku, jaký může rozpoutat zešílejší diktátor. Poloprázdná scéna s několika předměty „z dřívějšíka“ působí náhle realisticky v tom smyslu, že by se nám mohlo stát, že nám zbyde taky jen pár upomínek na náš dřívější život a svět, na jaký jsme byli zvyklí.

Atributy zmizelého světa jsou též součástí kostýmů: Doktorů jsou doktorky nikoli vzděláním, ale jen díky bílým plášťům, chirurgickým zástěrám, bílým holínkám a gumovým rukavicím, jež je ovšem připodobňují spíš k řezníkům. Učitelka má kapsy igelitového pláště naplněné sešity, ačkoli nemá koho učit – žádné děti se už nerodí (zde autor navazuje na motiv z dystopické hry R.U.R. Karla Čapka z roku 1920). Představitel někdejších průmyslových a zbrojních korporací (Martin Stránský) má sako ze starých novin, dominuje na něm název socialistického časopisu Mladý svět. Komoři (Pavel Pavlovský) je na začátku oděn do zlatého obleku symbolizujícího moc a uložen je na lůžko s orientálně zdobnými polštáři, postupně však atributy moci věnuje Představiteli a jeho čím dál zuboženější fyzickou schránku halí pouze Jägrovo spodní prádlo. Plzeňský soubor hraje velice vyrovnaně a nadto výborně, přitom nikdo přehnaně nevyčnává, i dlouholetý plzeňský „bard“ Pavel Pavlovský v roli Komořího je spíše civilní, ztišený, protože oslabený nemocí. O to děsivěji pak zní zpráva o povraždění personálu zámecké nemocnice. Tyran totiž nedokáže uvažovat v jiné než vražedné rovině, když chce status zámeckého špitálu přidělit Wernerově nemocnici, kde (nejprve inkognito) stoná. Vynikající je zejména Zdeněk Hruška v roli Wenera, nevzdělaného blbce, který si na doktora jen zálibně hraje. Jako jediný nosí oblek s kravatou jakožto symbol vlastního statusu protežovaného režimního kádru. Ve druhé půli trpí záchvaty výčitek svědomí, to mu však nebrání ze strachu z nadřazené moci preventivně otrávit kolegu. Hruška svým projevem nepřehání buranství a omezenost figury. Představuje totiž snad jediný charakter mezi dramatickými typy tím, že nese i jisté „lidské“ rysy, jimiž jsou však paradoxně zkaženost, pokřivenost a sklon k násilí, jak postupně odhaluje zprvu lyrická vzpomínka na dívku se džbánem piva a copánky. Závěrečná scéna připomíná konec Hamleta, umírají všichni, vrazi i oběti, ať už jedem, či s pomocí léků. Prežije jen Představitel, který jako novodobý Fortinbras kuje plány na obnovení vlastní sféry vlivu, což v jeho podání znamená znovu roztočit válečnou mašinerii, i když už není proti komu a s kým.

MUZIKÁL

MY FAIR LADY

MY FAIR LADY V DIVADLE J. K. TYLA

KRYŠTOV PETRÁSEK, *BROADWAYWORLD.COM*, 13. KVĚTNA 2022

Po povedené pražské návštěvě Divadla J. K. Tyla v rámci Festivalu Opera jsme oslovili divadlo za účelem návštěvy jejich domovské scény. Volba padla na klasický muzikál *My Fair Lady*. Vyplatí se výlet z Prahy na Novou scénu plzeňského divadla?

Divadlo J. K. Tyla má v rámci české scény renomé předního divadla a přibližně od doby příchodu Lumíra Olšovského na post šefa muzikálu také pozici velkých muzikálových divadel u nás. Vybrat si ze širokého repertoáru nebylo snadné, ale *My Fair Lady*, která měla premiéru teprve loni, se zdála jako dobrá volba. Režisér Marek Němec zvolil klasické pojetí dobového muzikálu se zajímavým prvkem. Líza v tomto provedení hovoří ze začátku plzeňským dialektem, který se snaží profesor Higgins přeučit na spisovnou češtinu. To dává představení lokální charakter a punc originality v jinak tradičním zpracování zhudebněné hry Pygmalion G. B. Shawa.

Marek Cpin navrhl prakticky fungující a přesto pohlednou scénu. Snadnou úpravou se mění z městské ulice na sídlo profesora Higginse, či královský palác. Se scénou pěkně pracuje i světelný design Antonína Pfliegera, pouze ostré zelené světlo občas scénu zbytečně kazilo. Za plynulé přechody mezi scénami je potřeba pochválit všechny techniky a též samotné herce, kteří se nezděrají přesunout nějakou kulisu sami. Charlotte Režná je jako Eliza Doolittleová úchvatná. Divákům v několika momentech připomene i filmovou představitelku této postavy, Audrey Hepburn. Charlotte má pro svou roli perfektní hlas, který není klasicky vyumělkovaný, precizní, ale obohacuje jej uliční říz, který od Elizy očekáváme. Divák, který hodnotí představení celkově jako hudebně-dramatické dílo, tento projev náležitě ocení.

Druhou hlavní postavu, profesora Higginse, ztvárnil Lumír Olšovský a to absolutně věrně. Higgins je v jeho podání zábavný, zároveň správně přísný a paličatý. Zpívá skvěle a diváky baví od začátku do konce. Lumír Olšovský je hvězdou plzeňské muzikálové scény a je moc dobře, že od své úlohy šefa a režiséra občas přejde i k hereckým vystoupením tam, kde je to stejně jako v případě *My Fair Lady* vhodné. Ústřední trio ještě doplňuje Roman Krebs jako Plukovník Pickering. Všichni tři spolu fungují perfektně a v tomto směru je potřeba pochválit kromě herců i práci režiséra.

Snad jedinou významnější výtku směrem k představení nacházím v rozložení představení. První půlka trvá celé dvě hodiny a po čtvrt hodinové přestávce se diváci na svá místa vrací na necelou hodinu. Myslím, že taková délka první části je na škodu a částečně znepřístupňuje představení pro mladší publikum. Některé momenty tak mohly být pro účel zkrácení vypuštěny, například opakující se výstupy otce Elizy Alfreda Doolittle a jeho přátel.

Celkově je nutné představení hodnotit nadprůměrně kladně. Úspěch představení na plzeňské scéně dokazuje plné hlediště během našeho odpoledního představení a zároveň dlouhý aplaus na závěr představení. Plzeňští jsou na svou muzikálovou scénu oprávněně hrdí a my se těšíme na další návštěvu jejich bohatého repertoáru.

<https://www.broadwayworld.com/prague/article/BWW-Review-MY-FAIR-LADY-v-Divadle-J-K-Tyla-20220513>

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ CELKEM	2022 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2022 UPRAVENÝ ROZPOČET (PROSINEC)	2022 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2022 % Z UPRAVENÉHO ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	321 353	340 900	337 200	98,9%
MATERIÁL	11 280	11 550	11 225	97,2%
ENERGIE	9 100	11 600	10 349	89,2%
PRODANÉ ZBOŽÍ	500	500	467	93,4%
SLUŽBY	60 805	68 400	67 861	99,2%
MZDOVÉ NÁKLADY	165 622	171 474	171 292	99,9%
DANĚ A POPLATKY	180	300	274	91,4%
ODPISY INV. MAJETKU	6 461	7 550	7 550	100,0%
DDHM A DDNM	2 050	2 048	2 026	98,9%
OSTATNÍ NÁKLADY	2 880	3 008	2 953	98,2%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	55 966	57 466	56 354	98,1%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	6 509	7 004	6 849	97,8%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	321 353	340 900	340 330	99,8%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	44 822	53 125	52 555	98,9%
ZÁJMOVÁ ČINNOST	900	1 100	1 084	98,5%
VSTUPNÉ	37 000	39 500	39 435	99,8%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ	2 000	3 560	3 525	99,0%
OSTATNÍ SLUŽBY	660	501	456	91,0%
PRONÁJMY	2 000	2 000	1 816	90,8%
PRODEJ ZBOŽÍ	600	960	953	99,3%
ČERPÁNÍ FONDŮ		2 800	2 739	97,8%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	65	504	472	93,6%
OSTATNÍ VÝNOSY	1 597	2 200	2 076	94,3%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ	25 900	30 527	30 527	100,0%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA	250 631	257 248	257 248	100,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	0	0	3 130	0,0%
POČET PRACOVNÍKŮ (PRŮMĚRNÝ PŘEPOČTENÝ)	405	405	386, 23	95,4%

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ – HLAVNÍ ČINNOST	2022 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2022 ÚPRAVENÝ ROZPOČET (CELKEM)	2022 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2022 % Z ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	318 999	338 590	335 060	99,0%
MATERIÁL	11 200	11 500	11 193	97,3%
ENERGIE	8 700	11 300	10 049	88,9%
PRODANÉ ZBOŽÍ	500	500	467	93,4%
SLUŽBY	60 305	68 000	67 507	99,3%
MZDOVÉ NÁKLADY	164 722	170 374	170 262	99,9%
DANĚ A POPLATKY	80	150	148	98,5%
ODPISY INV. MAJETKU	6 461	7 550	7 550	100,0%
DDHM A DDNM	2 000	1 900	1 883	99,1%
OSTATNÍ NÁKLADY	2 850	3 000	2 945	98,2%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	55 676	57 316	56 209	98,1%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	6 505	7 000	6 847	97,8%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	317 433	336 550	336 337	99,9%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	40 902	48 775	48 562	99,6%
ZÁJMOVÁ ČINNOST				0,0%
VSTUPNÉ	37 000	39 500	39 435	99,8%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ	2 000	3 560	3 525	99,0%
OSTATNÍ SLUŽBY	150	51	50	98,7%
PRONÁJMY				0,0%
PRODEJ ZBOŽÍ	600	960	953	99,3%
ČERPÁNÍ FONDŮ		2 800	2 739	97,8%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	5	4	3	77,7%
OSTATNÍ VÝNOSY	1 147	1 900	1 856	97,7%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ	25 900	30 527	30 527	100,0%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA	250 631	257 248	257 248	100,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	-1 566	-2 040	1 276	-62,6%

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ – VEDLEJŠÍ ČINNOST	2022 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2022 ÚPRAVENÝ ROZ- POČET (PROSINEC)	2022 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2022 % Z ÚPRAVENÉHO ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	2 354	2 310	2 139	92,6%
MATERIÁL	80	50	32	63,4%
ENERGIE	400	300	300	100,0%
PRODANÉ ZBOŽÍ				0,0%
SLUŽBY	500	400	354	88,5%
MZDOVÉ NÁKLADY	900	1 100	1 030	93,7%
DANĚ A POPLATKY	100	150	127	84,4%
ODPISY INV. MAJETKU				0,0%
DDHM A DDNM	50	148	142	96,1%
OSTATNÍ NÁKLADY	30	8	7	91,2%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	290	150	145	96,4%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	4	4	3	65,8%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	3 920	4 350	3 993	91,8%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	3 920	4 350	3 993	91,8%
ZÁJMOVÁ ČINNOST	900	1 100	1 084	98,5%
VSTUPNÉ				0,0%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ				0,0%
OSTATNÍ SLUŽBY	510	450	406	90,1%
PRONÁJMY	2 000	2 000	1 816	90,8%
PRODEJ ZBOŽÍ				0,0%
ČERPÁNÍ FONDŮ				0,0%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	60	500	469	93,7%
OSTATNÍ VÝNOSY	450	300	219	73,1%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ				0,0%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA				0,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	1 566	2 040	1 854	90,9%

CELKOVÉ NÁKLADY A VÝNOSY ZA OBDOBÍ 2018-2022

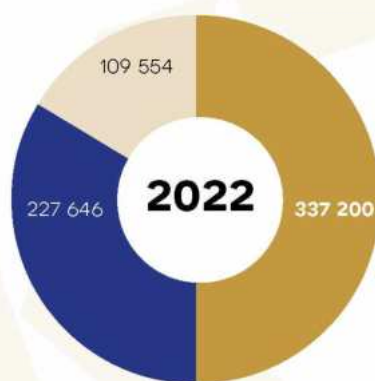
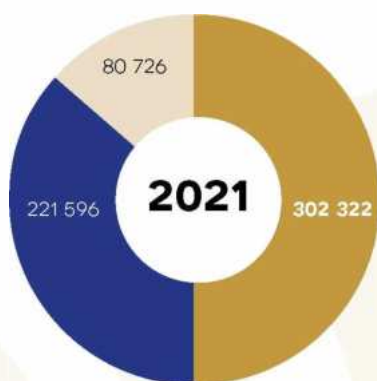
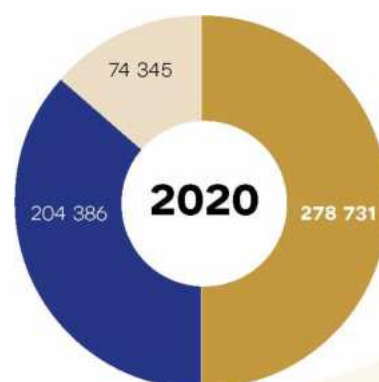
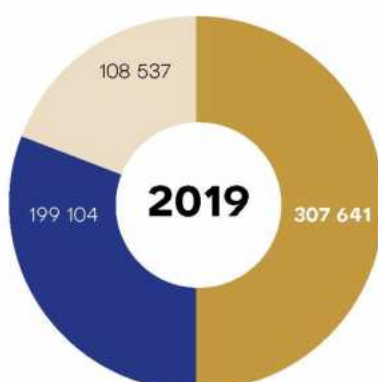
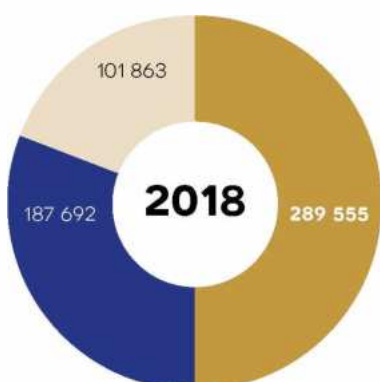
ROKY	NÁKLADY CELKEM	Z TOHO				Z TOHO					% SORÉSTAČNOSTI (VLASTNÍ VÝNOS/ CELKOVÉ NÁKLADY) = ODPSY
		OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ	%Z CELKOVÝCH NÁKLADŮ	PROVOZNÍ NÁKLADY	%Z CELKOVÝCH NÁKLADŮ	VÝNOSY CELKEM	PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ	%Z CELKOVÝCH VÝNOSŮ	VLASTNÍ VÝNOSY		
									CELKEM	%Z CELKOVÝCH VÝNOSŮ	
2018	289 555	187 692	64,8	101 863	35,2	296 076	235 118	79,4	60 958	20,6	21,5
2019	307 641	199 104	64,7	108 537	35,3	310 071	245 450	79,2	64 621	20,8	21,5
2020	278 731	204 386	73,3	74 345	26,7	305 679	281 359	92,0	24 320	7,96	8,93
2021	302 322	221 596	73,3	80726	26,7	303 416	283 685	93,5	19 731	6,5	6,68
2022	337 200	227 646	67,5	109 554	32,5	340 330	287 775	84,6	52 555	15,4	15,95

% SOBĚSTAČNOSTI = VLASTNÍ VÝNOSY
CELKOVÉ NÁKL. – ODPSY

OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ = PLATY, OON,
ZÁKONNÉ ODVODY SOC. + ZDRAVOTNÍ

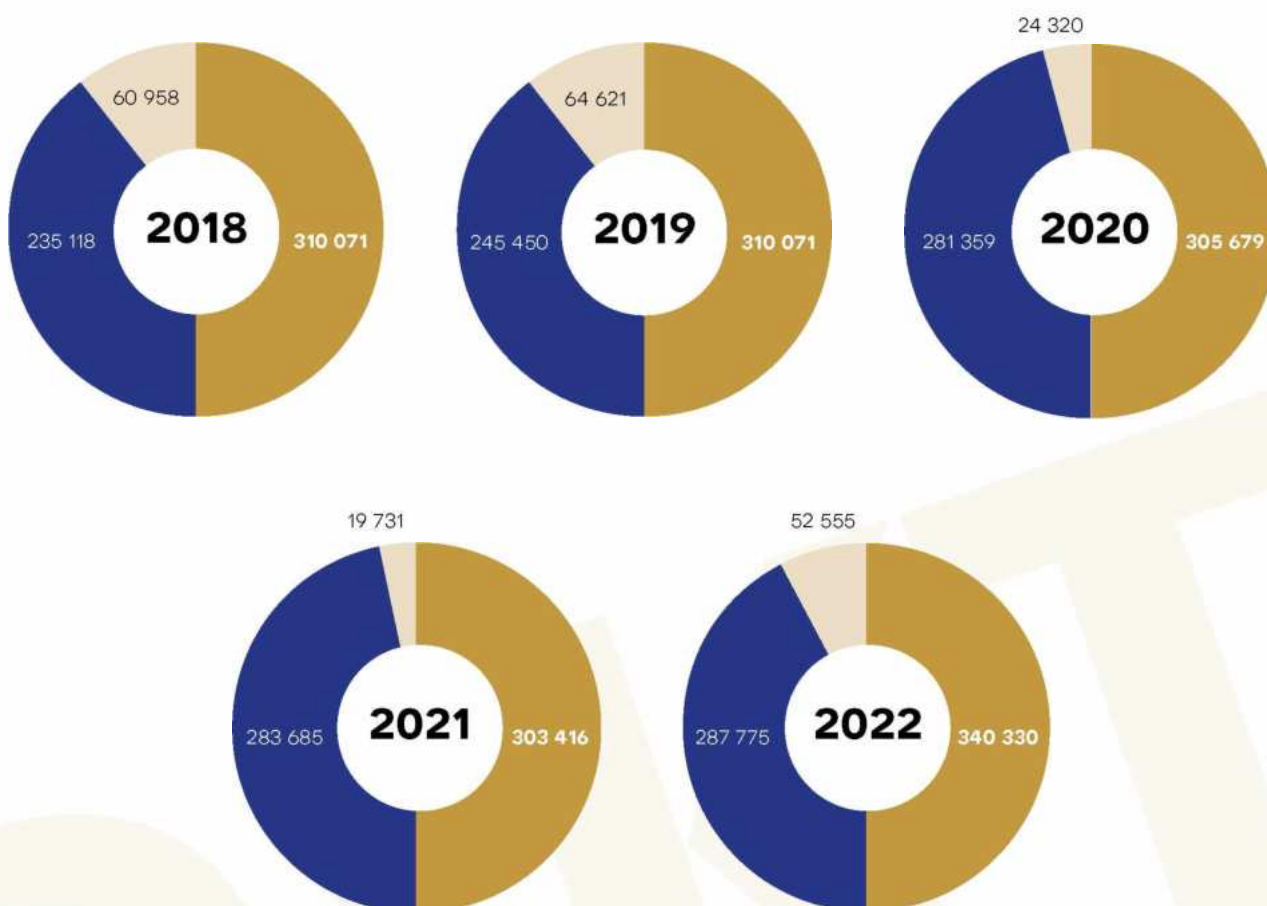
VÝVOJ NÁKLADŮ 2018 – 2022 V TIS. KČ

		2018	2019	2020	2021	2022
NÁKLADY CELKEM		289 555	307 641	278 731	302 322	337 200
OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ		187 692	199 104	204 386	221 596	227 646
PROVOZNÍ NÁKLADY		101 863	108 537	74 345	80 726	109 554

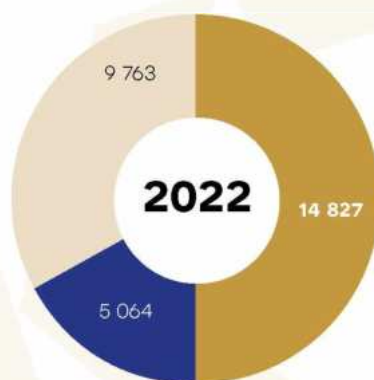
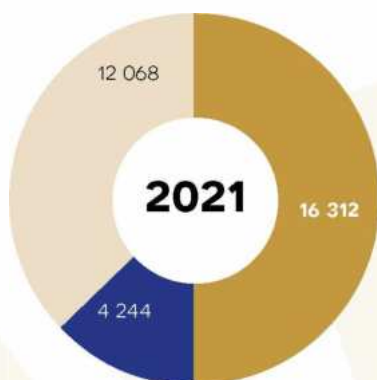
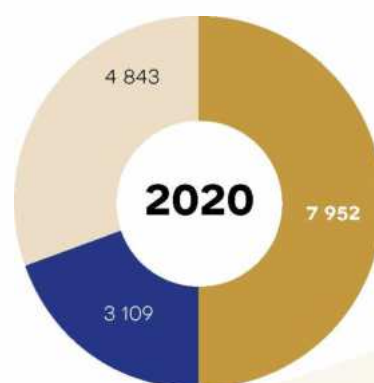
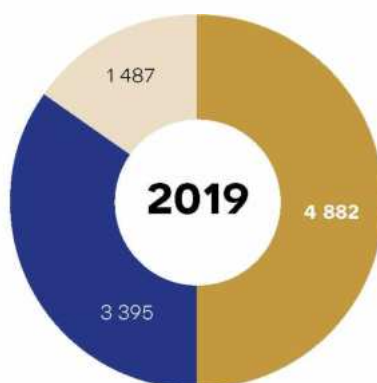
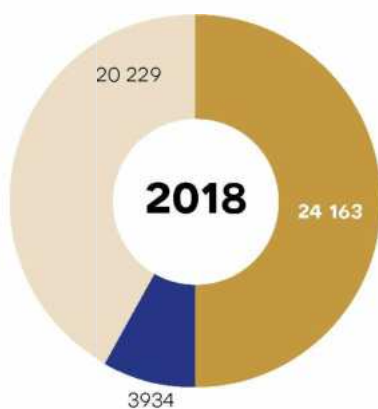
VÝVOJ VÝNOSŮ 2018 – 2022 V TIS. KČ

		2018	2019	2020	2021	2022
VÝNOSY CELKEM		296 076	310 071	305 679	303 416	340 330
PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ		235 118	245 450	281 359	283 685	287 775
VLASTNÍ VÝNOSY		60 958	64 621	24 320	19 731	52 555

OPRAVY A INVESTICE 2018 – 2022 V TIS. KČ

		2018	2019	2020	2021	2022
CELKEM		24163	4882	7952	16312	14827
OPRAVY		3934	3395	3109	4244	5064
INVESTICE		20229	1487	4843	12 068	9763

Příloha č. 2 k vyhlášce č. 410/2009 Sb.	
Výkaz zisku a ztráty	
PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	
Název:	Dívaldo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
Sídlo:	Palackého náměstí 2971/30, Píseň 1, 301 00, Česká republika
Právní forma:	příspěvková organizace
IČ:	00078051
Předmět činnosti:	Provozování kulturních zařízení

sestavený k 31.12.2022
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)
okamžik sestavení: 27.01.2023

Číslo položky	Název položky	Svazkový účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
A.	NÁKLADY CELKEM		335 060 387,22	2 138 383,49	298 004 195,75	2 718 176,40
I.	Náklady z činnosti		324 884 748,65	2 012 788,89	289 545 933,89	2 718 176,40
1.	Spotřeba materiálu	501	11 193 233,46	31 708,89	10 978 255,45	116 603,02
2.	Spotřeba energie	502	10 549 013,50	299 977,63	6 823 476,51	692 303,98
3.	Spotřeba jiných nekladových dodávek	503				
4.	Prodané zboží	504	468 933,63		154 356,04	
5.	Aktivace dlouhodobého majetku	506				
6.	Aktivace oběžného majetku	507				
7.	Změna sáru zisku vlastní výroby	508				
8.	Opisy a účtování	511	4 951 238,73	102 586,20	3 942 816,94	600 947,54
9.	Cestování	512	589 245,81		79 681,38	
10.	Náklady na reprezentaci	513	258 254,14		204 978,61	
11.	Aktivace vnitroorganizačních studií	516				
12.	Ostatní služby	518	91 078 490,42	251 513,72	40 020 819,78	388 003,67
13.	Mzdové náklady	521	170 251 737,00	1 030 278,00	155 585 456,50	672 014,00
14.	Základní sociální pojistění	524	96 209 245,97	144 565,03	55 189 065,50	69 600,00
15.	Jiné sociální pojistění	525	919 415,41	2 633,59	875 183,48	733,54
16.	Základní sociální náklady	527	5 891 584,73		5 597 618,72	
17.	Jiné sociální náklady	529	35 460,00		54 600,00	
18.	Daň silniční	531	14 196,00			
19.	Daň z nemovitostí	532				
20.	Jiné daně a poplatky	538	22 806,47		6 650,00	
22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541				
23.	Jiné pokuty a penále	542	54,00			
24.	Dary a jiná bezplatná předání	543				
25.	Prodaný materiál	544				
26.	Manka a škody	547				
27.	Tvorba fondů	548				
28.	Odply dlouhodobého majetku	551	7 549 940,80		6 512 656,65	
29.	Prodaný dlouhodobý nehmotný majetek	552				
30.	Prodaný dlouhodobý hmotný majetek	553				
31.	Prodané pozemky	554				
32.	Tvorba a účtování rezerv	555				
33.	Tvorba a účtování opravných položek	556	-43 154,12		-63 348,34	
34.	Náklady z vyřazených pohledávek	557		7 290,00	83 751,00	
35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 883 468,04	542 214,46	1 695 113,15	200 067,93
36.	Ostatní náklady z činnosti	549	2 923 699,46	2,47	1 713 551,54	2,61
B.	Finanční náklady		64 731,67		59 955,87	
1.	Prodané cenné papíry a podíly	561				
2.	Úroky	562				
3.	Kurzové ztráty	563	64 731,67		59 955,87	
4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564				
5.	Ostatní finanční náklady	569				
C.	Náklady na transfery					
1.	Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery	571				
2.	Náklady vybraných místních vládních institucí na transfery	572				
V.	Daň z příjmů		110 916,50	126 593,50		
1.	Daň z příjmů	581	110 916,50	126 593,50		

Výkaz zisku a ztráty

Strana 1 z 2

Číslo položky	Název položky	Skladový účet	ÚČETNÍ ODOBÍ			
			1	2	3	4
2.	Dodatečné odvody daní z příjmů	000	326 326 520,19	3 993 403,99	300 693 385,91	2 722 520,11
			46 963 166,47	3 524 817,24	16 999 782,23	2 718 026,40
1.	Výnosy z darování	001				
2.	Výnosy z prodeje vlastních výzev	002	43 009 751,25	1 489 306,83	12 411 789,85	1 097 829,92
3.	Výnosy z prodeje služeb	003		1 819 306,66	292 916,00	1 405 988,07
4.	Výnosy z prodeje zboží	004	953 262,00			
5.	Jiné výnosy z vlastních výzev	008				
6.	Stanovené položky a daně z prodeje	041				
10.	Jiné položky a penále	042				
11.	Výnosy z výkazových prostředků	043				
12.	Výnosy z prodeje materiálů	044				
13.	Výnosy z prodeje dlouhodobého nehmotného majetku	045				
14.	Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku	046				
15.	Výnosy z prodeje pozemků	047				
16.	Čistý zisk	048	2 738 899,00	219 153,75	2 254 450,00	158 198,41
17.	Čistý zisk z darování	049	1 661 162,72	468 526,75	3 910 958,48	4 509,71
18.	Finanční výnosy	051	8 364,63	468 526,75	8 468,58	4 509,71
19.	Výnosy z prodeje cizích papírů a podílů	053		468 526,75	6 565,68	4 509,71
20.	Úroky	054	3 106,96			
21.	Kursová zisk	055	5 257,87		2 902,82	
22.	Výnosy z převzetí měnovou hodnotou	056				
23.	Čistý zisk z finančních výzev	057	287 775 000,00	283 885 365,00		
24.	Výnosy z převzetí vlastních výzev z bankovních	071				
25.	Výnosy z převzetí vlastních výzev z bankovních	072	287 775 000,00	283 885 365,00		
26.	Výnosy z převzetí vlastních výzev z bankovních	073	1 387 039,38	1 660 624,00	1 089 160,18	4 509,71
27.	Výnosy z převzetí vlastních výzev z bankovních	074	1 375 522,88	1 654 040,50	1 085 586,18	4 509,71

Podpisový záznam:

DIVADLO J. K. TYLA
příspěvková organizace
Pulchřelovo náměstí 2971/00, 301 00 Písek
IČO: 00078051, DIČ: CZ00078051
MŠ: 378 038 049
3

Magistr města Píse
Úřad služeb obyvatel
Fotografická úřad

Příloha č. 5 k vyhlášce č. 410/2009 Sb.	
Rozvaha	
PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	
Název:	Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
Sídlo:	Palackého náměstí 29/100, Píseň 1, 301 00, Česká republika
První forma: příspěvková organizace	
IČ:	00078051
Předevětí činnosti: Provozování kulturních zařízení	

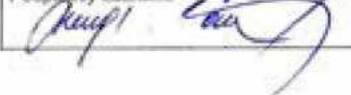
sestavěná k 31.12.2022
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)
okamžik sestavení: 27.01.2023

Číslo položky	Název položky	Systémový účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KORPSE	NETTO	
AKTIVA CELKEM						
A.	Stálá aktiva		438 041 376,76	193 718 829,93	244 322 546,86	256 653 501,64
1.	Dlouhodobý nehmotný majetek		358 281 236,69	193 038 684,62	164 642 551,87	162 428 360,67
1.	Hmotné věcné výstupy a vývoje	012	2 027 824,65	1 985 253,68	32 571,00	32 371,00
2.	Software	013				
3.	Goodwill práva	014	613 227,00	603 906,00	9 321,00	9 321,00
4.	Provozovny na cizím a zahraničním území	015	401 000,00	437 940,00	33 660,00	33 660,00
5.	Dlouhodobý nehmotný majetek	016				
6.	Osobní dlouhodobý nehmotný majetek	019				
7.	Nezpracovaný dlouhodobý nehmotný majetek	041				
8.	Požadavky zájemců na dlouhodobý nehmotný majetek	051				
9.	Dlouhodobý nehmotný majetek udržený k prodeji	026				
10.	Dlouhodobý hmotný majetek		358 253 611,84	191 643 430,97	164 610 180,87	162 395 999,67
11.	Pozemky	031	174 336,00		174 336,00	174 336,00
12.	Kulturní předměty	032	1 674 386,00		1 674 386,00	1 674 386,00
13.	Stavby	021	150 831 144,47	46 708 262,69	104 044 881,78	105 163 887,78
14.	Převzetá aktiva finančních prostředků	022	145 590 693,52	106 734 118,43	58 656 575,09	58 324 377,89
15.	Dlouhodobý hmotný majetek	025				
16.	Dlouhodobý hmotný majetek	028	38 123 648,85	38 123 648,85		
17.	Osobní dlouhodobý hmotný majetek	029				
18.	Nezpracovaný dlouhodobý hmotný majetek	042				
19.	Požadavky zájemců na dlouhodobý hmotný majetek	052	60 000,00		60 000,00	60 000,00
20.	Dlouhodobý hmotný majetek udržený k prodeji	026				
21.	Dlouhodobý finanční majetek					
22.	Majetkové účasti v osobách s rozhodčím vlivem	081				
23.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	082				
24.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	083				
25.	Čistá část peněz účtů do zúčtování	066				
26.	Termínované vklady dlouhodobé	068				
27.	Osobní dlouhodobý finanční majetek	089				
Dlouhodobé pohledávky						
1.	Požadavky nájemců finančních prostředků	402				
2.	Dlouhodobé pohledávky z poskytnutí úvěrů	404				
3.	Dlouhodobé pohledávky z poskytnutí zálohy	405				
4.	Osobní dlouhodobé pohledávky	409				
5.	Dlouhodobé pohledávky na transakce	471				
Čistá část aktiva						
1.	Zálohy		79 700 146,29	79 846,31	75 080 294,00	93 264 160,97
2.	Provozovny na cizím a zahraničním území		8 383 795,01		8 383 795,01	8 083 714,23
3.	Majetková práva					
4.	Majetková práva		5 084 985,80		5 084 985,80	4 973 707,86
5.	Požadavky vlastní výroby					
6.	Požadavky vlastní výroby					
7.	Požadavky vlastní výroby					
8.	Zálohy na účtech		1 187 809,12		1 187 809,12	1 189 606,38
9.	Zálohy na účtech					
10.	Osobní zálohy					
11.	Kulturní pohledávky		7 882 048,86	79 846,31	7 802 202,56	7 819 427,33

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
1.	Obdobové	311	284 993,99	79 848,31	204 848,68	476 848,00
4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	3 526 011,77		3 526 011,77	3 696 145,64
5.	Jiné pohledávky z běžné činnosti	315	18 700,00		18 700,00	17 760,00
6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé	316				
9.	Pohledávky za zaměstnanci	335	53 264,00		53 264,00	64 018,00
10.	Sociální zabezpečení	336				
11.	Zdravotní pojištění	337				
12.	Účhodové spoření	338				
13.	Dužň z příjmů	341				75 720,00
14.	Ostatní daně, poplatky a jiné obdobná peněžní plnění	342				
15.	Dužň z přidané hodnoty	343				
16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce	344				
17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	346				
18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi	348				
20.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery	373				
30.	Náklady příštích období	381	757 792,65		757 792,65	1 379 018,48
31.	Příjmy příštích období	385				
32.	Účhodné účty aktivní	388				
33.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	3 341 584,45		3 341 584,45	2 558 834,38
38.	Krátkodobý finanční majetek		65 495 298,42		65 495 298,42	79 362 619,41
1.	Majetková cenná papíra k obchodování	251				
2.	Dluhové cenné papíry k obchodování	253				
3.	Jiné cenné papíry	256				
4.	Termínované vklady krátkodobé	264				
5.	Jiné běžné účty	265				
6.	Běžný účet	241	61 568 263,02		61 568 263,02	75 428 487,36
10.	Běžný účet FKSP	243	3 543 068,71		3 543 068,71	3 357 734,34
13.	Ceniny	283	47 700,00		47 700,00	170 900,00
16.	Peníze na cestě	282	994 836,00		994 836,00	206 385,00
17.	Pokladna	201	171 432,69		171 432,69	198 592,71

Číslo položky	Název položky	Synetický účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
PASIVA CELKEM			244 322 848,85	255 693 521,64
G. Vlastní kapitál			202 148 574,37	214 583 028,99
1. Jmenitý účetní jednotky a upravený počet			165 317 926,87	183 104 735,77
1. Jmenitý účetní jednotky	401		150 427 171,60	147 960 120,28
1. Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	403		15 189 451,83	35 423 304,15
4. Kurzové rozdíly	405			
8. Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	408		-3 904 635,14	-3 904 635,14
8. Jiné oceňovací rozdíly	407			
7. Opravy předcházejících účetních období	409		625 038,68	625 038,68
8. Fondy účetní jednotky			33 700 474,02	50 384 747,38
1. Fond odměn	411		9 305 087,40	11 117 587,71
2. Fond kulturních a sociálních potřeb	412		3 558 771,45	3 377 000,45
3. Rezervní fond tvořený ze ziskového výsledku hospodaření	413		18 449 678,82	23 139 888,65
4. Rezervní fond z ostatních titulů	414		672 175,00	660 837,00
8. Fond reprodukce majetku, fond investic	416		1 719 661,35	2 098 052,58
88. Výsledek hospodaření			3 130 173,38	1 093 545,80
1. Výsledek hospodaření běžného účetního období			3 130 173,38	1 093 545,80
2. Výsledek hospodaření ve schváleném řízení	431			
3. Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	432			
0. Cizí zdroje			42 174 272,48	41 110 492,65
1. Rezervy				
1. Rezervy	441			
8. Dlouhodobé závazky				
1. Dlouhodobé úvěry	451			
2. Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452			
4. Dlouhodobé přijaté zálohy	455			
7. Ostatní dlouhodobé závazky	459			
8. Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472			
88. Krátkodobé závazky			42 174 272,48	41 110 492,65
1. Krátkodobé úvěry	281			
4. Jiné krátkodobé půjčky	289			
4. Dodavatelé	321		4 973 293,35	5 256 058,64
7. Krátkodobé přijaté zálohy	324		758 893,00	690 156,00
9. Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé	326			
10. Zaměstnanci	331		160 729,00	183 274,00
11. Jiné závazky vůči zaměstnancům	333			
12. Sociální zabezpečení	336		4 275 587,00	4 745 196,00
13. Zdravotní pojištění	337		1 852 248,00	2 070 397,00
14. Důchodové spoření	338			
15. Daň z příjmů	341		161 790,00	
16. Ostatní daň, poplatky a jiné obdobná peněžní plnění	342		829 130,00	1 239 982,00
17. Daň z přidané hodnoty	343		552 555,57	3 919,88
18. Závazky k osobám mimo vybrané vědní instituce	345			
18. Závazky k vybraným šlechtickým vědním institucím	347			
20. Závazky k vybraným místním vědním institucím	349			
32. Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374			
38. Výlože přílích období	383		21 370,14	43 707,82
38. Výnosy přílích období	384		12 745 897,68	10 449 809,27
37. Dohadné účty pasivní	389		2 885 000,00	2 420 000,00
38. Ostatní krátkodobé závazky	378		12 857 748,74	14 008 092,64

Podpisový záznam:

DIVADLO J. K. TYLA
příspěvková organizace
Palackého náměstí 2971/3A, 301 00 Písek
IČO: 00078051, DIČ: CZ00078051
tel.: 378 034 040

5

Magistrát města Píse
Úřad služeb obyvatelstva
ředitelka úřadu (1)